

Možnosti důchodového systému v ČR pro konkrétní věkové skupiny občanů

Bc. Milan Bača

Diplomová práce
2013

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta managementu a ekonomiky

Ústav financí a účetnictví

akademický rok: 2012/2013

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Milan Bača**

Osobní číslo: **M11697**

Studijní program: **N6202 Hospodářská politika a správa**

Studijní obor: **Finance**

Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Možnosti důchodového systému v ČR pro konkrétní věkové skupiny občanů**

Zásady pro vypracování:

Úvod

I. Teoretická část

- Na základě dostupných informačních zdrojů charakterizujte důchodový systém v ČR.

II. Praktická část

- Analyzujte současný stav v oblasti důchodového zabezpečení v ČR.
- Analyzujte pozitivní a negativní přínosy důchodové reformy z přelomu let 2012-2013.
- Na základě provedených analýz navrhněte způsob zapojení se do důchodového systému ČR pro tři věkové kategorie občanů.

Závěr

Rozsah diplomové práce: **cca 70 stran**
Rozsah příloh:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

DURDISOVÁ, Jaroslava. Sociální politika v ekonomické praxi: vybrané problémy. Praha: Oeconomica, 2005. ISBN 80-245-0850-8.
GREGOROVÁ, Zdeňka. Důchodové systémy. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 1998. ISBN 80-210-2003-2.
KAHCUN, Vilém a kolektiv. Sociální zabezpečení. 1. vydání. Praha: Triton, 2009. ISBN 978-80-7387-346-2.
KREBS, Vojtěch a Jaroslava DURDISOVÁ. Sociální politika. 5. přeprac. a aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. ISBN 978-80-7357-5854.
SYROVÝ, Petr. Jak si spořit na důchod: zorientujte se v důchodové reformě. 1. vydání. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4479-7.

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Jiří Polách**
Ústav financí a účetnictví
Datum zadání diplomové práce: **21. června 2013**
Termín odevzdání diplomové práce: **12. srpna 2013**

Ve Zlíně dne 21. června 2013

prof. Dr. Ing. Drahomíra Pavelková
děkanka

Ing. Eliška Pastuszková, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- odevzdaním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby¹;
- diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému,
- na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3²;
- podle § 60³ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;

¹ Zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů § 45b Zveřejňování vědeckých prací

(1) Využití školy související s odevzdaním diplomové, bakalářské a rigorózní práce, v kterých prováděla obhajobu, včetně poskytnutí související a systémech obsahující právní informace, lze považovat za práci školskou, pokud souvisejí s učením nebo výukou v této škole.

(2) Diplomová, bakalářská a rigorózní práce odevzdané studentem k obhajobě musí být při nemožnosti jiné personální školy předloženy obhajobě vzhledem k radostné obhajobě a musí obsahovat výslovné vyjádření školy nebo jejího zástupce, v němž je uvedeno, že práce byla odevzdaná škole a může se zveřejnit podle požadavků na své webové stránce, pokud je to považováno za vhodné.

(3) Platí, že odevzdaná práce není součástí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

² Zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů § 35 odst. 3.

(1) Co práce autorská není součástí školního díla nebo školního učebního materiálu, když je třeba za účelem přímého nebo nepřímého využití školního nebo učebního materiálu k výuce nebo k vlastní potřebě díla vytvořené školou nebo součástí školního učebního materiálu poskytnuté v jeho rámci školou, pokud není školní dílo nebo školní učební materiál školní dílo.

³ Zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů § 60 odst. 1.

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla [§ 12 - odst. 4). Odpírá-li autor školní dílo udělit smlouvu bez výjimky dle této možnosti se svou souhlasící smlouvou vyplývajícího projektu jako také u soudu. Ústavem § 35 odst. 3 zákona o vysokých školách.

- podle § 60⁴ odst. 2 a 3 mohou užít své dílo – diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že:

- jsem diplomovou práci zpracovával samostatně a použité informační zdroje jsem citoval;
- odevzdání verze diplomové práce a verze elektronická nahrazení do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně 5. 8. 2013.....

B. Štáhl.....

zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících a právu užitkovém a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů § 60, věta druhá

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, avšak to v rozsahu odpovídající účely školy nebo školství či vzdělávacího zařízení

(3) Škola nebo škola či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z vědecké či odborné výzkumné činnosti dílo či poskytnul licenci podle odstavce 2 přiměřeně započítav úhradu nákladů, která na vytvoření díla vynaložena a to podle okolností až do jejich skutečné výše, přičemž se jedná o díla z vědecké či odborné výzkumné činnosti nebo školství či vzdělávacího zařízení z učebních děl podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Diplomová práce pojednává o problematice důchodového systému a jeho využitím pro zabezpečení se na stáří. Teoretická část obsahuje přehled o současném důchodovém systému v České republice, jeho možnostmi financování, základními typy penzijních plánů a starobním důchodu v ČR. Následně se věnuji základní charakteristice důchodového spoření a doplňkového penzijní spoření. Praktická část diplomové práce se zabývá příčinami krize důchodového systému, analýzou současného důchodového systému v ČR. Následně je věnována pozornost pozitivním a negativním přínosům důchodové reformy. V projektové části jsou popsány tři modelové situace konkrétních klientů a návrh zapojení se do důchodového systému s cílem zabezpečení se na stáří s ohledem na věk, dobu možného spoření a individuální situaci.

Klíčová slova: důchodový systém, důchodová reforma, důchodové spoření, doplňkové penzijní spoření

ABSTRACT

The Master's thesis deals with pension system and financial security in old age. The theoretical part provides an overview of the current pension system in the Czech Republic, its financing options, the basic types of pension plans and retirement in the country. Then I describe the basic characteristics of retirement savings and supplementary pension savings. The practical part of the thesis deals with the causes of the crisis of the pension system, analysis of the current pension system in the Czech Republic. Then I deal with positive and negative benefits of pension reform. The project part describes three scenarios of specific clients and drafts of involvement in the pension system to secure them in their old age regarding the age, possible saving period and individual situation.

Keywords: pension system, pension reform, retirement savings, supplementary pension savings

Touto formou bych chtěl poděkovat mému vedoucímu mé diplomové práce panu Ing. Jiřímu Poláchovi za konzultace, vedení práce a všechny jeho cenné rady.

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 DŮCHODOVÝ SYSTÉM	12
1.1 MOŽNOSTI FINANCOVÁNÍ DŮCHODOVÉHO SYSTÉMU	13
1.2 ZÁKLADNÍ TYPY PENZIJNÍCH PLÁNŮ	14
1.3 KONSTRUKCE DŮCHODOVÝCH SYSTÉMŮ	15
1.3.1 I. pilíř.....	15
1.3.2 II. pilíř	16
1.3.3 III. pilíř	16
1.4 SOUČASNÝ DŮCHODOVÝ SYSTÉM V ČR	16
1.5 STAROBNÍ DŮCHOD	19
1.5.1 Obecné podmínky nároku na starobní důchod.....	19
1.5.2 Výpočet starobního důchodu.....	20
2 DŮCHODOVÉ SPOŘENÍ	23
2.1 ZÁKLADNÍ PRINCIP	23
2.2 MOŽNOSTI INVESTICE.....	24
2.3 MOŽNOSTI PŘI NEDOŽITÍ DŮCHODU	26
2.4 VÝPLATA PROSTŘEDKŮ	26
3 DOPLŇKOVÉ PENZIJNÍ SPOŘENÍ	28
3.1 ODDĚLENÍ MAJETKU	28
3.2 MOŽNOSTI INVESTICE.....	29
3.3 PŘÍSPĚVKY NA DOPLŇKOVÉ PENZIJNÍ SPOŘENÍ	29
3.4 DAŇOVÉ ZVÝHODNĚNÍ	31
3.5 NÁROKY ÚČASTNÍKŮ.....	31
3.6 PŘEDDŮCHODY	32
3.7 SHRnutí.....	33
II PRAKTICKÁ ČÁST	34
4 PŘÍČINY VZNIKU KRIZE DŮCHODOVÉHO SYSTÉMU	35
4.1 DEMOGRAFICKÝ FAKTOR	35
4.1.1 Porodnost.....	35
4.1.2 Střední délka života (naděje dožití).....	36
4.1.3 Stárnutí obyvatelstva	37
4.1.4 Migrace	38
4.1.5 Demografická prognóza vývoje	39
4.2 EKONOMICKÝ FAKTOR	41
4.2.1 Nezaměstnanost.....	41
4.2.2 Hrubý domácí produkt	42
5 SOUČASNÝ DŮCHODOVÝ SYSTÉM	43

5.1	UDRŽITELNOST SYSTÉMU	43
5.2	DOPADY REFORM I. DŮCHODOVÉHO PILÍŘE PO ROCE 1996 NA STAROBNÍ DŮCHODY JEDNOTLIVCŮ.....	45
6	ANALÝZA II. PILÍŘE	48
6.1	PENZIJNÍ SPOLEČNOSTI	49
6.2	NÁKLADOVOST	50
6.3	POČET KLIENTŮ	51
7	ANALÝZA III. PILÍŘE.....	55
7.1	PENZIJNÍ SPOLEČNOSTI	55
7.2	PENZIJNÍ PŘIPOJIŠTĚNÍ.....	56
7.2.1	Podíl na trhu	58
7.2.2	Výnosy penzijních společností.....	59
7.2.3	Portfolio.....	60
7.3	DOPLŇKOVÉ PENZIJNÍ SPOŘENÍ.....	62
7.3.1	Nákladovost.....	62
7.3.2	Počet klientů.....	63
8	POZITIVNÍ A NEGATIVNÍ PŘÍNOSY DŮCHODOVÉ REFORMY.....	65
8.1	POZITIVA.....	65
8.2	NEGATIVA.....	67
9	NÁVRH NA ZAPOJENÍ SE DO DŮCHODOVÉHO SYSTÉMU V ČR.....	69
9.1	MODELOVÝ PŘÍKLAD A.....	70
9.1.1	Důchod z I. a II. pilíře	70
9.1.2	Důchod z III. pilíře	72
9.1.3	Shrnutí	74
9.2	MODELOVÝ PŘÍKLAD B	74
9.2.1	Důchod z I. a II. pilíře	75
9.2.2	Důchod z III. pilíře	75
9.2.3	Shrnutí	76
9.3	MODELOVÝ PŘÍKLAD C	77
9.3.1	Důchod z I. a II. pilíře	77
9.3.2	Důchod z III. pilíře	78
9.3.3	Shrnutí	79
9.4	ZÁVĚREČNÉ SHRNU TÍ A DOPORUČENÍ.....	80
	ZÁVĚR	84
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	85
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	89
	SEZNAM OBRÁZKŮ	90
	SEZNAM TABULEK.....	91
	SEZNAM PŘÍLOH.....	93

ÚVOD

V dnešní době se neustále diskutuje o důchodovém systému, o změnách v penzijním systému, o starobních důchodech, zabezpečení občanů na stáří a o právě probíhající důchodové reformě, která je historicky největší od roku 1989. Jsem si jist, že ke každému se nějaká zpráva o tomto tématu dostala. V posledních letech tyto otázky kolem problematiky důchodů a důchodové reformy jsou opravdu velmi aktuální. S tímto souvisí současný problém stárnutí populace. Ten je charakterizován rostoucím podílem osob ve vyšších věkových skupinách a to díky prodlužující se délce života a nízké porodnosti. Tento nepříznivý demografický vývoj ovlivňuje všechny sféry života, ale největší dopad má právě na důchodový systém. Z toho důvodu jsem se rozhodl pro svou diplomovou práci zvolit aktuální téma nazvané Možnosti důchodového systému pro konkrétní věkové skupiny občanů.

Cílem této diplomové práce je analyzovat důchodové zabezpečení v České republice a s využitými poznatky navrhnout možnosti zapojení se do důchodového systému pro konkrétní věkové skupiny občanů, aby dosáhli na požadovanou rentu.

V teoretické části práce jsem pro lepší pochopení problematiky popsal důchodový systém, jeho možnosti financování, základní typy penzijních plánů a současné principy fungování a způsoby jeho financování pomocí tří pilířů, dále má práce pojednává o starobním důchodu. Následně popisují finanční produkty vycházející z důchodového systému vhodné pro zabezpečení se na stáří.

Na začátku praktické části analyzuji úskalí současného důchodového systému a důvody reformy. Věnuji se především demografické prognóze s ohledem na zvyšování délky života a nižší porodnosti. Tím, že se lidé dožívají vyššího věku a pobírají déle penzi, tím samozřejmě rostou náklady, které vyvolávají obavy o udržitelnosti rostoucích výdajů na důchody. V další praktické části analyzuji druhý a třetí pilíř důchodového systému v České republice, následně věnuji pozornost přínosům právě probíhající důchodové reformy.

Na konci mé práce se zabývám třemi zjednodušenými modelovými situacemi budoucích důchodců a jejich možnostmi spoření, které umožňuje důchodový systém v ČR s ohledem na jejich věk a očekávání. Navrhuji možnosti vhodného zapojení se do důchodového systému, tak aby jim v budoucnu přineslo určitou rentu.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 DŮCHODOVÝ SYSTÉM

Důchodový systém je jednou z částí sociální politiky státu. Sociální politika se v moderním světě stala fenoménem velice frekventovaným, navíc kontroverzním a zpravidla i různě interpretovaným a také náročným na veřejné zdroje. (Krebs a Durdisová, 2010, s. 17)

Sociální politika je politikou, která se primárně orientuje k člověku, k rozvoji a kultivaci jeho životních podmínek, dispozic, k rozvoji jeho osobnosti a kvality života. (Krebs a Durdisová, 2010, s. 17)

Sociální politikou se rozumí cílevědomá činnost subjektů (státu a jeho orgánů, zaměstnavatelů, odborů obcí, občanských a jiných iniciativ, náboženských společností, rodiny i jedinců a dalších), která směřuje k vytváření vhodných podmínek pro všestranný rozvoj jedince. (Gregorová a Galvas, 2000, s. 16)

Sociální politika je soustavné a cílevědomé úsilí jednotlivých sociálních subjektů ve svém zájmu udržet nebo dosáhnout změny ve fungování nebo podpořit rozvoj svého či jiného sociálního systému nebo soustavy nástrojů k realizaci své či jiné sociální politiky. Výsledkem tohoto soustavného a cíleného úsilí je činnost, rozvoj či změna systému vlastního nebo jiného nebo soustavy nástrojů. Projevuje se rozhodováním a činností sociálních subjektů. (Tomeš, 2010, s. 29)

Důležitou součástí sociální politiky státu je sociální zabezpečení. Lze ho charakterizovat jako soubor institucí, zařízení a opatření, jejichž prostřednictvím a pomocí se předchází, zmírňují a odstraňují následky sociálních událostí občanů. (Kahoun a kolektiv, 2009, s. 81)

V užším pojetí se často sociální zabezpečení omezuje např. pouze na důchodové zabezpečení a sociální služby. V širším pojetí zahrnuje též péči o zdraví, zabezpečení při dočasné pracovní neschopnosti, zabezpečení těhotných žen a v mateřství, matek pečujících o malé dítě, zabezpečení rodinných příslušníků a pozůstalých, zabezpečení při invaliditě, zabezpečení v nezaměstnanosti. (Krebs a Durdisová, 2010, s. 176)

V oblasti poskytování důchodů musíme rozlišovat dva pojmy, kterými jsou důchodový systém a penzijní systém. Důchodový systém je obecnější pojem, je zahrnut a tvoří součást sociální politiky, která je financována z veřejných financí (státního rozpočtu). Má plnit tři základní funkce: alokační, distribuční a stabilizační. Slouží především k zabezpečení příjmu občanům v sociálních situacích, kdy ztrácí zdroj obživy a schopnost si tento zdroj opatřit. Tedy v situacích, jako je stáří, invalidita, ovdovění a osiření. Oproti tomu penzijní

system je součást důchodového systému, zaměřuje se pouze na poskytování (vyplácení) důchodů v důsledku stáří. Souvisí tedy pouze s problematikou starobních důchodů a jeho financováním. (Gregorová, 1998, s. 40 - 47)

1.1 Možnosti financování důchodového systému

Ze státního rozpočtu, přičemž zdrojem prostředků jsou daně z příjmů

V tomto způsobu financování je uplatněna nejvyšší možná sociální solidarita, protože daňové zatížení s rostoucími příjmy roste a úroveň důchodu v porovnání s rostoucím výdělkem klesá. (Krebs a Durdisová, 2010, s. 196)

Ze státního rozpočtu, přičemž zdrojem prostředků jsou příspěvky na sociální důchodové pojištění

Míra sociální redistribuce je nižší než v předcházejícím případě, jelikož příspěvky jsou stanoveny jednotným procentem z dosahovaného výdělku. Jejich výše je určena tak, aby příjmy z příspěvků byly dostatečné na pokrytí nákladů na důchody v určitém období. Cílem tohoto uspořádání je, aby systém financování byl průhledný, to znamená, aby každý věděl, na co platí. Výše příspěvkové sazby by měla pružně reagovat na potřeby systému, aniž by se vytvářely přebytky ve prospěch neurčitých položek státního rozpočtu. (Krebs a Durdisová, 2010, s. 196)

Z fondu odděleného od státního rozpočtu, ve kterém se shromažďují příjmy z příspěvků, nevytváří se však žádná kapitálová rezerva

Jedná se o klasický případ průběžného financování důchodového pojištění používaný ve většině zemí, tzv. systém pay-as-you-go. PAYG je tedy systém, který vychází z myšlenky mezigenerační solidarity a příslibu budoucí péče. To znamená, že důchody vyplácené současným důchodcům jsou financovány z příspěvků placených současných pracovníků. (IFS, 2013)

Tento systém se od předcházejícího liší zejména vyššími administrativními náklady na provozování samotného fondu. Pokud jsou příspěvkové sazby správně stanoveny, neměly by dlouhodobě vznikat rozdíly mezi příjmy a výdaji fondu. V každém případě nedostatek prostředků na výplatu dávek musí být dotován ze státního rozpočtu, protože se jedná o zákonné nároky, které musí být státem garantovány nejen legislativně, ale i ekonomicky. (Krebs a Durdisová, 2010, s. 196 - 197)

Z fondu, ve kterém se při průběžném financování vytváří rezerva na úrovni dlouhodobě investovaného kapitálu

Dosažení takové úrovně rezerv je možné pouze tehdy, když příjmy budou trvale převyšovat výdaje, to znamená, když příspěvková sazba bude vyšší, než je nutné pro krytí běžných nákladů na dávky. Její výše však musí být stanovena i s ohledem na plátce příspěvků, zaměstnavatele a pracující. Pokud je příspěvková sazba nepřiměřeně vysoká snižuje životní úroveň pracujících a jejich rodin a tedy i jejich koupěschopnost a také konkurenceschopnost podniků zdražením pracovní síly. Mimoto je také nutné zvážit i makroekonomické podmínky, za kterých je účelné takový fond vytvořit. (Krebs a Durdisová, 2010, s. 197)

Financování na principu čistě fondovém

Jedná se o systém capital reserve. V tomto systému si pojištěnci vytvářejí pomocí pojišťovacího systému kapitálové rezervy, které jsou pak použity na financování jejich vlastních důchodů. Příspěvky jsou tedy spořeny k tvorbě kapitálu. Tento systém je uplatňován ve většině privátních pojišťovacích systémů. (Krebs a Durdisová, 2010, s. 197)

1.2 Základní typy penzijních plánů

V závislosti na metodě financování důchodů je velice důležitý i typ penzijního plánu. Lze definovat tyto tři základní typy penzijních plánů:

- **Dávkově definovaný systém (DB – defined benefit)** garantuje určitou výši penzijních dávek, většinou v závislosti na kombinaci faktorů a to především počet let, po které jedinec odváděl příspěvky do systému a výše příjmů jedince za určité období. Tento systém umožňuje, aby si každý občan mohl spočítat výši své penze ještě před odchodem do důchodu.
- **Příspěvkově definovaný systém (DC – defined contribution)** neposkytuje svým účastníkům takovou míru jistoty ohledně výše jejich budoucích penzí. Účastníci platí stanovenou příspěvkovou sazbu, ale výše jejich budoucích penzí závisí, kromě velikosti odvedených příspěvků, také na míře výnosu z investování těchto úspor na kapitálovém trhu. Pokud se tyto parametry vyvíjejí z hlediska penzijního plánu příznivě, může dojít ke zvýšení dávek, v opačném případě k jejich poklesu.
- **Hypotetický příspěvkově definovaný systém (NDC – notional defined contribution)** umožňují svým účastníkům individuální (zdánlivé) účty. Na tomto fiktivním účtu se každému účastníkovi připisují jím odvedené příspěvky a jejich zhodno-

cení v čase, které je závislé na hypotetické výnosnosti systému stanovené legislativou. Výše vyplacené důchodové dávky je přímo závislá na souhrnu úspor na účtu a nepřímo úměrná na průměrné střední délce života. (Krebs a Durdisová, 2010, s. 198 - 199)

1.3 Konstrukce důchodových systémů

Základním smyslem a účelem úpravy důchodových systémů je zajistit lidem dostatečné příjmy ve stanovených sociálních situacích (stáří, invalidita, ovdovění a osiřené). Tento cíl může být dosahován různými způsoby. Jednou možností je, aby stát zajistil vysoký stupeň náhrady příjmů, dosahovaných před vznikem stanovené sociální události, spolu se základním stupněm náhrady příjmů všem, kteří nemají příjmy ze zaměstnání anebo jejich příjmy nedosahují stanovené hranice. (Gregorová, 1998, s. 53)

Jinou možností je ponechat jedince, aby si sami vytvořili potřebné systémy k zajištění svých příjmů. Většina zemí však využívá kombinace různých přístupů k zajištění dostatečných příjmů jedinců ve stanovených sociálních událostech. (Gregorová, 1998, s. 53)

1.3.1 I. pilíř

Je většinou koncipován jako systém povinný a univerzální. Uvedená charakteristika znamená, že tento systém ve většině zemí zahrnuje veškeré obyvatelstvo na území příslušného státu. Je to systém, který je garantován státem, respektive přesněji jeho fungování, solventnost atd. jsou garantovány státem. (Gregorová, 1998, s. 54)

Může být realizován v těchto variantách:

- Jako součást sociální pomoci (systém, jehož prostřednictvím jsou poskytovány testované dávky jedincům, kteří jsou v situaci hmotné nouze bez ohledu na věk nebo na jiné sociální události).
- Jako systém minimálních důchodů zaručených všem jedincům při splnění určitého kritéria (obvykle dosažení určité věkové hranice).
- Jako pojistný systém (univerzální, zaměstnanecký), který je vázán na placené příspěvky a má přesně definované dávky, je odvozován od minulých příjmů. (Gregorová, 1998, s. 54)

Z tohoto pilíře jsou poskytovány dávky, které nahrazují výdělek a jsou odvozeny od výše dosahovaných výdělků a počtu let ekonomické aktivity. V zásadě se uplatňují dva typy dávkových (důchodových) konstrukcí:

- jednosložková, kde výše dávky je odvozena jen z výše výdělku a doby zaměstnání (pojištění), v některých důchodových systémech je jednosložkový důchod stanoven jako jednotná dávka odvozená od životního minima,
- dvousložková, v níž je první složka stanovena jako pevně stanovená částka, většinou kryjící životní minimum, druhá složka je potom odvozena z výše výdělků a doby zaměstnání (pojištění). (Gregorová, 1998, s. 54 - 55)

1.3.2 II. pilíř

Jedná se o nadstavbu důchodového systému, v jejímž rámci je možné poskytovat dávky zabezpečující vyšší úroveň, než může poskytnout I. pilíř (základní). Je založen na principu kolektivního zabezpečení (pojištění). II. pilíř je významnou složkou důchodového pojištění ve všech vyspělých zemích. Je většinou dobrovolný. (Gregorová, 1998, s. 58)

Může existovat:

- Vedle důchodového systému, pokud se lze vyvázt ze základního systému jeho účel lze nahradit systémem doplňkovým, který zajistí standard systému základního a další plnění navíc.
- Nad rámec základního důchodového systému – tento případ bývá nejčastější. (Gregorová, 1998, s. 58 - 59)

1.3.3 III. pilíř

Tento pilíř představuje individuální spoření občanů. Jedná se o doplňkový systém, jelikož pouze doplňuje, ale nenahrazuje systém hlavní. Prostřednictvím tohoto způsobu může jedinec sám vyplnit ještě mezery, které mohou vzniknout mezi souhrnem dávek, které v případě sociálních událostí bude pobírat z I. a II. pilíře, a příjmy, které průměrně dosahoval před vznikem sociální události. (Šulc, 2005, s. 49)

Je založen na individuálním vztahu mezi jedincem a institucí, která poskytuje obdobné možnosti. Stát může podporovat systémy individuálního dlouhodobého důchodového spoření cestou daňových výhod nebo jinými nástroji. (Gregorová, 1998, s. 68)

1.4 Současný důchodový systém v ČR

Základním zákonem, který upravuje nároky ze základního povinného důchodového pojištění pro případ stáří invalidity a úmrtí živitele je zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém

pojištění, ve znění pozdější předpisů, který byl přijat v červnu 1995 s účinností od roku 1996. (MPSV, 2011)

Prvním pilířem je povinné základní důchodové pojištění, které je definované dávkově a charakteristické průběžným financováním. Je univerzální a zabezpečuje všechny ekonomicky aktivní osoby. Složení příspěvků do systému základního důchodového pojištění prostřednictvím pojistného na sociální zabezpečení a státní politiku zaměstnanosti je znázorněno v následující tabulce. (MPSV, 2011)

Tab. 1 Sazby pojistného z vyměřovacího základu platné od 1. 1. 2013 (ČSSZ, 2013a)

	Zaměstnanec	Zaměstnavatel	OSVČ
Důchodové pojištění	6,50%	21,50%	28%
Nemocenské pojištění	0	2,30%	2,3% (dobrovolné)
Příspěvek na státní politiku zaměstnanosti	0	1,20%	1,20%
Souhrn pojistného	6,50%	25%	31,50%

Systém nemocenského pojištění je určen pro výdělečně činné osoby, které jsou v případech tzv. krátkodobých sociálních událostí zabezpečeny dávkami nemocenského pojištění. Zaměstnanci jsou povinně účastni nemocenského pojištění, na druhou stranu osoby samostatně výdělečně činné mají nemocenské pojištění dobrovolné. V případě, že se zaměstnanec účastní důchodového spoření, odvádí na pojistném pouze 3,5 % (OSVČ odvádí povinně 26,2 %). Další 5 % z vyměřovacího základu míří na jeho soukromý účet u penzijní společnosti. (MPSV, 2011)

Základní důchodové pojištění je ekonomicky garantováno státem, protože nelze ponechat důchodce bez zdroje příjmu, na kterém jsou existenčně závislí. Princip zásluhovosti se v důchodovém pojištění projevuje v omezeném rozsahu v důsledku současného uplatňování principu sociální solidarity (existence redukčních hranic, kterými se zápočet vyšších příjmů stanoveným způsobem omezuje, způsobuje pokles relativní úrovně důchodu se vzrůstajícími příjmy započítatelnými pro účely důchodového pojištění). (MPSV, 2011)

Další významným principem současného důchodového pojištění je jeho dynamičnost. Ta se projevuje každoroční aktualizací úrovně příjmů, z nichž se vychází při výpočtu procentní výměry důchodu, a zvyšováním vyplácených důchodů. (Přib, 2011, s. 13)

Ze základního důchodového pojištění se poskytují tyto důchody:

- starobní (včetně tzv. předčasného starobního důchodu),
- invalidní,
- vdovský a vdovecký,
- sirotčí. (Příb a Voříšek, 2012, s. 27)

Důchod se skládá ze dvou složek, a to

- ze základní výměry (stanovené pevnou částkou stejnou pro všechny druhy důchodů bez ohledu na délku doby pojištění a výši výdělků),
- z procentní výměry. (MPSV, 2011)

Organizace důchodového systému

Ministerstvo práce a sociálních věcí vykonává jako ústřední orgán státní správy především legislativní působnost. Dále také řídí a kontroluje výkon státní správy v důchodovém pojištění a plní úkoly vyplývající z mezinárodních smluv. (MPSV, 2011)

O nároku na důchod, jeho výši a výplatě rozhoduje Česká správa sociálního zabezpečení s výjimkou případů, kdy jsou příslušné k rozhodování orgány sociálního zabezpečení ministerstev obrany, vnitra a spravedlnosti (v případě příslušníků ozbrojených sil a sborů). (MPSV, 2011)

Hlavní působností České správy sociálního zabezpečení je provádění důchodového a nemocenského pojištění, provádění lékařské posudkové služby, výběr pojistného a plnění úkolů vyplývajících z mezinárodních smluv a práva Evropského společenství. (MPSV, 2011)

Česká správa sociálního zabezpečení spravuje ve své evidenci veškeré doby pojištění, včetně dobrovolného pojištění a doby pojištění OSVČ a vyměřovací základy (příjmy z výdělečné činnosti). Zaměstnavatelé sdělují České správě sociálního zabezpečení údaje o době pojištění, vyměřovacích základech, vyloučených dobách svých zaměstnanců a to pomocí evidenčních listů důchodového pojištění (ELDP), které za ně vedou. (MPSV, 2011)

Změna uspořádání důchodového systému

Před zavedením reformy byl v ČR důchodový systém složen ze dvou částí. První pilíř tvořili státem garantovaná penze. Druhý pilíř tvořilo dobrovolné penzijní připojištění se stát-

ním příspěvkem. Lidé využívali možnost spořit si v důchodovém fondu. Vybrali si jeden z penzijních fondů (nyní penzijní společnosti) v ČR a ukládali do něj částku pro svoji budoucí penzi. Tento vklad byl zhodnocován a lidé mohli získat příspěvek od státu ve výši až 150 Kč. (MPSV, 2011)

V České republice byla realizována důchodová reforma, došlo ke změně uspořádání českého důchodového systému. Systémová reforma rozšířila dvou pilířový systém, na systém tří pilířový. II. pilíř je tedy tvořen důchodovými fondy penzijních společností, které nabízí různé investiční strategie (v rámci důchodového spoření). Potud se tedy podobá známému penzijnímu připojištění. Do fondů však lidé neukládají měsíční příspěvky, ale odvádí procenta, ze svého výdělku. Tímto rysem se zase II. pilíř podobá průběžnému odvádění dávek do I. důchodového systému. Od roku 2013 se stalo doplňkové penzijní spoření III. pilířem. Bližší podrobnosti II. a III. pilíře budou podrobněji popsány v dalších kapitolách. (Důchodová reforma, © 2013a)

1.5 Starobní důchod

Starobní důchod je základní dávkou důchodového pojištění. Jeho účelem je finanční zabezpečení pojištěnce v době po dovršení stanoveného věku. Do starobního důchodu se promítá hlavně délka doby důchodového pojištění a také výše výdělku dosahovaného v době trvání pojištění. (Durdisová, 2005, s. 99)

1.5.1 Obecné podmínky nároku na starobní důchod

Pojištěnec má nárok na starobní důchod při dosažení důchodového věku při splnění těchto podmínek:

- Pojištěnec dosáhl doby pojištění nejméně 25 let a dosáhl alespoň věku potřebného pro vznik nároku na starobní důchod před rokem 2010 (postupný nárůst na 35 let a dosažení důchodového věku po roce 2018).
- V případě nesplnění výše uvedené podmínky má pojištěnec nárok na starobní důchod i při zkrácené potřebné době pojištění, která se postupně prodlužuje z 15 let pro pojištěnce, který dosáhl před rokem 2010 věku aspoň 65 let, na 20 let pro pojištěnce, který dosáhne po roce 2013 věku aspoň o 5 let vyššího, než je důchodový věk stanovený pro muže stejného data narození. (ČSSZ, 2013b)

Nárok na starobní důchod před dosažením důchodového věku, vzniká pojištěnci, jestliže do dosažení důchodového věku mu ode dne, kdy se mu starobní důchod přiznává, chybí nejvýše:

- 3 roky, pokud jeho důchodový věk je nižší než 63 let,
- 5 roků, pokud jeho důchodový věk činí alespoň 63 let a dosáhl věku alespoň 60 let.

S účinností od 30. 9. 2011 dochází ke zvyšování důchodového věku a postupně se vyrovnává věk odchodu do důchodu u mužů a žen. (ČSSZ, 2013b)

Důchodový věk není v Zákoně o důchodovém pojištění stanoven jednotně, a je diferencován podle několika hledisek. Především je důchodový věk rozdílný pro muže a ženy, u žen je závislý na počtu vychovaných dětí. Dalším kritériem pro stanovení důchodového věku je rok narození pojištěnce.

a) Důchodový věk u pojištěnců narozených před rokem 1936

U mužů činí důchodový věk 60 let. U žen důchodový věk činí:

- 53 let, pokud vychovaly alespoň pět dětí,
- 54 let, pokud vychovaly tři nebo čtyři děti,
- 55 let, pokud vychovaly dvě děti,
- 56 let, pokud vychovaly alespoň jedno dítě, nebo
- 57 let. (ČSSZ, 2013b)

b) Důchodový věk u pojištěnců narozených v období 1936 až 1977

Výpočet důchodového věku pro tuto kategorii je složitější. Podrobný výpočet důchodového věku obsahuje Příloha I. (ČSSZ, 2013b)

c) Důchodový věk u pojištěnců narozených po roce 1977

Důchodový věk se stanoví tak, že se k věku 67 let přičte takový počet kalendářních měsíců, který odpovídá dvojnásobku rozdílu mezi rokem narození pojištěnce a rokem 1977. (ČSSZ, 2013b)

1.5.2 Výpočet starobního důchodu

Důchod ovlivňují dvě skutečnosti. Mezi tyto dvě skutečnosti patří: jak dlouho se pojištěnec účastnil důchodového pojištění a jakých výdělků dosahoval.

Výpočet starobního důchodu se skládá z těchto složek:

- Základní výměra starobního důchodu je stejná pro všechny druhy důchodů a není závislá na počtu let doby pojištění, činí 9 % z průměrné měsíční mzdy. Výše základní výměry v roce 2013 činí 2 330 Kč. V roce 2012 činila základní výměra 2270 Kč. Oproti minulému roku se tedy výměra zvýšila o 60 Kč.
- Procentní výměra se stanovuje individuálně procentní sazbou z výpočtového základu podle doby pojištění, kterou získal pojištěnec. Tato výměra nesmí být nižší než 770 Kč měsíčně. Za každý celý rok důchodového pojištění (do doby, než vznikne nárok na důchod) náleží 1,5 % výpočtového základu (1,2 % výpočtového základu měsíčně, pokud se kryje s dobou účasti na důchodovém spoření). Pokud pojištěnci již vznikl nárok na důchod, ale pracuje dál, o důchod si nepožádá, navyšuje se důchod o 1,5 % za každých 90 kalendářních dnů výdělečné činnosti. (ČSSZ, 2013b)

Procentní výměra předčasného starobního důchodu je snížena za každých započatých 90 kalendářních dnů z doby ode dne přiznání důchodu do dosažení důchodového věku o:

- 0,9 % výpočtového základu za období prvních 360 kalendářních dnů,
- 1,2 % výpočtového základu za období od 361. kalendářního dne do 720. kalendářního dne,
- 1,5 % výpočtového základu za období od 721. kalendářního dne. (ČSSZ, 2013b)

Výši starobního důchodu spočítají pracovníci ústředí ČSSZ. To se týká pouze důchodů v kompetenci ČSSZ, nikoliv v působnosti ministerstev obrany, vnitra nebo spravedlnosti. Každý žadatel o důchod dostane z ČSSZ písemné rozhodnutí o přiznání a výši starobního důchodu nebo o zamítnutí žádosti. Současně obdrží osobní list, ve kterém jsou uvedeny započítané doby pojištění a příjmy dosažené v rozhodném období. Samotné vyřízení žádosti o důchod vyplácený v ČR trvá průměrně dva měsíce. (ČSSZ, 2013c)

V případě, že žadatel nesouhlasí s rozhodnutím ČSSZ, může proti němu podat písemné námitky do 30 dnů ode dne jeho oznámení. Námitky se podávají přímo u ČSSZ, nebo prostřednictvím kterékoliv OSSZ, která je postoupí ústředí ČSSZ. Ta přezkoumá rozhodnutí v plném rozsahu a o námitkách rozhodne. Na námitkovém řízení se nepodílejí, ani v něm nerozhodují osoby, které se účastnily dřívějšího řízení. Podání námitek je řádný opravný prostředek ve správním řízení, proto absolvování námitkového řízení, ať již úspěšné, nebo neúspěšné, je nezbytné k tomu, aby se věci mohl zabývat soud, pokud by žadatel chtěl později uplatnit správní žalobu. (ČSSZ, 2013c)

Výpočtový základ

Výpočtový základ se určí redukcí osobního vyměřovacího základu, což je měsíční průměr všech příjmů pojištěnce v rozhodném období. Jednotlivé roční příjmy se násobí koeficienty, které se odvozují od průměru dosažených příjmů všech pojištěnců v jednotlivých letech. (ČSSZ, 2013c)

Do důchodu se započítávají všechny příjmy, z nichž se odvedlo pojistné na sociální zabezpečení (např. i brigády). Započítává se taky náhrada mzdy po skončení pracovní neschopnosti náležející za pracovní úraz nebo nemoc z povolání, a to i přesto, že se z ní pojistné neplatí. (ČSSZ, 2013c)

Tab. 2 Redukční hranice pro výpočet důchodu v roce 2013 (ČSSZ, 2013c)

Redukční hranice (v Kč)	Výše zápočtu (v %)
do 11 389	100
nad 11 389 do 30 026	27
nad 30 026 do 103 536	19
nad 103 536	6

Rozhodné období

Rozhodné období začíná kalendářním rokem bezprostředně následujícím po roce, v němž pojištěnec dosáhl 18 let věku a končí kalendářním rokem bezprostředně předcházejícím roku přiznání důchodu. V roce 2013 jde o období let 1986 až 2012. (ČSSZ, 2013b)

2 DŮCHODOVÉ SPOŘENÍ

Základním předpisem, který upravuje důchodové spoření je Zákon č. 426/2011 Sb., o důchodovém spoření. Vstup do II. pilíře důchodové reformy je dobrovolný. Vstoupit může každá fyzická osoba, která dosáhla věku 18 let a není starší 35 let v roce uzavření smlouvy o důchodovém spoření s penzijní společností. Pro občany starší 35 let platí, že mohou do II. pilíře vstoupit pouze v průběhu prvních 6 měsíců po jeho spuštění (jedná se období od 1. 1. 2013. do 30. 6. 2013), nebo ode dne, od kterého byla poprvé od 1. ledna 2013 poplatníkem pojistného na důchodové pojištění. Vstup do II. pilíře je dobrovolný, tento krok je však nevratný. (Zákon č. 426/2011 Sb.)

Účast na důchodovém spoření vzniká první registrací smlouvy o důchodovém spoření mezi fyzickou osobou a penzijní společností v Centrálním registru smluv (jedná se o informační systém veřejné zprávy). Penzijní společnost nesmí odmítnout uzavřít smlouvu, jestliže splňuje výše uvedené podmínky. Penzijní společnost má ze zákona povinnost neprodleně předat jedno vyhotovení smlouvy o důchodovém spoření správci Centrálnímu registru smluv tedy Generálnímu finančnímu ředitelství. Od smlouvy zaregistrované v CRS nemůže odstoupit ani penzijní společnost, ani účastník, nelze ji vypovědět ani uzavřít dohodu o jejím skončení. Výjimkou je výpověď účastníka za účelem převodu peněžních prostředků k jiné penzijní společnosti. Kopii smlouvy o důchodovém spoření má podle zákona povinnost předat zaměstnanec svému zaměstnavateli, ten však nesmí svého zaměstnance při výběru penzijní společnosti nijak ovlivňovat. (MFCR, 2012)

Důchodové spoření může provozovat pouze penzijní společnost, které bylo uděleno povolení k činnosti podle zákona o doplňkovém penzijním spoření a povolení k vytvoření důchodových fondů. (Zákon č. 426/2011 Sb.)

Každá penzijní společnost musí uzavřít smlouvu s depozitářem. Depozitářem je banka, která má veškerý majetek fondů (úspory klientů) v úschově. Každou transakci s majetkem ve fondech realizuje penzijní společnost s kontrolou a plnou odpovědností depozitáře. Ten tak průběžně zajišťuje kontrolu všech finančních transakcí. (PFCP, © 2012)

2.1 Základní princip

Tento II. pilíř má za cíl doplnit první, je fondový. Z vlastní výplaty platí zaměstnanci 28 % do prvního pilíře. Peníze, které se vyberou, se hned vyplatí na důchody. Druhý pilíř část prostředků (3 % z výplaty, které odvádí formou sociálního pojištění do státního rozpočtu)

odvádí do fondů. Navíc musí k této procentuální částce sami přidávat 2 % z hrubé mzdy. Tyto prostředky se hned nevyplatí na důchody, ale až v okamžiku, kdy osoba odvádějící tyto prostředky půjde do důchodu. Jedná se tedy o individuální účet, který slouží pro financování svého vlastního důchodu. Pokud se daná osoba účastní II. pilíře, odvádí do průběžného systému méně, z toho tedy plyne, že má nižší důchod z prvního pilíře. (Syrový, 2012, s. 91)

Tab. 3 Rozdíl mezi I. a II. pilířem (Syrový, 2012, s. 91)

	Účast ve II. pilíři	Neúčast ve II. pilíři
Placení	25 % hrubé mzdy do I. pilíře, 3 % hrubé mzdy do II. pilíře, další 2 % z hrubé mzdy do II. pilíře	28 % z hrubé mzdy do I. pilíře
Čerpání důchodu	Z průběžného systému, z fondů (z naspořených 3 % + 2 %)	Pouze z průběžného systému

2.2 Možnosti investice

Při uzavírání smlouvy s penzijní společností volí účastník i investiční strategii, tedy určuje, kam mají být prostředky účastníka umisťovány na kapitálovém trhu. Penzijní společnosti (případně jejich zprostředkovatelé) jsou povinny při uzavírání smlouvy zjistit investiční profil účastníka vyplněním investičního dotazníku a podle výsledku doporučit, jakou investiční strategii zvolit. Penzijní společnosti povinně nabízí čtyři fondy (dynamický, vyvážený, konzervativní a státních dluhopisů), lišící se investičními limity, strukturou spravovaného portfolia a s tím spojeným rizikem. (MFCR, 2012)

Obecně lze tedy říci, že:

- fond státních dluhopisů investuje většinu obhospodařovaných prostředků do státních dluhopisů ČR a v menší míře i do státních dluhopisů zemí EU a OECD splňujících určitá kvalitativní kritéria,
- konzervativní fond investuje do dluhopisů členských států EU a srovnatelně bezpečných dluhopisů, a dále do nástrojů peněžního trhu, fondů peněžního trhu a jiných obdobně likvidních aktiv,
- vyvážený a dynamický fond oproti konzervativnímu fondu investuje navíc část obhospodařovaných prostředků také do akcií a cenných papírů kolektivního investování, přičemž u dynamického fondu je rozsah vhodných aktiv širší a část obhospodařovaných prostředků, kterou je do těchto aktiv možno investovat, je vyšší než u vyváženého fondu. (MFCR, 2012)

Zákon stanovuje maximální výši úplaty, kterou si může stanovit penzijní společnost. Náklady důchodových fondů se skládají ze dvou částí:

- fixní procento z objemu majetku za obhospodařování majetku v důchodových fondech,
- procento ze zisku za zhodnocení majetku v těchto fondech. (Syrový, 2012, s. 96)

Tab. 4 Maximální výše úplaty (Syrový, 2012, s. 97)

Fond	Maximální výše úplaty	
	Fixní úplata	Procentuální úplata za zhodnocení
Důchodový fond státních dluhopisů	0,3 % p. a.	10 % ze zisku
Konzervativní důchodový fond	0,4 % p. a.	
Vyvážený důchodový fond	0,5 % p. a.	
Dynamický důchodový fond	0,6 % p. a.	

Úplata za zhodnocování majetku by měla penzijní společnosti motivovat k dosahování co nejlepších výsledků. Půjde o maximálně 10 % podíl na výnosu, kterého fond dosáhne. Aby nedocházelo k manipulaci s výsledky a přelévání výnosů, za účelem maximalizace této úplaty, bude tento poplatek odváděn pouze z rozdílu mezi průměrnou hodnotou, připadající na jeden podíl ve fondu, v posledním roce a nejlepší průměrnou hodnotou dosaženou v letech předchozích. (Syrový, 2012, s. 97)

Ne všechny relevantní náklady jsou obsaženy v úplatě hrazené penzijní společností. Penzijní společnost má kromě úplaty nárok na jednorázové poplatky za tyto transakce:

- změna strategie spoření (nejvýše 500 Kč),
- převod prostředků účastníka k jiné penzijní společnosti (nejvýše 800 Kč),
- odeslání výpisu důchodového spoření častěji než jednou ročně a další. (Syrový, 2012, s. 99)

Možnost přestupů a změn

Přestupy mezi fondy jsou možné. Účastníkům II. pilíře je umožněno libovolně přecházet k jiné penzijní společnosti v průběhu trvání účasti ve II. pilíři ve fázi spoření a penzijní společnosti tomu nesmí bránit. Podmínkou přechodu účastníka k jiné penzijní společnosti je uzavření smlouvy o důchodovém spoření s jinou penzijní společností a registrace této smlouvy v Centrálním registru smluv. Dokud se tak nestane, trvá smluvní vztah s dosavadní penzijní společností. (MFCR, 2012)

Fondy s vyšším potenciálem by měly přinést svým účastníkům vyšší zhodnocení, budou typické vyšší mírou rizika, kdy může v poměrně krátkém čase dojít k výraznému poklesu tržní hodnoty aktiv ve fondu. I proto přináší zákon o důchodovém spoření jakousi bezpečnostní pojistku, aby nepříznivým vývojem nebyli ovlivněni účastníci, kteří už budou velmi blízko důchodovému věku. Ti totiž nebudou mít dostatek času počkat na zlepšení tržních podmínek a smazání ztrát. Podle zákona bude v posledních deseti letech před dosažením důchodového věku docházet k postupnému přechodu z rizikových do bezpečnějších fondů, pokud účastník svým výslovným přáním tento přechod neodmítne. Během spoření může investiční strategii libovolně měnit i samotný účastník. (Srovnej, 2012, s. 105)

2.3 Možnosti při nedožití důchodu

V případě úmrtí účastníka v době trvání smlouvy o důchodovém spoření se jeho prostředky u penzijní společnosti stávají předmětem dědictví. Předmětem dědictví je vše (jak 2 %, která jsou spořena, tak 3 %, které jsou vyvedeny z průběžného systému). Vypláceny jsou primárně formou důchodových nároků ve II. pilíři:

- V případě, že je dědic starší 18 let a je současně účastníkem důchodového spoření, dochází k převodu prostředků odpovídající jeho dědickému podílu na jeho osobní důchodový účet u penzijní společnosti, s níž má uzavřenou smlouvu o důchodovém spoření.
- Pokud se jedná o zletilého dědice, který není účastníkem důchodového spoření, jsou mu prostředky odpovídající jeho dědickému podílu vyplaceny přímo.
- Je-li dědic mladší 18 let, použijí se prostředky odpovídající dědickému podílu na úhradu jednorázového pojistného na pojištění sirotčího důchodu podle zákona o důchodovém spoření. Tento sirotčí důchod vyplácí pojišťovna s příslušným zvolený zákonným zástupcem nebo soudem stanoveným opatrovníkem, a to po dobu 5 let. (MFCR, 2012)

2.4 Výplata prostředků

Důchod z důchodového spoření nevyplácí účastníkovi penzijní společnost, ale pojišťovna jako pojistné plnění ze smlouvy o pojištění důchodu. Pojistné na toto pojištění je uhrazeno jednorázově, a to částkou na spořenou v rámci důchodového spoření u penzijní společnosti. Účastník důchodového spoření si z okruhu pojišťoven oprávněných provozovat předmětné pojištění má možnost zvolit pojišťovnu, se kterou chce uzavřít smlouvu. Smlouvu o pojiš-

tění důchodu s vybranou pojišťovnou může uzavřít až poté, co mu byl přiznán starobní důchod z důchodového pojištění (tedy z I. pilíře). Je-li účastník oprávněn uzavřít smlouvu o pojištění důchodu, nesmí ho pojišťovna odmítnout. (MFCR, 2012)

Aby byla smlouva o pojištění důchodu účinná, musí být zaregistrována správcem Centrálního registru smluv. Registraci smlouvy o pojištění důchodu, která je nezbytnou podmínkou k tomu, aby účastník důchodového spoření mohl začít pobírat důchod z II. pilíře, je povinna provést vybraná pojišťovna. Dokud nebude mít účastník zaregistrovanou příslušnou smlouvu o pojištění důchodu, bude po přiznání starobního důchodu z I. pilíře sice pobírat důchod z I. pilíře, ale zároveň bude nadále účastníkem spořicí fáze důchodového spoření se všemi povinnostmi, které tato účast s sebou nese. Zvolenou pojišťovnu ani zvolený druh důchodu nelze později změnit. (MFCR, 2012)

Při uzavírání smlouvy o pojištění důchodu si účastník důchodového spoření zvolí z následujících druhů důchodu:

- doživotní starobní důchod,
- doživotní starobní důchod se sjednanou výplatou pozůstalostního důchodu po dobu tří let,
- starobní důchod na 20 let. (MFCR, 2012)

Výše vypláceného důchodu závisí na zvoleném druhu důchodu, celkové naspořené částce a případně i na věku účastníka. (MFCR, 2012)

3 DOPLŇKOVÉ PENZIJNÍ SPOŘENÍ

Od roku 1994 je vedle důchodového pojištění zavedeno rovněž dobrovolné penzijní připojištění (dnes doplňkové penzijní spoření). Produkt, kterým si lze dlouhodobě spořit na stáří. Cílem je shromažďování finančních prostředků na krytí tzv. dožití. Na období, kdy nebudeme pracovat a budeme odkázáni na příjem ze systému důchodového zabezpečení. V penzi se pak nemusíme spoléhat pouze na výplatu starobního důchodu ze státního průběžného pilíře a nového druhého pilíře. Můžeme si díky tomuto produktu finančně přilepšit a mít dodatečný příjem. (Šulc, 2004, s. 15)

Základním předpisem, kterým je upraveno doplňkové penzijní spoření je Zákon č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření. Účastníkem může být pouze fyzická osoba starší 18 let, která uzavřela s penzijní společností smlouvu o doplňkovém penzijním spoření. Vstup do tohoto pilíře je dobrovolný. (Zákon č. 427/2011 Sb.)

Stejně jako důchodové fondy ve II. pilíři i v případě III. pilíře spravují fondy penzijní společnosti, kterým bylo uděleno povolení k činnosti podle zákona o doplňkovém penzijním spoření a povolení k vytvoření důchodových fondů. (MFCR, 2012)

3.1 Oddělení majetku

V rámci reformy došlo k oddělení majetku účastníků dřívějšího penzijního připojištění od majetku správce, tj. penzijního fondu. Majetek účastníků je evidován v tzv. transformovaném fondu, který je spravován penzijní společností a je od ní bilančně oddělen. Dřívější penzijní připojištění se státním příspěvkem je součástí III. pilíře. Existuje i teď po spuštění penzijní reformy, ovšem do systému penzijního připojištění už nemají možnost vstupovat noví účastníci. (MFCR, 2012)

Transformovaný fondy zachovává podmínky dřívějšího penzijního připojištění a to:

- garance nezáporného zhodnocení,
- státní příspěvky (ovšem v jiné výši),
- příspěvky zaměstnavatele,
- výsluhová penze a jednorázové vyrovnání. (Důchodová reforma, © 2013a)

Vedle penzijního připojištění dnes funguje systém doplňkového penzijního spoření (DPS). Od ledna 2013 tak vznikají nové účastnické fondy, do kterých mohou, ale nemusí noví účastníci vstupovat. (MFCR, 2012)

Majetek ve fondu tedy vlastní účastník, penzijní společnost ho pouze spravuje a za tuto správu, si inkasuje předem domluvenou odměnu. V původních penzijních fondech majetek účastníků a správce oddělen nebyl. (Syrový, 2012, s. 124)

Díky oddělení majetku již není možné, aby byly náklady správce (např. na akvizici nových účastníků) hrazeny přímo z prostředků účastníků, jak tomu bylo dříve v sektoru penzijního připojištění. Naopak je zaveden transparentní poplatek za obhospodařování majetku účastníků fondů. (MFCR, 2012)

3.2 Možnosti investice

Penzijní společnost musí mít vždy jeden povinný účastnický fond, a to povinný konzervativní fond (investice dluhopisů členských států EU a OECD a srovnatelně bezpečných dluhopisů, a dále do nástrojů peněžního trhu, fondů peněžního trhu a jiných obdobně likvidních aktiv). Vedle povinného konzervativního fondu má možnost penzijní společnost vytvářet a obhospodařovat další účastnické fondy. (MFCR, 2012)

Účastníci tak mají možnost vybrat si mezi více typy fondů s různou investiční strategií. Mimo konzervativního fondu s nízkým rizikem, lze vybrat i dynamické investiční strategie (zde je nabídka prakticky neomezená), které mají nejvyšší potenciál výnosu. Účastníci sice nesou tzv. investiční riziko, to znamená, že v některých letech může dojít k poklesu hodnoty úspor, ovšem z dlouhodobého pohledu mají větší šanci dosáhnout vyššího zhodnocení svých prostředků, než tomu bylo dříve. (MFCR, 2012)

V systému penzijního spoření zákon určuje maximální poplatky (viz následující tabulka).

Tab. 5 Výše nákladů účastnických fondů v rámci III. pilíře (Syrový, 2012, s. 125)

Fond	Fixní část odměny	Odměna ze zisku
Transformovaný fond	0,6 % p. a.	15%
Konzervativní fond	0,4 % p. a.	10%
Ostatní účastnické fondy	0,8 % p. a.	10%

3.3 Příspěvky na doplňkové penzijní spoření

Penzijní společnost vede pro každého účastníka nebo jiného příjemce dávky osobní penzijní účet, na kterém eviduje prostředky účastníka a penzijní jednotky účastníka v jednotlivých účastnických fondech. (Zákon č. 427/2011 Sb.)

Osobní penzijní účet se skládá z peněžního podúčtu a z majetkového podúčtu. Na peněžním účtu eviduje finanční prostředky na výplatu dávek doplňkového penzijního spoření a ty mohou pocházet ze dvou složek. Jedná se o příspěvky:

- účastníka,
- třetích osob - zaměstnavatel účastníka, rodiče, příbuzní a další. (MFCR, 2012)

Majetkový podúčet slouží k evidenci penzijních jednotek. Penzijní jednotka představuje podíl na majetku v účastnickém fondu. (Zákon č. 427/2011 Sb.)

Ze státního rozpočtu se poskytují ve prospěch účastníků doplňkové penzijní spoření státní příspěvky, které jsou připisovány na konto účastníka automaticky za každý řádně a včas zaplacený měsíční příspěvek. Účastník má právo změnit výši svého příspěvku dle aktuální finanční situace. Penzijní společnosti mají povinnost evidovat státní příspěvky ve prospěch jednotlivých účastníků a hospodařit s nimi stejně jako s příspěvky zaplacenými účastníky. Velikost státního příspěvku za kalendářní měsíc a jeho závislost na výši příspěvku účastníka je zobrazena v níže položené tabulce. (MFCR, 2012)

*Tab. 6 Výše státního příspěvku na doplňkové penzijní spoření
(ČSOB, © 2013)*

Příspěvek účastníka (v Kč)	Státní příspěvek (v Kč)
300	90
400	110
500	130
600	150
700	170
800	190
900	210
1000 a více	230

Od roku 2013 při měsíčním vkladu účastníka v rozmezí od 300 do 999 korun státní podpora činí 90 korun plus 20 % z částky přesahující 300 korun – do výše příspěvku účastníka 1000 korun měsíčně. (Důchodová reforma, © 2013a)

Z tabulky vyplývá, že maximální státní příspěvek klient obdrží v případě, že jeho příspěvek činí 1000 Kč měsíčně. Je také zřejmé, že minimální měsíční příspěvek účastníka je 300 Kč, horní hranice není stanovena.

3.4 Daňové zvýhodnění

Od základu daně ve zdaňovacím období lze odečíst platbu příspěvků poplatníkem na jeho doplňkové penzijní spoření se státním příspěvkem. Část příspěvků účastníka, která ve zdaňovacím období, tj. v kalendářním roce, přesáhne 12 000 Kč, lze uplatnit jako odpočet od základu daně z příjmů. Maximální částka, kterou si lze za zdaňovací období od základu daně odečíst činí 12 000 Kč. Zákon tedy nabízí tuto možnost, ale není povinností účastníka ji využít, a nechává to zcela na jeho úvaze. Rozhodnutí účastníka do značné míry souvisí s výší jeho příjmů a apod. Daňové zvýhodnění zobrazuje tabulka, která je uvedena níže. (ČSOB, © 2013)

Tab. 7 Nezdánitelné částky základu daně (ČSOB, © 2013)

Měsíční příspěvek účastníka	Roční souhrn příspěvku účastníka	Snížení daňového základu
1 000 Kč	12 000 Kč	0 Kč
1 250 Kč	15 000 Kč	3 000 Kč
1 500 Kč	18 000 Kč	6 000 Kč
2 000 Kč	24 000 Kč	12 000 Kč

Zaměstnavatel může přispívat zaměstnancům ročně částkou až 30 000 Kč a tento příspěvek je pro zaměstnance osvobozen od daně z příjmu a také od placení pojistného na sociální a zdravotní pojištění ze strany zaměstnavatele. (ČSOB, © 2013)

3.5 Nároky účastníků

Zákon o doplňkovém penzijním spoření stanovuje okruh dávek, které lze z doplňkového penzijního spoření poskytovat. Podle zákona o doplňkovém penzijním spoření se poskytují tyto dávky:

- **Starobní penze** - jde o měsíčně vyplácenou penzi na dobu, kterou si účastník sám zvolí (minimálně však po dobu 3 let). Podmínkou vzniku nároku je dosažení věku, který je o pět let nižší, než věk potřebný pro vznik nároku na starobní důchod a trvání spořicí doby v délce nejméně 60 měsíců (nejvýše 120 měsíců). U žen se věk potřebný pro vznik nároku na starobní důchod určuje jako věk nároku stejně starého muže.
- **Invalidní penze** - jde o období starobní penze na určenou dobu s tím rozdílem, že invalidní penze může být přiznána již po 36 měsících (nejdéle po 60 měsících) spořicí doby. Podmínkou je pobírání invalidního důchodu pro invaliditu 3. stupně.

- **Jednorázové vyrovnání** - tuto dávku obdrží účastník, pokud je doba spoření minimálně 60 měsíců a dosažení věku odchodu do důchodu je podle I. pilíře. Přičemž se ve III. pilíři při stanovení důchodového věku u žen postupuje jako u mužů stejného data narození.
- **Odbytné** – o tuto dávku může účastník požádat, pokud ukončí doplňkové penzijní spoření, které trvalo nejméně 24 měsíců dohodou či výpovědí a zároveň nepřevádí naspořené prostředky k jiné penzijní společnosti. Výše odbytného odpovídá výši příspěvků účastníka zhodnocených o výnosy z hospodaření účastnického fondu po odečtení státních příspěvků. (Finance.cz, © 2013)

V případě úmrtí se naspořené prostředky dědí. Ve smlouvě si účastník určí tzv. „určenou osobu“. V případě úmrtí připadne této určené osobě jednorázové vyrovnání, nebo odbytné. (Srový, 2012, s. 134)

3.6 Předdůchody

Předdůchody umožňují osobám ve věku blízkému důchodovému věku řešit finanční zabezpečení z úspor v systému doplňkového penzijního spoření. Lidé blízcí důchodovému věku hledají hůře uplatnění na trhu práce, snižuje se schopnost jejich rekvalifikace nebo více trpí zdravotními problémy, které však nemusí zakládat na invalidní důchod. Lze je čerpat z uspořené prostředků na účtu v systému doplňkového penzijního spoření (platí pouze pro účastnický fond). Tyto prostředky zahrnují veškeré příspěvky účastníka, státní příspěvky, příspěvky zaměstnavatele a jejich zhodnocení. (MFCR, 2012)

Doba pobírání tzv. předdůchodu je považována pro účely stanovení osobního vyměřovacího základu za vyloučenou dobu. To znamená, že při výpočtu důchodu není brána v úvahu. Osoby čerpající dávky předdůchodu jsou považováni za tzv. státní pojištěnce. Zdravotní pojištění za ně hradí stát podobně jako za nezaměstnané, studenty či starobní důchodce. Ovšem jen do okamžiku dosažení důchodového věku potřebného pro vznik nároku na starobní důchod z I. pilíře. (MFCR, 2012)

Do předdůchodu lze odejít nejdříve pět let před důchodovým věkem, který je potřebný na starobní důchod z I. pilíře a je potřeba spořit nejméně 60 kalendářních měsíců. Pro ženy platí důchodový věk jako u mužů stejného narození. (MFCR, 2012)

Pro čerpání předdůchodu je potřeba mít takovou částku, která umožní vyplácet měsíční dávku alespoň ve výši 30 % průměrné mzdy, a to po dobu alespoň dvou let (maximální

doba předdůchodu je pět let). Za současných podmínek to představuje měsíční částku cca 8000 Kč, tzn. na jeden rok vyplácení předdůchodu by mělo být naspořeno přibližně minimálně 90 tis. Kč. (MFCR, 2012)

Výplata splátek přitom musí být sjednána jako neklesající. Dávka předdůchodu bude vyplácena měsíčně, bez možnosti výplatu přerušit nebo pozastavit. Aby získal občan výhody ve zdravotním a sociálním pojištění, musí být dále výplata rozvržena tak, aby neskončila dříve, než příjemce dosáhne věku o 3 roky nižšího, než je věk potřebný pro vznik nároku na starobní důchod. (MPSV, 2012)

Výplatu předdůchodu nelze přerušit nebo pozastavit, pokud se v průběhu čerpání člověk vrátí do práce, předdůchod se vyplácí dál. Stát platí po celou dobu čerpání předdůchodu za pojištěnce zdravotní pojištění. (MPSV, 2012)

3.7 Shrnutí

Vše důležité již bylo výše zmíněno. Proto jsou v následující tabulce shrnuty hlavní rozdíly mezi II. pilířem a III. pilířem.

Tab. 8 Hlavní rozdíly mezi II. pilířem a III. pilířem (Syrový, 2012, s. 138)

	II. pilíř Důchodové spoření	III. pilíř Doplňkové penzijní spoření
Vklady	Vklad 3 % + 2 % z hrubé mzdy. Není mzda, nejsou vklady. Není možné vkládat nic navíc.	Záleží na účastníkovi.
Kdy se dostane účastník k penězům	Až bude mít nárok na starobní důchod.	5 let před starobním důchodem (u jednorázového vyrovnání při vzniku nároku na starobní důchod).
Forma výplaty	Důchod. Buď doživotní nebo na dobu určitou.	Jednorázové vyrovnání nebo důchod (důchod nebo na dobu určitou).

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 PŘÍČINY VZNIKU KRIZE DŮCHODOVÉHO SYSTÉMU

Česká republika i ostatní země se potýkají s problémy, které mají vliv na penze. Tyto problémy požadují změny a také přizpůsobování důchodových systémů situací v dané zemi. Důchodový systém ČR je založen na mezigenerační solidaritě, závisí tedy na několika faktorech, které ovlivňují udržitelnost celého systému. Mezi významné faktory patří demografický, ekonomický.

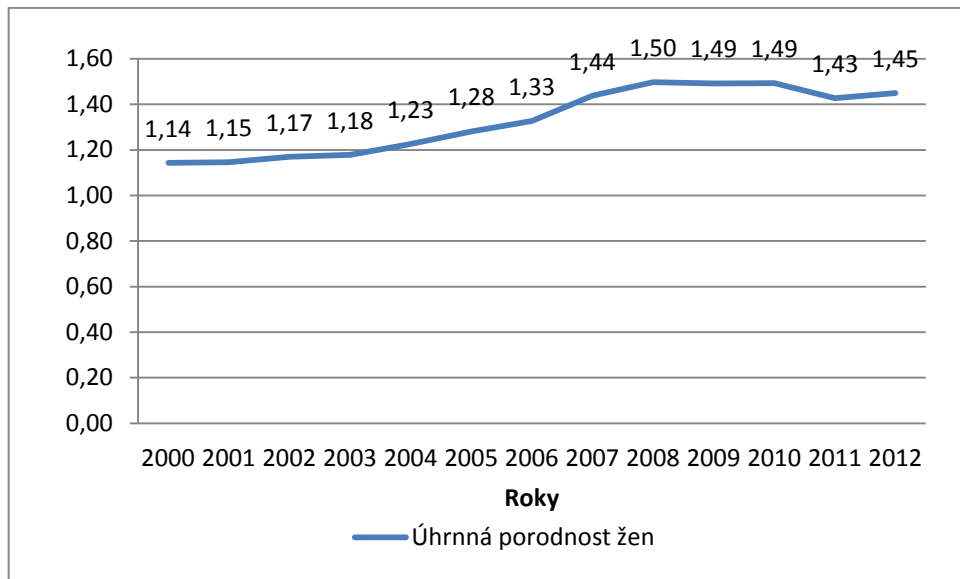
4.1 Demografický faktor

Demografický faktor je v dnešní době předmět mnoha diskuzí. Současný demografický vývoj se vyznačuje prodlužující se délkou života a zvyšování podílu starších osob na celkové populaci. Tyto změny ve struktuře obyvatelstva vedou v mnoha zemích, mezi které patří i Česká republika, k neudržitelnosti důchodových systémů a nutnosti reformy. Tato situaci vedla také k reformě v ČR.

Demografický ukazatel dané země závisí na věkové skladbě obyvatel. Pro stanovení věkové skladby obyvatel se sleduje vývoj porodnosti, úmrtnosti. Mezi další sledované faktory patří průměrná očekávaná délka života, stárnutí obyvatelstva, porodnost a další.

4.1.1 Porodnost

V dnešní době převládá trend mít jedno až dvě děti. Nízká porodnost je znakem moderních evropských zemí. Vede to však k problémům sociálního zajištění, školství a ubývá tak i finančního prostředků plynoucích do státní pokladny. Za snížení porodnosti může řada faktorů. Mezi ně patří moderní věda a zdravotnictví, které přispěly k objevení antikoncepčních metod, díky nimž dochází k regulaci otěhotnění. Řada lidí v současnosti upřednostňuje kariéru, studium nebo svůj volný čas. Vývoj plodnosti v ČR je zachycen na obrázku níže.

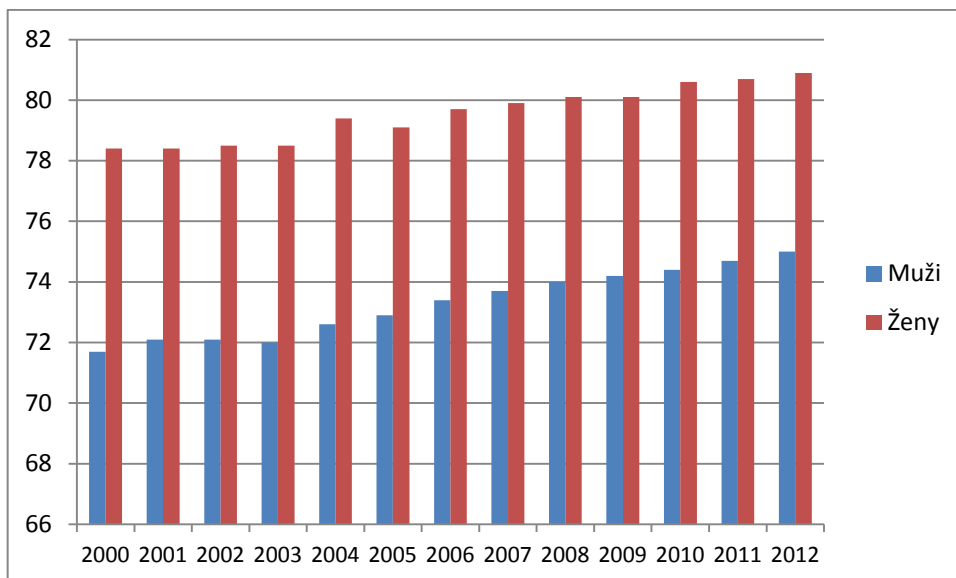

Obr. 1 Úhrnná porodnost žen v ČR v letech 2000 – 2012 (vlastní zpracování podle ČSÚ, © 2013)

Pro zachování vyrovnaného vývoje populace v zemi je potřebné dosáhnout hodnoty 2,1 dítěte na ženu. Ve sledovaném období se Česká republika tomu číslu ani nepřiblížila, i když je zde vidět nárůst od roku 2000. Z dlouhodobého hlediska plodnost stále zůstává na nízké úrovni, nezajišťující prostou reprodukci generací. Nejvyššího čísla bylo v České republice dosaženo v roce 2008 a to 1,50 dítěte na ženu.

4.1.2 Střední délka života (naděje dožití)

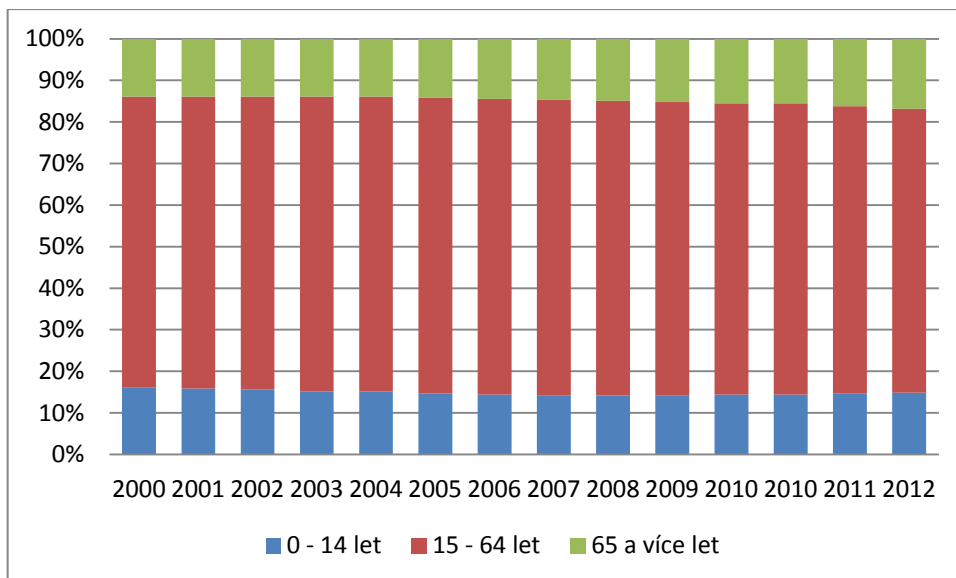
Střední délka života říká, kolika let by se člověk určitého věku dožil, pokud by úroveň a struktura úmrtnosti zůstala stejná jako v daném roce. Kvalitnější zdravotnictví, nové technologie přispívají k dožití vyššího věku obyvatel. Také zdravá výživa a aktivní styl života posouvají hranici střední délky života dále. Na obrázku níže lze vidět, jak se prodlužuje střední délka života. Naděje dožití se vzhledem k odlišnosti v úmrtnosti obou pohlaví zásadně uvádí zvlášť za muže a za ženy. Střední délka života dožití rostla, a to u mužů o 0,3 roku oproti roku 2011 na 75 let a u žen o 0,2 roku oproti roku 2011 na 80,9 let.

Obr. 2 Střední délka života obyvatel ČR v letech 2000 – 2012 (vlastní zpracování podle ČSÚ, © 2013)

4.1.3 Stárnutí obyvatelstva

Věková struktura obyvatel v posledních letech zaznamenává negativní vývoj. Z níže položeného grafu vyplývá, že v ČR klesá počet dětí do 15 let a naopak roste podíl obyvatel, kterým je více než 65 let. V roce 2012 představuje podíl osob, kterým je 65 let a více 16,8 % na celkovém počtu obyvatel. Je tedy zřejmé, že společnost v ČR stárne a přibývá seniorů.

Obr. 3 Věková struktura obyvatel ČR v letech 2000 – 2012 (vlastní zpracování podle ČSÚ, © 2013)

Stárnutím obyvatel je ohrožen především penzijní systém založený na průběžném financování (tedy důchodu z I. pilíře). Poměr mezi přispěvateli do tohoto systému a příjemci z tohoto systému se negativně vyvíjí. Dochází k úbytku přispěvatelů a naopak stále přibývat příjemců a to díky generačním změnám a prodlužující se době dožití.

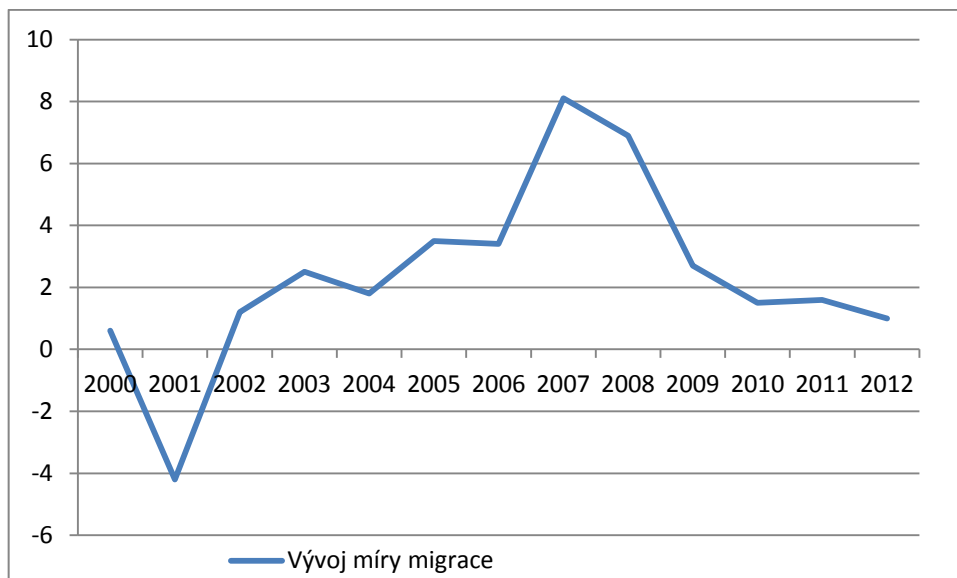
Tab. 9 Počet důchodců a poplatníků pojistného k 31. 12. daného roku (ČSSZ, 2013d)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Počet důchodců celkem	2 719 161	2 754 011	2 790 391	2 819 093	2 873 004	2 866 056
Počet starobních důchodců	2 028 865	2 066 005	2 108 368	2 260 032	2 340 147	2 341 220
Počet poplatníků pojistného	4 880 187	4 978 920	4 905 021	5 011 797	5 039 978	5 009 347
Počet poplatníků na 1 důchodce	1,79	1,81	1,76	1,78	1,75	1,75
Počet poplatníků na 1 starobního důchodce	2,41	2,41	2,33	2,22	2,15	2,14

Evidenci osob pobírající důchod vede Česká správa sociálního zabezpečení. Ve výše položené tabulce lze porovnat vývoj počtu poplatníků na počet důchodců od roku 2007. I z této tabulky je patrné, že dochází ke stárnutí české populace. V současné době připadá na jednoho důchodce 1,75 poplatníků pojistného. Tento poměr meziročně klesá a vypovídá o tom, že dochází k nárůstu osob pobírající důchod a naopak k poklesu ekonomicky aktivních osob.

4.1.4 Migrace

Migrace, spolu s porodností a úmrtností, tvoří základ pro celkovou strukturu obyvatelstva dané země. Kladné saldo migrace představuje je rozdíl mezi počtem přistěhovalých a počtem vystěhovalých, které přispívá k udržení či dokonce k nárůstu populace. Záporné saldo naopak způsobuje úbytek obyvatel. Hrubá migrace znázorňuje saldo migrace na 1 000 obyvatel středního stavu. Situaci hrubé migrace v ČR zachycuje obrázek níže.

Obr. 4 Hrubá míra migrace ČR v letech 2000 – 2012 (vlastní zpracování podle ČSÚ, © 2013)

Ve sledovaném období došlo pouze v roce 2001 k zápornému saldu migrace. Migrace může také ovlivnit důchodový systém. Stěhování za lepší práci do zahraničí nebo jiné důvody, vedou ke snížení plátců, kteří přispívají do důchodového systému v ČR. Na druhé straně příliv zahraničních pracovníků zvedá sumu vybraných odvodů, což působí pozitivně.

4.1.5 Demografická prognóza vývoje

Pro Českou republiku jsou oficiální projekce zpracovávány Českým statistickým úřadem. Očekávané počty obyvatel a jejich věková struktura jsou v této projekci zpracovány ve třech variantách: nízké, střední, vysoké. Prognóza populačního vývoje je v ČR do roku 2050 charakterizována nepravidelností. Cílem projekce je nastínit směr budoucího populačního vývoje a ukázat na změny ve věkovém složení obyvatel. Jednotlivými věkovými kategoriemi budou procházet střídavě silné a slabé generace narozené v někdejších vlnách vysoké a nízké porodnosti, a tak se bude docházet ke změnám v počtu osob v jednotlivých věkových skupinách. (ČSÚ, 2004)

Dále je rozpracována pouze střední varianta, která počítá s mírným růstem počtu obyvatel České republiky. Způsobeným především zahraniční migrací. Střední varianta je považována a prezentována jako ta nejpravděpodobnější.

Jedním ze základních rysů vývoje bude pravděpodobně pokračování poklesu počtu a podílu dětí v populaci. Podle střední varianty projekce by měl počet dětí ve věku 0 – 14 let v několika nejbližších letech narůst, ale po roce 2016 dojde k trvalému poklesu. Podíl dětí

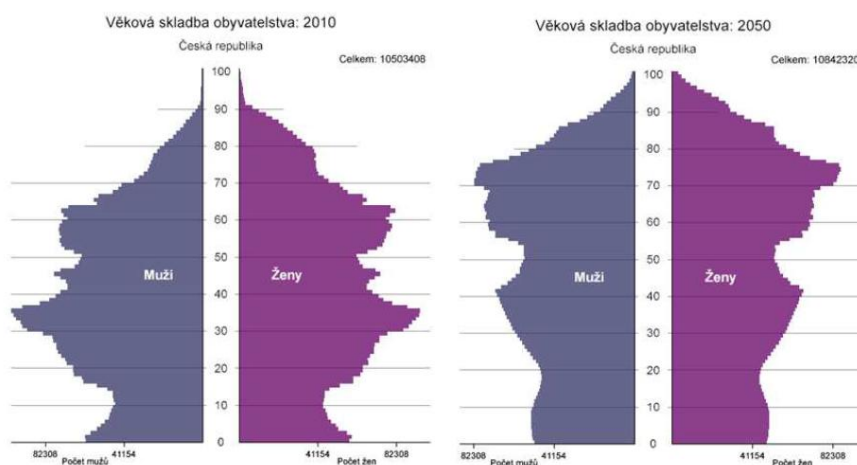
do 15 let by tak měl podle této varianty klesnout do roku 2050 na 12,4 % (v roce 2012 činil podíl dětí do 15 let 14,8 %). (ČSÚ, 2004)

Počet osob ve věkové skupině 15 – 64 let se také sníží a tento pokles by měl trvat až do roku 2050. V období 2038 – 2044 by měl být pokles nejintenzivnější. Podíl věkové skupiny 15 - 64 let by se tak podle střední varianty snížil až na 56,3 % (v roce 2012 činil tento podíl 68,4 %). (ČSÚ, 2004)

K nejvýraznějším změnám dojde bezesporu ve věkové kategorii 65 a víceletých. Obyvatelé v této věkové kategorii budou nejrychleji přibývat a v růstu jejich počtu se budou odrážet zejména nepravidelnosti věkové struktury a očekávané pokračující prodlužování naděje dožití. Osoby starší 65 let tvoří v současnosti přibližně jednu sedminu všech obyvatel, do roku 2050 by se podle střední varianty jejich podíl přiblížil až k jedné třetině. (ČSÚ, 2004)

Změna věkového složení obyvatelstva se promítne i do další ukazatelů. Jedním z těchto ukazatelů je například průměrný věk, který by se měl v roce 2050 pohybovat mezi 48 a 50 lety, což je téměř o 10 let více než v současné době. Muži se dožívají nižšího věku než ženy a to skoro o 3 roky. V roce 2012 byl průměrný věk 41,3 let. (ČSÚ, 2004)

Věkové složení populace je dobře vidět na stromech života na obrázku níže. Strom života zobrazuje strukturu obyvatelstva podle věku.

Obr. 5 Struktura populace ČR v roce 2010 a 2050 (ČSÚ, © 2013)

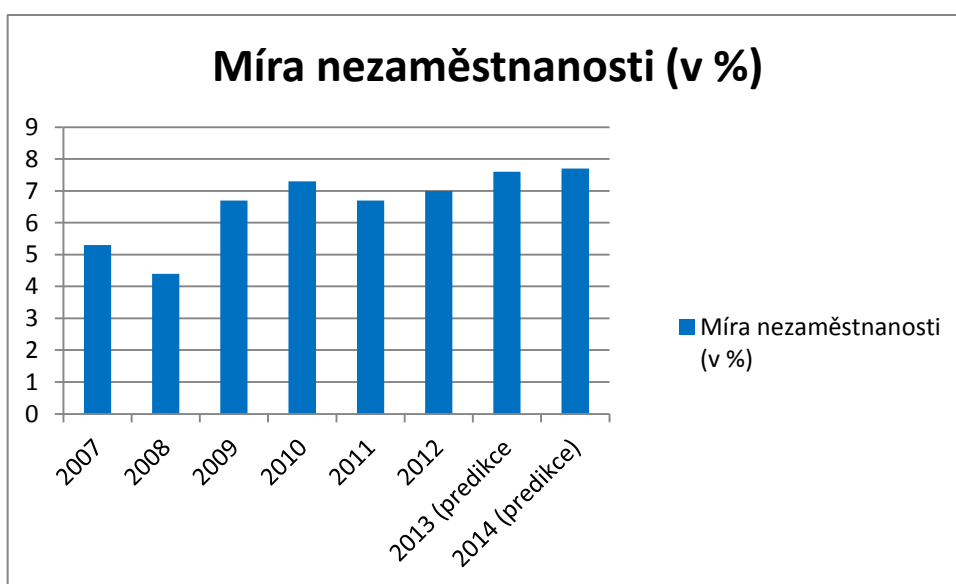

4.2 Ekonomický faktor

Do ekonomického faktoru je z hlediska důchodového systému zahrnován vývoj ekonomického růstu, cen a mezd, nezaměstnanost, vývoj investic a úspor. Ekonomika je závislá na demografii. Pokud je ve státu trend stárnoucího obyvatelstva a komu ještě nízká porodnost, je zřejmé, že do důchodu bude plynout méně prostředků. V průběžném systému to znamená, že dávky současným důchodcům, totiž platí dnešní pracující. Dochází tedy k úbytku aktivních obyvatel a naopak roste podíl důchodců pobírající peníze ze systému. To je základním znakem tzv. průběžného systému. Hospodářská recese, která zvyšuje nezaměstnanost, pak tento problém dále prohlubuje. Narůstá rozdíl mezi výší vyplácených důchodů a výnosem důchodového pojištění.

4.2.1 Nezaměstnanost

Vysoká míra nezaměstnanosti vede ke snížení finančních příjmů do systému důchodového zabezpečení. Její růst způsobuje vyšší výdej veřejných financí. Na obrázku níže je zobrazena nezaměstnanost v ČR.

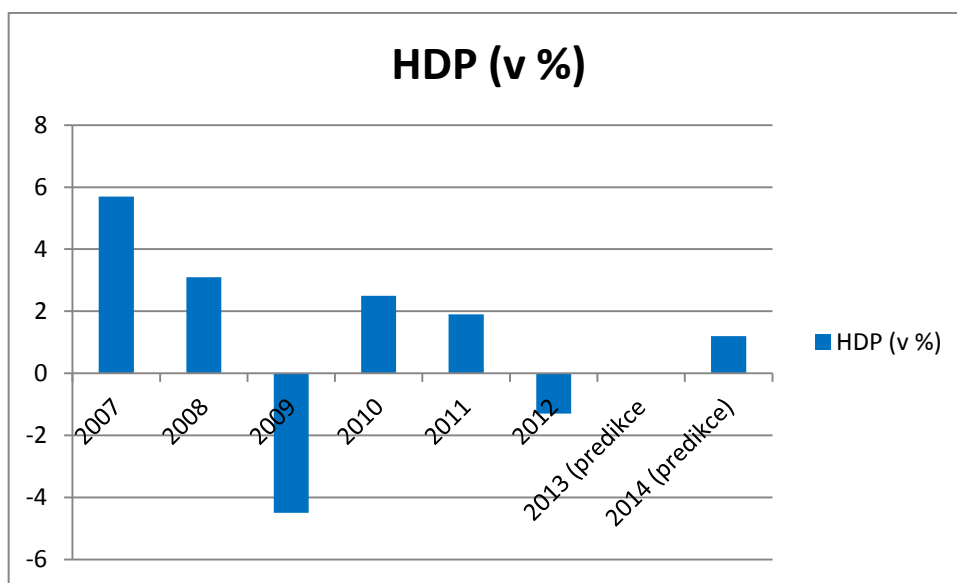

Obr. 6 Vývoj nezaměstnanosti v letech 2007 - 2014 (vlastní zpracování podle MFCR, 2013a)

Ukazatel nezaměstnanosti se pohybuje dlouhodobě pod 10 %, což z globálního hlediska představuje příznivou hodnotu. Predikce pro další roky předpokládá mírný nárůst v roce 2013 na 7,6 % a v roce 2014 by mohlo dojít opět k mírnému nárůstu na 7,7 %.

4.2.2 Hrubý domácí produkt

Pro důchodový systém je stabilní růst HPD velice důležitý. Pokud ekonomika v zemi roste, přicházejí do země investoři, dochází ke snížení nezaměstnanosti, stát bohatne, má vyšší odvody na daních i do sociálních systémů. Zvyšuje se tak celkový blahobyt ve státě. Vývoj HDP v ČR republiky je zobrazen na obrázku níže.

Obr. 7 Vývoj HDP v letech 2007 -2014 (vlastní zpracování podle MFCR, 2013a)

HDP je velice důležitý makroekonomický faktor. Je zásadní pro určování výkonnosti ekonomiky států. Před hospodářskou a finanční krizí Česká republika dosahovala hodnoty HDP přes 5 %, což je velmi pozitivní. Potom se projevila na výkonnosti ekonomiky, nejen v ČR, finanční a hospodářská krize. Česká ekonomika se v průběhu celého roku 2012 nacházela v recesi, HDP dosáhl - 1,3 %. Z ní by sice mohla během letošního roku vystoupit. Podle predikce by mělo být oživování ekonomiky pozvolné. Přesto by měl v meziročním srovnání HDP za celý rok 2013 vykázat v nejlepším případě stagnaci. Predikce HDP pro 2013 předpokládá HDP 0 % a pro rok 2014 by se mohl zvýšit na 1,2 %.

5 SOUČASNÝ DŮCHODOVÝ SYSTÉM

V současné době se český důchodový systém skládá ze tří pilířů. Ze základního povinného jsou vypláceny starobní, invalidní a pozůstalostní důchody. Druhým pilířem je důchodové spoření a třetím je doplňkové penzijní spoření (penzijní připojištění) se státním příspěvkem.

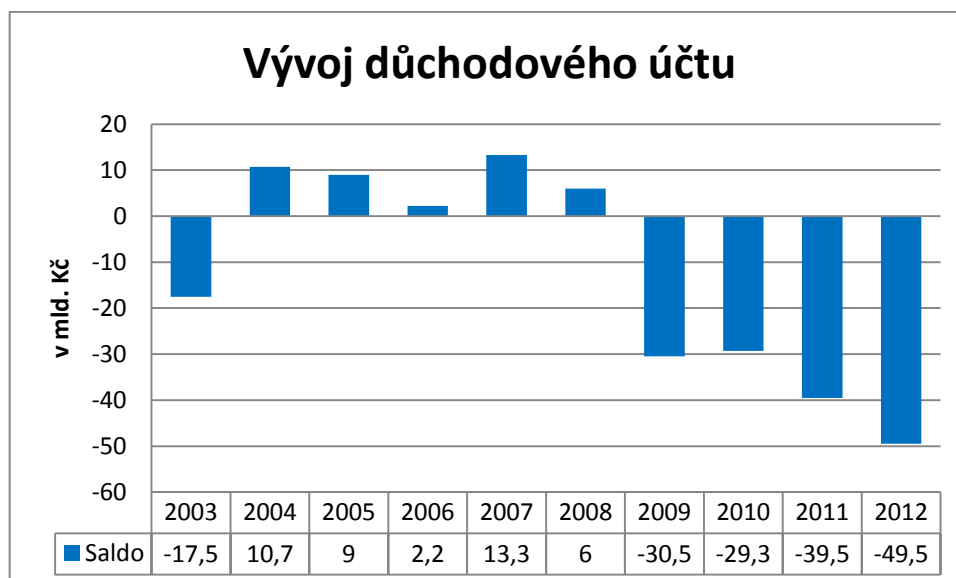
5.1 Udržitelnost systému

Dnes již peníze vybrané na důchodovém pojištění nestačí na výplatu důchodů. V níže položené tabulce je zobrazena bilance důchodového a nemocenského pojištění v České republice.

Tab. 10 Bilance důchodového a nemocenského pojištění v mld. Kč (ČSSZ, 2013e)

	2008	2009	2010	2011	2012
Příjmy z pojistného na důchodové pojištění	310,9	301,1	308,5	319,5	323,3
Výdaje na důchodoy (včetně záloh výplat za leden)	-304,9	-331,6	-337,8	-359,1	-372,8
Saldo důchodového účtu	6,0	-30,5	-29,3	-39,5	-49,5
Příjmy z pojistného na nemocenské pojištění	46,7	23,4	24,1	24,7	24,9
Výdaje na dávky nemocenského pojištění	-31,9	-26,0	-22,8	-21,5	-19,4
Saldo nemocenského účtu	14,8	-2,7	1,3	3,2	5,5
Stav tzv. účtu sociálního pojištění	20,9	-33,1	-28	-36,4	-43,9

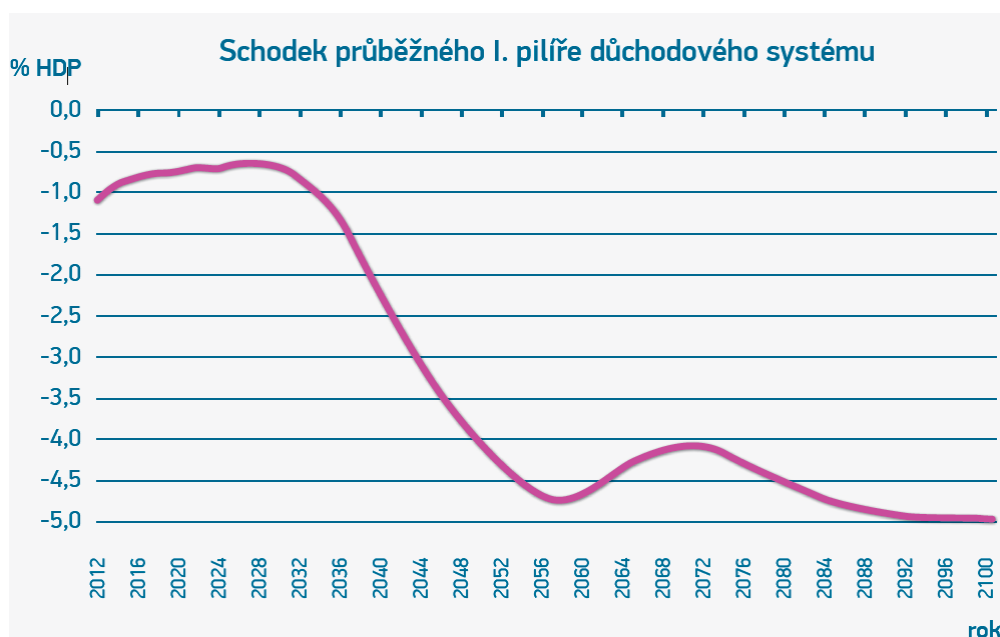
Evidence příjmů a výdajů z pojistného na důchodové a nemocenské pojištění se vede na tzv. účtu sociálního pojištění. Celkový účet sociálního zabezpečení, z něhož se vyplácejí důchody a dávky z nemocenského pojištění, byl v roce 2012 v deficitu 43,9 mld. Kč a oproti roku 2011 se propadl o 7,5 mld. Bylo to způsobeno především vyššími výdaji na důchody. Na důchodovém pojištění se během posledních let vybralo o desítky miliard méně, než kolik stát vyplatil na starobních důchodech, předčasných důchodech, invalidních důchodech a pozůstalostních důchodech. V záporných číslech je důchodový účet už čtyři roky po sobě.

Obr. 8 Vývoj důchodového účtu (vlastní zpracování podle ČSSZ, 2013e)

V porovnání s předchozím rokem se důchodový účet propadl o 10 miliard korun. Na druhé straně lze vidět, že meziročně klesly výdaje státu na nemocenské pojištění o 2,1 miliardy korun. Rozdíl mezi příjmy a výdaji na důchodové a nemocenské pojištění v posledních letech roste, a to především z důvodu nárůstu výdajů na dávky důchodového pojištění.

Následující obrázek zobrazuje rozdíl mezi příjmy státního průběžného pilíře a jeho výdaji, a to v procentech hrubého domácího produktu. Jedno procento v současných podmínkách představuje asi 38 mld. Kč.

Obr. 9 Schodek průběžného I. pilíře důchodového systému (MFCR, 2012)

Hlavním důvodem rostoucího deficitu je fakt, že počet příjemců důchodových dávek stoupá rychleji, než rostou příjmy systému. Důchodcům sice momentálně nehrozí, že by své důchody nedostali. Příjmy z pojistného na důchodové pojištění jsou příjmy státního rozpočtu. Česká správa sociálního zabezpečení dostává prostředky na výplatu důchodu státního rozpočtu, a to nezávisle na tom, jak velký objem peněz v předchozím období na pojistném vybrala. Stát však musí na důchody získat peníze někde jinde například z daní, nebo si na ně půjčovat. Kromě růstu dluhu dochází k omezování jiných veřejných výdajů, jako jsou například opravy silnic, zdravotnictví atd. Pokud by se nadále zvyšoval deficit, hrozí kolaps veřejných financí a to by znamenalo velké zkrácení veřejných služeb.

5.2 Dopady reforem I. důchodového pilíře po roce 1996 na starobní důchody jednotlivců

Od roku 1996 do roku 2013 proběhla řada úprav významně měnící jak pravidla výpočtu starobních důchodů, tak pravidla pro výši odvodů pojistného na důchodové pojištění, ze kterých jsou starobní důchody financovány. Změny legislativy I. pilíře se významně projeví na výnosnosti pro jednotlivce. Šlo veskrze o změny výše odvodů, doby placení pojistného, výše důchodů a doby jejich pobírání. (Schneider a Šatava, 2013)

Prudké změny v nastavení hlavních parametrů důchodového systému vedly k velkým změnám ve výnosnosti důchodového systému z hlediska jeho uživatelů, tedy plátců daní a odvodů a budoucích důchodců. Pokud se například zvýší věk pro odchod do důchodu o jeden rok, sníží se výnosnost důchodového pojištění měřená čistou diskontovanou hodnotou průměrného poplatníka o 75% jeho ročního hrubého příjmu. Pokud se věk odchodu zvýší o roky tři, výhodnost se sníží o více než dvouletý příjem. V tomto ukazateli jsou odečteny všechny odvody z důchodového pojištění po roce 2013 od vyplacených starobních důchodů po roce 2013. (Schneider a Šatava, 2013)

Výhodnost snižují i méně nápadná opatření, jako jsou změny valorizace důchodů, změny započítávání tzv. náhradových dob atd. Ke změnám v důchodovém systému samozřejmě docházelo i z jiných důvodů. Došlo například ke sjednocení pravidel upravujících uznání mateřské dovolené nebo nároku na vdovský důchod pro muže a ženy. Zejména změny zajišťující dlouhodobou udržitelnost důchodového pojištění (I. pilíře) však na občany dopadají velmi významně. (Schneider a Šatava, 2013)

Následující tabulka zobrazuje, o kolik lidé v dané věkové kategorii přišli při své hrubé mzdě. Zobrazuje dopady parametrických změn důchodového systému od roku 1996 na jednotlivce. Vychází ze změn důchodového pojištění (měřenou změnou čisté současné hodnoty) u různých příjmových a věkových skupin.

*Tab. 11 Přehled ztráty peněz na důchodech kvůli změně pravidel
(vlastní zpracování podle Schneider a Šatava, 2013)*

Věk	Průměrný plat	Ztráta	
		Muž	Žena
50 - 60 let	11 197 Kč	-105 530 Kč	-46 177 Kč
40 - 49 let	16 343 Kč	-497 331 Kč	-589 912 Kč
30 - 39 let	25 975 Kč	-903 262 Kč	-1 109 012 Kč
20 - 29 let	35 814 Kč	-1 423 296 Kč	-1 362 344 Kč
20 - 29 let	60 971 Kč	-1 649 890 Kč	-1 476 894 Kč

Na změnách důchodů za posledních 17 let prodělali ti, kdo do penze teprve půjdou, už nyní řádově stovky tisíc až milion korun na placení vyšších odvodů a pobírání své celkové budoucí penze. Lidé budou muset pracovat déle, a odvádět tak delší dobu sociální pojištění, přitom budou kratší dobu v důchodu než za situace kdyby po roce 1996 nedocházelo k reformám důchodového pojištění. (Schneider a Šatava, 2013)

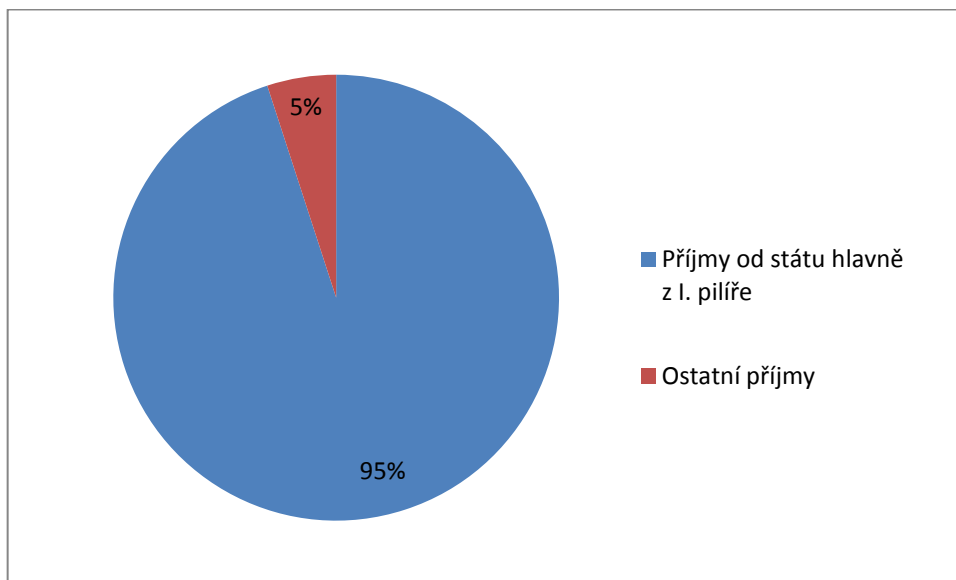
Lze vidět, že souhrn úprav důchodového systému za posledních 17 let snížil výhodnost důchodového pojištění pro všechny obyvatele České republiky. Dopad těchto změn je přinejmenším srovnatelný s výkyvy hodnoty investované na finančních trzích, například pomocí nového II. pilíře. (Schneider a Šatava, 2013)

Nejcitelněji byli reformami „postiženi“ později narození a více vydělávající jednotlivci. Dopad byl citelnější na ženy, jejichž věk pro odchod do důchodu se zvyšoval rychleji než u mužů. Například výhodnost důchodového pojištění pro muže ve věku mezi 20 a 30 lety klesla za posledních 17 let v řádu statisíců korun a více. Pro stejně staré ženy výhodnost klesla dokonce ještě výrazněji. (Schneider a Šatava, 2013)

Výhodnost důchodů, poměřovaná součtem odvodů do nástupu do penze a součtem pobíraných důchodů v penzi, bude dál klesat. A to proto, že pravděpodobně bude přibývat důchodců a ubývat pracujících. Pokud se ale opět změní zákony, budou jejich ztráty vyšší, než vyplývá ze srovnání situace z let 2006 a 2013 (Schneider a Šatava, 2013)

Lidé budou muset tuto ztrátu nahrazovat a to větším spořením během aktivního života, aby si mohli zachovat životní standard, na který byli zvyklí. První pilíř tedy není tak stabilní,

jak si mnozí lidé myslí. Je důležité brát v úvahu fakt, že na důchod je potřeba si začít spořit více než tomu bylo v minulosti a začít také co nejdříve. Následující obrázek zobrazuje příjmy dnešních důchodců podle jejich zdroje.

Obr. 10 Příjmy důchodců podle zdrojů (vlastní zpracování podle MF CR, 2012)

Příjem dnešních českých důchodců je převážně závislý na jednom zdroji a to na státním průběžném pilíři. V tomto ukazateli je Česká republika nejhorší ze všech vyspělých zemí. Důchodci v Česku mají tedy 95 procent svých příjmů z penze od státu. Z jiných zdrojů pocházejí tři procenta jejich peněz. Zbývající dvě procenta částky, s níž penzisté hospodaří, si přivydělají. Tato závislost je doprovázena velkým rizikem. Do budoucna je potřeba rozdělit příjmy mezi více zdrojů pro případné krytí rizik ztráty a zachování životního standardu.

6 ANALÝZA II. PILÍŘE

V České republice působí aktuálně jedenáct penzijních společností (dříve penzijní fondy). V následující tabulce lze vidět jejich přehled. Sdružuje je asociace penzijních fondů ČR (APF ČR), která byla založena 25. 6. 1996 jako dobrovolné zájmové sdružení právnických osob. Penzijní společnosti provozují důchodové spoření, doplňkové penzijní spoření a penzijní připojištění a obhospodařují jednotlivé důchodové, účastnické fondy a transformované fondy. Některé z nich nabízí jen vybrané produkty. (APF ČR, 2013a)

Tab. 12 Přehled aktuálních penzijních společností v ČR (vlastní zpracování podle APF ČR, 2013a)

Penzijní společnost	II. pilíř	III. pilíř	
	Důchodové spoření	Doplňkové penzijní spoření	Penzijní připojištění
AEGON Penzijní společnost, a.s.			ano
Allianz penzijní společnost, a.s.	ano	ano	ano
AXA penzijní společnost, a.s.		ano	ano
Conseq penzijní společnost, a.s.		ano	
Česká spořitelna - penzijní společnost, a.s.	ano	ano	ano
ČSOB Penzijní společnost, a.s.	ano	ano	ano
Generali penzijní společnost, a.s.			ano
ING Penzijní společnost, a.s.		ano	ano
KB Penzijní společnost, a.s.	ano	ano	ano
Penzijní společnost České pojišťovny, a.s.	ano	ano	ano
Raiffeisen penzijní společnost, a.s.	ano	ano	

Důchodové spoření funguje v České republice od 1. 1. 2013. Nabízejí ho penzijní společnosti, většina vznikla transformací z penzijních fondů, které před rokem 2013 nabízely produkt penzijního připojištění se státním příspěvkem. V současné době na trhu důchodového spoření působí 6 penzijních společností. Jedná se konkrétně o tyto společnosti:

- Allianz penzijní společnost,
- Česká spořitelna – penzijní společnost,
- ČSOB Penzijní společnost,
- KB Penzijní společnost,
- Penzijní společnost České pojišťovny,
- Raiffeisen penzijní společnost.

6.1 Penzijní společnosti

Allianz penzijní společnost

Allianz penzijní společnost, a.s. vznikla transformací Allianz penzijního fondu, a.s. Tento fond byl založen 31. 8. 1997. Vznikl splynutím fondů Allianz-HYPO penzijního fondu, a. s. a Živnobanka – penzijního fondu, a. s., po tomto sloučení se jmenoval Allianz - Živnobanka penzijní fond, a. s. Je zárukou dlouhodobě vysokých výnosů, díky správě prostředků od mateřské pojišťovny Allianz SE v Německu. (Důchodová reforma, © 2013b)

Česká spořitelna – penzijní společnost

Česká spořitelna – penzijní společnost vznikla 1. ledna 2013 transformací Penzijního fondu České spořitelny na penzijní společnost v souvislosti s důchodovou reformou. Právní předchůdce Penzijní fond České spořitelny získal licenci od České národní banky k vytvoření transformovaného fondu jako první penzijní fond v České republice. Penzijní fond České spořitelny vstoupil na finanční trh v České republice v roce 1995. Od března 2001 je 100% vlastníkem společnosti Česká spořitelna. Je členem silné středoevropské finanční skupiny Erste Group. (Důchodová reforma, © 2013b)

ČSOB Penzijní společnost

ČSOB Penzijní společnost, a. s., je člen skupiny ČSOB. ČSOB je stoprocentní dceřinou společností KBC Bank NV. Do konce roku 2012 působila pod obchodní firmou ČSOB Penzijní fond Stabilita, a. s., člen skupiny ČSOB, působí na trhu od roku 1994 (původní název společnosti byl Českomoravský penzijní fond, a. s.). Je právním nástupcem Občanského penzijního fondu, a. s., a Českého penzijního fondu Zdraví, a. s., se kterými se sloučil v letech 1999 a 2000. V roce 2011 pak došlo k fúzi s ČSOB Penzijním fondem Progres, a. s. členem skupiny ČSOB. Jde o univerzální PS, která nabízí všechny druhy penzí a dávek, jež lze poskytovat. (Důchodová reforma, © 2013b)

KB Penzijní společnost

Na základě udělené licence ČNB zahájila 1. ledna 2013 činnost KB Penzijní společnost. KB Penzijní společnost, a.s. vznikla přeměnou Penzijního fondu Komerční banky (PF KB). V minulosti získala také několik ocenění mezi penzijními fondy. Je součástí mezinárodní skupiny Société Générale. (Důchodová reforma, © 2013b)

Penzijní společnost České pojišťovny

Na základě udělené licence ČNB zahájila 1. ledna 2013 činnost Penzijní společnost České pojišťovny. Penzijní společnost České pojišťovny (dříve Penzijní fond České pojišťovny) působí na trhu od roku 1994. Je součástí finanční skupiny Generali PPF Holding B. V. (Důchodová reforma, © 2013b)

Raiffeisen penzijní společnost

Na základě udělené licence ČNB zahájila 1. ledna 2013 činnost Raiffeisen penzijní společnost. Raiffeisen penzijní společnost je nedílnou součástí skupiny Raiffeisen v České republice, jehož majoritním akcionářem je s 51 procenty rakouská finanční instituce Raiffeisen Bank International. AG. Raiffeisen penzijní společnost založili dva akcionáři: česká Raiffeisenbank, a.s. s podílem 51 % na základním kapitálu a slovenský Tatra Asset Management, a.s., dceřiná společnost Tatra banky a.s., který vložil 49 % kapitálu. Obě zakladatelské společnosti jsou regulované finanční instituce dlouhodobě působící na českém a slovenském trhu. (Důchodová reforma, © 2013b)

6.2 Nákladovost

Sazebník úplat včetně rizikovosti fondů jednotlivých penzijních společností platný od 1. 7. 2013 je uveden v příloze P II. Z úplaty se hradí veškeré náklady, které hradí penzijní společnost v souvislosti s důchodovým spořením třetím osobám a to zejména náklady na propagaci a reklamu, na zprostředkování smluv o důchodovém spoření atd. Úplata za zhodnocování majetku by měla penzijní společnosti motivovat k dosahování co nejlepších výsledků. Je odváděna pouze z rozdílu mezi průměrnou hodnotou, připadající na jeden podíl ve fondu, v posledním roce a nejlepší průměrnou hodnotou dosaženou v letech předchozích.

Stupnice rizikovosti je od 1 do 7, přičemž 1 značí nejnižší riziko (volatilitu) a 7 naopak nejvyšší. Přestože penzijní společnosti nabízejí stejné typy fondů, rizikovost je u nich rozdílná.

Úplaty penzijních společností jsou velmi blízké. Vymyká se pouze Allianz penzijní společnost, která u většiny fondů nabízí úplatu o 0,1 procentního bodu nižší a neúčtuje 10% úplatu za zhodnocení. Nulovou úplatu do konce roku vyhlásily KB Penzijní společnost a Penzijní společnost České pojišťovny, do pololetí nemá žádnou úplatu Česká spořitelna – penzijní společnost. Raiffeisen penzijní společnost nabízí zatím jen úplatu

za zhodnocení (zatím neuvedla konec této nabídky). Je málo pravděpodobné, že by si vystačila pouze s úplatou za zhodnocení. Lze tedy očekávat, že bude zvyšovat úplatu za obhospodařování fondu.

V příloze P III je uveden sazebník jednorázových poplatků penzijních společností. Malé rozdílnosti lze nalézt i u ostatních poplatků. Všechny společnosti využily možnosti účtovat 800 Kč za převod k jiné penzijní společnosti v prvních 5 letech. Ostatní poplatky se drobně liší. Některé poplatky nejsou vždy úplně jasné. U KB PS mohou klienti v roce měnit strategii po celý rok 2013 bez poplatku. V dalších letech je u KB PS změna strategie spoření častěji než dvakrát v kalendářním roce účtována ve výši 500 Kč.

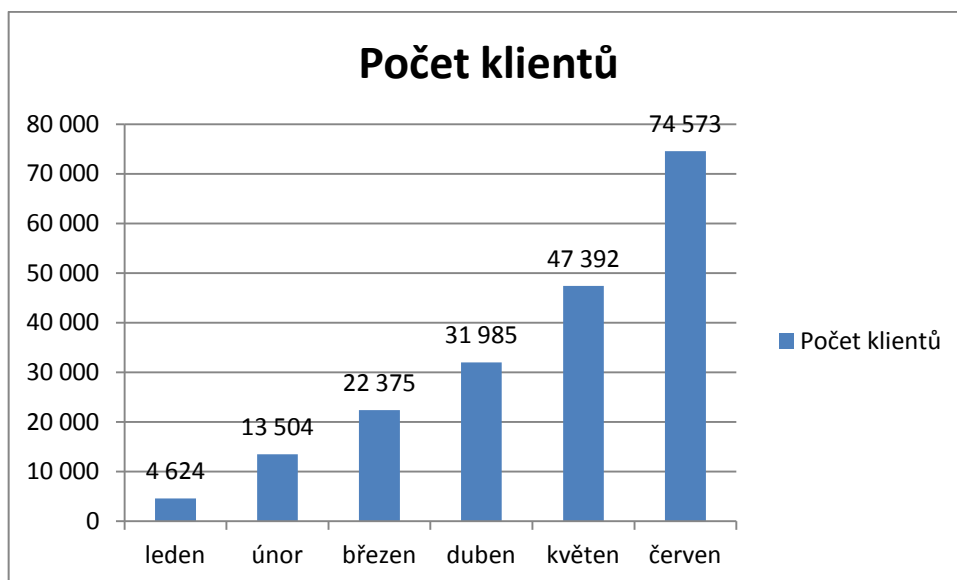
6.3 Počet klientů

Od začátku roku až do poloviny roku se podle Asociace penzijních fondů vstoupilo do důchodového spoření přes 74 tisíc lidí. Penzijní společnosti přitom původně očekávaly, že během první poloviny roku se do nového systému zajištění na stáří zapojí okolo půl milionu lidí.

Za mnohem slabším zájmem veřejnosti v porovnání s původním očekáváním může několik důvodů. Mezi klíčový důvod patří, že neexistovala shoda na politické scéně, ale že opozice vedla až destruktivní kampaň, která lidi odrazovala od vstupu, aniž by nabídla jakoukoliv realistickou alternativu.

Vládní vysvětlovací kampaň začala příliš pozdě, podpořila jej až v posledních necelých dvou měsících. Mezi další důvody patřily, že lidem vadily některé parametry druhého pilíře, zejména nutnost přispět dvěma procenty ze svého a nemožnost vystoupit z tohoto pilíře.

Z následujícího obrázku, je patrné, že počet nových klientů je největší v posledních dvou měsících sledovaného období. Penzijní společnosti na konci května hlásily přes 47 tisíc podepsaných smluv, tedy o 15 tisíc více než tomu v předcházejícím měsíci. V samotném červnu uzavřely penzijní společnosti přes 27 tisíc smluv. Potvrdil se tedy odhad, že zájem o vstup poroste s blížící se uzávěrkou pro lidi starší 35 let. Finanční úřady převedly penzijním společnostem v první polovině roku pojistné ve výši 21,5 milionu korun.

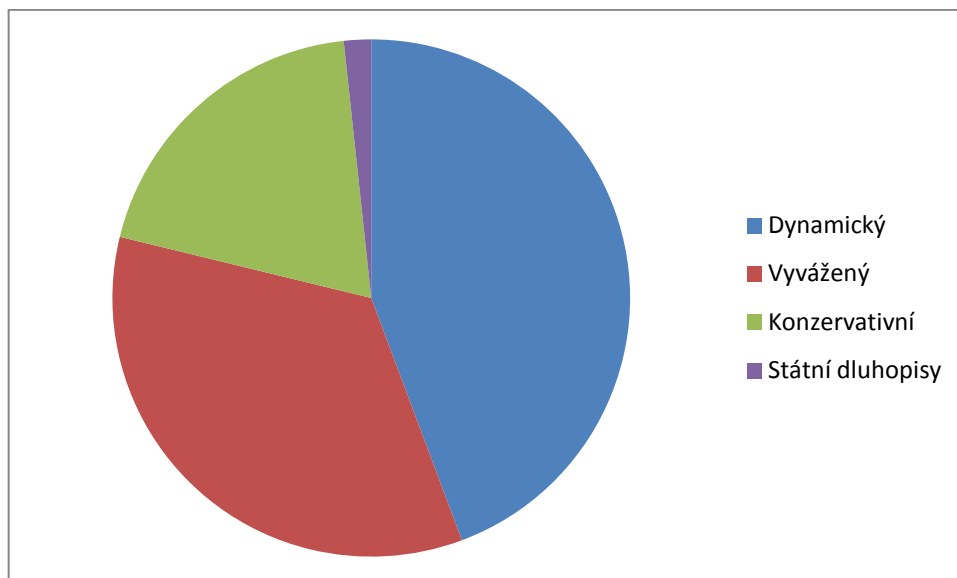

Obr. 11 Vývoj počtu klientů (vlastní zpracování podle MF Dnes, 2013)

Nejpozději v pondělí 1. července (termín 30. června byl prodloužen penzijními společnostmi, jelikož připadal na víkend) 2013 mohli do druhého pilíře vstoupit lidé, kteří oslavili 35. narozeniny do 31. prosince 2012. Podle současného znění zákonů se jim pak navždy uzavře.

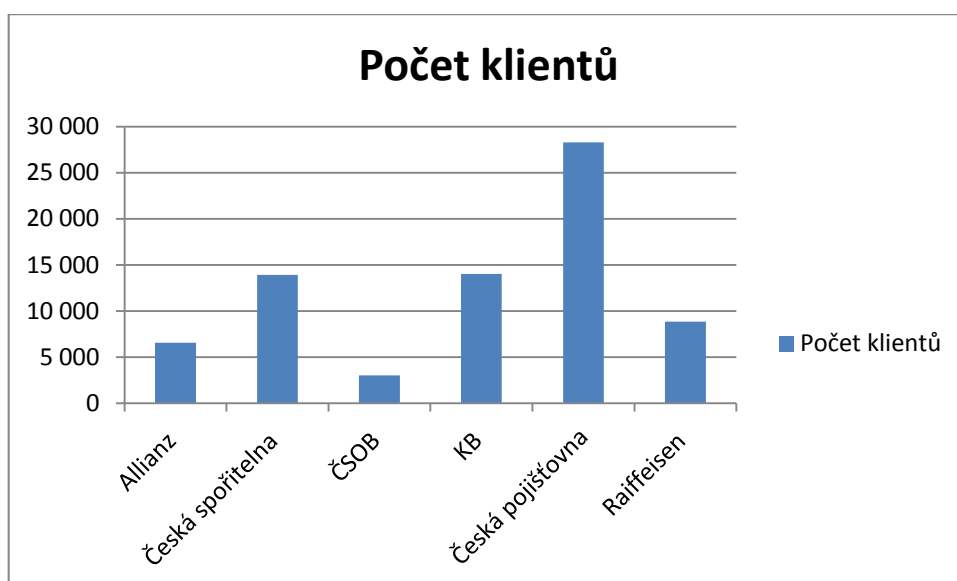
Často se nepřesně uvádí, že v polovině letošního roku se druhý pilíř uzavře pro všechny občany, kteří jsou starší než 35 let. Ve skutečnosti mají lidé, kteří oslavili nebo ještě oslaví 35. narozeniny během roku 2013, čas ještě do konce letošního roku. Podle zákona lze do druhého pilíře vstoupit vždy nejpozději do konce kalendářního roku, v němž zájemce dosáhne 35 let věku. Také lidé, kteří jsou v době svých pětatřicátých narozenin nezaměstnaní, pracují v zahraničí, jsou na mateřské nebo rodičovské dovolené mají na vstup do druhého pilíře také ještě čas. Lhůtu na rozhodnutí mají půl roku od okamžiku, kdy se vrátí zpět do práce, i když jim už bude více než 35 let. Podíl lidí starších 35 let tvoří do poloviny roku letošního roku 65,5 % účastníků důchodového spoření.

Na obrázku, který je níž položený, je znázorněno, kam lidé investovali. Největší zájem je zatím o dynamické fondy, jimž dalo přednost 44,3 procenta účastníků. Ty nabízejí teoreticky nejvyšší zisk, ale i případnou ztrátu. Z pohledu investiční strategie jsou nejvíce odvážné, a tedy i nejvíce riskantní. Dále následují vyvážené fondy (34,5 procenta), konzervativní fond (19,5 procenta) a poslední je fond státních dluhopisů (1,7 procenta).

Obr. 12 Rozložení investic ve II. pilíři (vlastní zpracování podle MF Dnes, 2013)

Následující obrázek zobrazuje počty klientů v jednotlivých penzijních společnostech ke konci června.

Obr. 13 Počet klientů u penzijních společností (vlastní zpracování podle MF Dnes, 2013)

Největší počet klientů má v současnosti Penzijní společnost České pojišťovny (přes 28 000 klientů). Tato penzijní společnost nabízela možnost unikátního důchodového spoření s garancí a to do 30. června. Druhý největší počet klientů získala Penzijní společnost KB a to přes 14 000, slušného výsledku dosáhla i Penzijní společnost České spořitelny, která získala přes 13 000 účastníků. Naopak nejméně klientů získaly penzijní společnosti ČSOB

a to 3 000 a Allianz přes 6 500. Všechny penzijní společnosti se budou dál starat o klienty, kteří k nim vstoupili. Nehraje roli, jestli má některá jednotky nebo desítky tisíc klientů, ale vzhledem k tomu, že skončilo nejlukrativnější období, tedy první polovina letošního roku, kdy do systému mohli vstoupit i lidé nad 35 let věku, dá se předpokládat, že klientů bude dále přibývat ještě pomaleji, než tomu bylo doposud. U menších penzijních společností může hrozit i to, že se jim nepodaří získat během prvních dvou let padesát tisíc klientů. To je přitom zákonem určené zákonné minimum, což může být problém u menších společnostech. V tomto případě by musely nejspíše zaniknout a jejich klienty by převzaly konkurenční společnosti.

V současné době probíhá silná diskuze o tom, zda ve druhé pilíři vůbec pokračovat. Proto, zde zmíním několik návrhů na změny tohoto pilíře, které vychází z názorů samotných politiků.

Ministerstvo financí nyní formou poslanecké iniciativy Miroslava Kalouska z TOP 09 navrhuje „vylepšení“ druhého pilíře tak, aby byl pro lidi více atraktivní. Kalousek chce umožnit, aby se druhý pilíř znovu otevřel i pro zájemce nad 35 let. Podle návrhu by ještě během roku 2014 mohli vstupovat všichni zájemci starší 40 let. Po tomto datu by se hranice pro vstup zvýšila na 40 let. Další navrhovanou novinkou je možnost vystoupení z druhého pilíře, a to v období tří měsíců po uplynutí pěti let účasti v systému. (Kučera, 2013)

Jasnou představu o druhém pilíři má také nový premiér Jiří Rusnok. Podle Rusnoka by měl být druhý pilíř povinný, ale otevřený pouze pro lidi do 35 až 40 let věku. Místo soukromých fondů má však peníze spravovat stát, čímž by se jednak ušetřilo, jednak by tím celý systém získal vyšší důvěru u lidí. (Kučera, 2013)

Opoziční ČSSD chce naopak druhý pilíř zrušit nebo omezit. Na definitivním řešení se ještě neshodla. Téměř jisté je, že lidem umožní z druhého pilíře vystoupit. Podle mírnější varianty sice ČSSD druhý pilíř nezruší, ale udělá jej méně výhodným. Další variantou je, že peníze, které do druhého pilíře vložili účastníci ze svého, jim ČSSD převede do systému penzijního připojištění. Peníze vyvedené ze státního systému však chce vrátit zpět do tohoto systému. Lidé by v takovém případě o své peníze úplně nepřišli, ale museli by z nich financovat nynější důchodce bez jistoty, že také oni dostanou v budoucnu od státu alespoň stejnou částku. (Kučera, 2013)

7 ANALÝZA III. PILÍŘE

Doplňkové penzijní spoření funguje v České republice od 1. 1. 2013 navazuje na dřívější penzijní připojištění. O klienty tu bojuje celkem devět penzijních společností. K těm, které nabízejí i důchodové fondy ve druhém pilíři, se přidávají penzijní společnosti Axa, Conseq a ING. Penzijní společnost Generali a Aegon pro změnu udržují jen penzijní připojištění (pouze transformovaný fond).

7.1 Penzijní společnosti

Penzijní společnosti, které nabízejí i důchodové spoření byly krátce představeny v předcházející kapitole. Zbývá tedy představit posledních pět penzijních společností, které působí na trhu v České republice.

AEGON Penzijní společnost

AEGON penzijní společnost patří v ČR mezi mladší, jelikož vznikla až v roce 2007. Přesto má kvalitní zázemí v zahraničí s bohatými zkušenostmi ve správě financí a spoření na penzi. Společnost Aegon je velkým mezinárodním poskytovatelem pojištění, zabezpečení na penzi a investiční společností. Podniká zejména na trzích v USA, Nizozemí a Spojeném království Velké Británie. (Důchodová reforma, © 2013b)

AXA penzijní společnost

Na českém trhu působila již od r. 1994 (do března 2007 ještě pod názvem Winterthur penzijní fond a.s.). Jako AXA penzijní fond. Začátkem roku 2013 vznikla AXA penzijní společnost transformací AXA penzijního fondu. (Důchodová reforma, © 2013b)

Conseq penzijní společnost

Společnost byla založena na podzim roku 2012 za účelem nabídky penzijních fondů a programů doplňkového penzijního spoření. Jejím 100% vlastníkem je společnost Conseq Investment Management, a.s., která se věnuje zejména obhospodařování podílových fondů a individuálních portfolií pro fyzické osoby i institucionální klienty. Založením penzijní společnosti tak Conseq rozšířil spektrum svých aktivit o novou oblast penzijního spoření se státním příspěvkem. S více než 100 tisíci klienty a objemem majetku pod správou přes 22 mld. Kč je společnost Conseq Investment Management největším nezávislým investičním manažerem v České republice. Tato ryze česká společnost není součástí žádné finanční

ní skupiny zahrnující banku či pojišťovnu, je tedy plně nezávislou ve svých rozhodováních. (Důchodová reforma, © 2013b)

Generali penzijní společnost

Akcionářem původního fondu byla od počátku společnost Generali Holding Vienna AG založená roku 1831 v Itálii. Od srpna roku 2006 je jediným akcionářem Generali Pojišťovna, a.s. Od ledna roku 2013 funguje fond pod názvem Generali Penzijní společnost, a.s. Generali penzijní společnost je součástí Generali PPF Holdingu B. V., který působí ve 14 zemích střední a východní Evropy. (Důchodová reforma, © 2013b)

ING Penzijní společnost

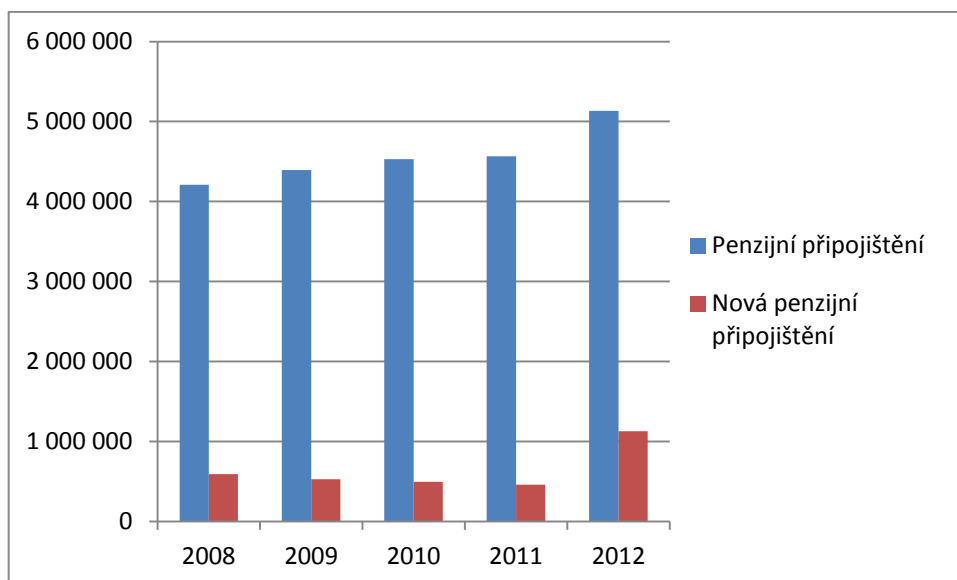
ING penzijní společnost vznikla transformací ING Penzijního fondu, který zahájil svou činnost na českém trhu v roce 1995 pod názvem Průmyslový penzijní fond. Pod hlavičkou společnosti ING se vypracoval mezi největší a nejvýznamnější hráče na trhu penzijního připojištění. Mateřská holandská společnost ING patří mezi největší společnosti světa. Její začátky sahají hluboko do devatenáctého století. (Důchodová reforma, © 2013b)

7.2 Penzijní připojištění

Doplňkové penzijní spoření navazuje na dřívější penzijní připojištění, které je v České republice od roku 1994. V této době získalo licenci 47 subjektů, ale dva fondy svou činnost nikdy nezačaly. V současné době působí na trhu penzijního připojištění devět penzijních společností. I když už není možné uzavřít dřívější penzijní připojištění, stávající klienti se mohou rozhodnout, zda pokračovat za starých podmínek či vstoupit do nového doplňkového penzijního spoření.

K 31. 12. 2012 činil počet neukončených penzijních připojištění celkem 5,13 mil. Jejich počet se oproti konci roku 2011 zvýšil o 569 tis., což představuje nárůst o 12,5 %. Z následujícího obrázku je patrné, že si penzijní připojištění stále udržuje rostoucí trend. Tempo jeho růstu se během roku 2012 zvýšilo, o čemž svědčí i počet nově uzavřených smluv o penzijním připojištění, který za rok 2012 dosáhl počtu 1,13 mil., což je o 671 tis. smluv více než v roce 2011.

Obr. 14 Přehled uzavřených smluv penzijního připojištění (vlastní zpracování podle MFCR, 2013b)

Je patrné, že s rostoucím počtem penzijních připojištění roste také objem státních příspěvků, které jsou poskytovány ve prospěch účastníků penzijního připojištění na jejich příspěvky. Za rok 2012 činil objem vyplacených státních příspěvků 5,913 mld. Kč, což je o 311 mil. Kč více než za rok předchozí.

Roste také celkový objem účastnických příspěvků, které neobsahují příspěvky zaměstnavatelů. V roce 2012 dosáhl výše 25,493 mld. Kč, což představuje nárůst o 2,067 mld. Kč oproti roku 2011. Růst objemu účastnických příspěvků koresponduje s rostoucím počtem penzijních připojištění.

Počet penzijních připojištění, na která přispívá zaměstnavatel, ve sledovaném období klesl pouze v roce 2011. Stav se snížil téměř o 13 tisíc penzijních připojištění, což představuje pokles 1 % oproti roku 2010.

Tab. 13 Statistika penzijního připojištění v letech 2008 – 2012 (MFCR, 2013b)

	2008	2009	2010	2011	2012
Penzijní připojištění s vedenými státními příspěvky zaměstnavatele (ks)	1 222 639	1 261 525	1 284 736	1 271 934	1 317 563
Státní příspěvky poukázané za příslušné období (mld. Kč)	5,088	5,347	5,51	5,602	5,913
Příspěvky účastníků (mld. Kč)	21,887	22,955	23,218	23,426	25,493
Průměrný měsíční státní příspěvek (Kč)	104,87	105,18	105	105,43	108,03
Průměrný měsíční příspěvek účastníka (Kč)	450,53	443,91	439,55	441,65	464,95

7.2.1 Podíl na trhu

Velikost penzijní společnosti je měřítkem stability a klientského zázemí. Rostoucí počet klientů a také zvyšující se objem vkladů vede k posilování vedoucí pozice na trhu. Následující tabulka zobrazuje počet klientů a podíl na trhu jednotlivých penzijních společností k 31. 12. 2012.

Tab. 14 Počet klientů a podíl na trhu penzijních společností (APF ČR, 2013b)

Penzijní společnost	Počet klientů	Podíl na trhu
AEGON	101 387	1,97%
Allianz	486 445	9,44%
AXA	438 430	8,51%
ČSOB	732 428	14,22%
Generali	76 399	1,48%
ING	405 393	7,87%
České pojišťovna	1 280 079	24,85%
Česká spořitelna	1 058 852	20,56%
Komerční banka	571 002	11,09%
Celkem	5 150 415	100,00%

Nejlepší pozici zaujímá s téměř 25% podílem PS České pojišťovny, na druhé pozici je Česká spořitelna s 24,85 %. Obě penzijní společnosti evidují přes milion klientů. Třetí v počtu klientů je ČSOB, její podíl představuje 14,22 %. Dále je potřeba ještě zmínit Ko-

merční banku, která vede přes půl milionu klientů. Nejméně klientů eviduje Generali a také nejmladší AEGON.

7.2.2 Výnosy penzijních společností

V příloze P IV je uvedený podrobný přehled zhodnocení penzijních společností od roku 2002 do roku 2012. Údaje za rok 2012 jsou pouze odhadované na základě hospodářského výsledku a průměrného objemu aktiv (průměr z hodnot ke konci roku 2011 a 2012). Ze zisku svým klientům rozdělí minimálně 85 % zisku. Maximálně může vyplatit 95 %, zbývajících 5 % musí jít do rezervního fondu. V minulých obdobích byla připisována většinou dolní hranice, tedy 85 % ze zisku.

Tab. 15 Průměrné výnosy penzijních společností (vlastní zpracování)

Penzijní společnost	Průměr za posledních 10 let	Průměr za posledních 5 let
AEGON	-	2,76
Allianz	3,06	2,96
AXA	2,32	1,43
ČSOB	2,34	1,40
Generali	2,86	2,18
ING	2,51	1,37
České pojišťovna	2,42	1,46
Česká spořitelna	2,61	1,84
Komerční banka	2,59	1,47
Průměrné zhodnocení	2,59	1,87
Míra inflace	2,26	2,70

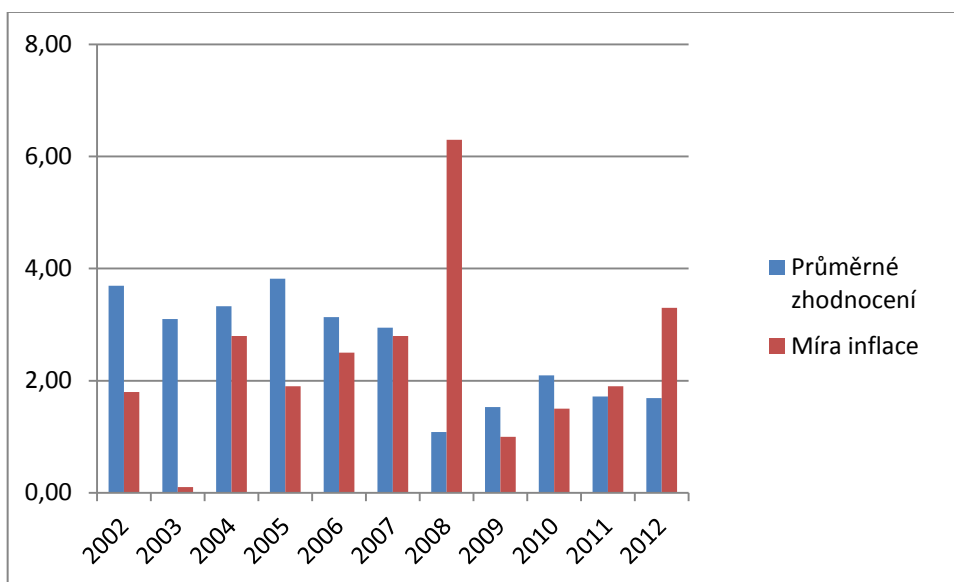
Tabulka přehledně uvádí průměrný výnos jednotlivých penzijních společností (bez započtení státních příspěvků) a průměrný vývoj inflace za poslední 10 let (2002 – 2011), za posledních 5 let (2007 – 2011).

Minulé výnosy samozřejmě nejsou zárukou budoucích výnosů, avšak pohled do minulosti dává představu o tom, jak se jednotlivým společnostem daří zhodnocovat prostředky. Za posledních 10 má nejvyšší zhodnocení Allianz, která dosahovala v průměru nejvyšších výnosů. Za posledních deset let neklesl v průměru pod 3 %. Dobré výsledky má i Generali a to 2,86 %. Naopak nejhůře si stojí v tomto sledovaném období AXA, která dosáhla v průměru na 2,32 %. Průměr za posledních deset let ukazuje, že všechny penzijní společnosti se dostaly nad hranici inflace.

Za posledních pět let si vedla opět nejlépe Allianz, těsně za ním následuje AEGON. Naopak na posledních místech je umístěna ING s pouhými 1,37 % a také ČSOB s 1,40 %. V tomto období se nad inflaci dostaly pouze dvě společnosti z celkových devíti.

Lze vidět, že reálné zhodnocení je opravdu minimální a nedosahuje ani 1 %. Na druhou stranu je pravda, že stát garantuje v tomto produktu kladné zhodnocení, takže se musí počítat s tím, že výnosy nejsou vysoké. Další zhodnocení, na které se nesmí zapomenout, je příspěvek od státu a možnost snížení daňového základu.

Následující obrázek porovnává průměrné výnosy penzijních společností v České republice s inflací. Poprvé, kdy výnosy nedokázaly ve sledovaném období převýšit inflaci je rok 2008. Důvodem byla probíhající ekonomická krize a připsané nízké zhodnocení.

Obr. 15 Průměrné zhodnocení PS v porovnání s inflací (vlastní zpracování)

7.2.3 Portfolio

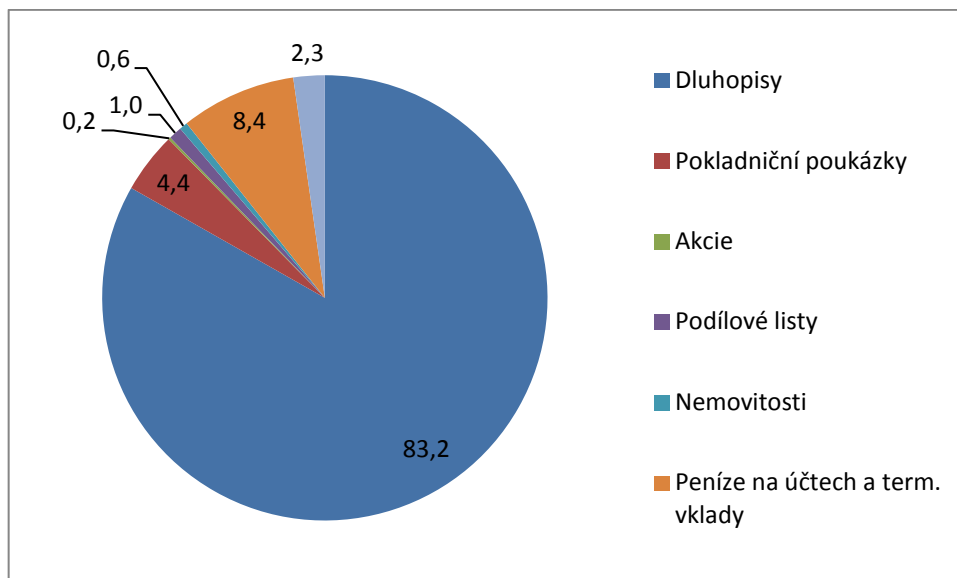
Zajímavé srovnání, které s hospodařením penzijních společností úzce souvisí, nám nabízí porovnání jejich portfolio investic, které zobrazuje následující obrázek. Následující tabulka udává přehled jednotlivých společností a jejich struktury investic za 4. čtvrtletí roku 2012.

Tab. 16 Složení portfolia penzijních společností za 4. čtvrtletí 2012 v % (APF ČR, 2013b)

Penzijní společnost	Dluhopisy	Pokladniční poukázky	Akcie	Podílové listy	Nemovitosti	Peníze na účtech a term. vklady	Ostatní
AEGON	75,5	9,4	0,0	0,0	0,0	9,6	5,5
Allianz	80,2	14,7	0,0	0,4	0,0	1,3	3,5
AXA	78,4	0,0	1,1	4,8	5,3	8,1	2,3
ČSOB	95,9	0,0	0,2	0,0	0,0	2,4	1,4
Generali	83,9	11,5	0,0	0,0	0,0	2,8	1,8
ING	87,3	1,1	0,0	0,0	0,0	9,5	2,1
Česka pojišťovna	89,8	2,9	0,0	0,4	0,0	5,4	1,4
Česká spořitelna	64,6	0,0	0,2	3,0	0,0	30,7	1,5
Komerční banka	93,2	0,0	0,0	0,0	0,0	5,8	1,0
Průměr	83,2	4,4	0,2	1,0	0,6	8,4	2,3

Největší podíl investic tvoří dluhopisy. Nejvíce do nich investovala PS ČSOB, a to téměř 96 % a PS Komerční banka u té činil podíl této investice 93,2 %. Penzijní společnosti nemohou riskovat a dovolit si investovat do rizikovějších aktiv, jako například do akcií (nejnižší podíl 0,2 %). V dlouhém horizontu sice akcie mohou zaručit vysoké zhodnocení, ale jelikož jsou hodně kolísavé, nemohla by být zaručena každoroční garance nezáporných výnosů. Pouze u třech penzijních společností se objevila tato investice do rizikových aktiv.

I v novém transformovaném fondu, které spravují penzijní společnosti je garance nezáporného zhodnocení, proto lze očekávat, že portfolio bude také hodně konzervativní. Následující obrázek zobrazuje průměrné portfolio investice penzijních společností rovněž za 4. čtvrtletí roku 2012.

Obr. 16 Složení portfolia PS za 4. čtvrtletí 2012 v % (vlastní zpracování)

7.3 Doplnkové penzijní spoření

Doplňkové penzijní spoření (nově od ledna 2013) už nenabízí garanci a může tak nastat situace, že zhodnocení bude záporné. Penzijní společnosti musejí povinně ze zákona nabízet konzervativní variantu spoření, kde se investuje převážně do bezpečných dluhopisů.

Do doplňkového penzijní spoření mohou přecházet i klienti penzijního připojištění. Pokud se tak rozhodnou, nemohou už nikdy vstoupit zpět, pouze přecházet mezi novými účastnickými fondy.

7.3.1 Nákladovost

Celkem je 34 účastnických fondů, ze kterých si klienti mohou vybírat. Penzijní společnosti musí mít povinně pouze jeden a to povinný konzervativní fond. Nabídka dalších fondů je ale prakticky neomezená. V nabídce vidíme dluhopisové, smíšené, vyvážené, akciové nebo dynamické fondy či jiné typy jednotlivých společností. Při výběru záleží na rizikovém profilu klienta a také jeho individuálních požadavcích. Tabulka uvedena v příloze P V ukazuje nabídku fondů, jejich úplatu, rizikovost. Stupnice rizikovosti je opět od 1 do 7, přičemž 1 značí nejnižší riziko (volatilitu) a 7 naopak nejvyšší. Úplata penzijních společností je platná od 1. 7. 2013.

Nulovou úplatu do konce roku vyhlásily KB Penzijní společnost a Penzijní společnost České pojišťovny. Do pololetí má nulovou úplatu Česká spořitelna – penzijní společnost. Raiffeisen a ING (od 1. 7.) penzijní společnost nabízí jen úplatu za zhodnocení. Obě spo-

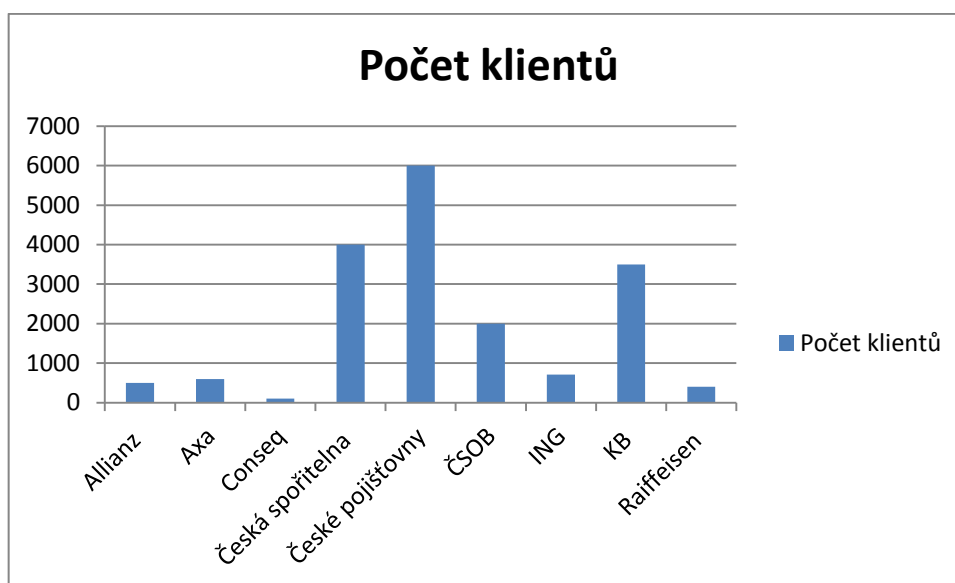
lečnosti zatím nevedly konec platnosti těchto poplatkových prázdnin. Je ale málo pravděpodobné, že by si vystačily pouze s úplatou za zhodnocení. Lze tedy očekávat, že ji budou v budoucnu zvyšovat.

Poplatky snižují prostředky k investování a snižuje se tak cen jednotky. Některé společnosti (například AXA) nevyhlásily prozatím poplatkové prázdniny, ale vzhledem k tomu, že cena jejich jednotek je pořád 1,000, s největší pravděpodobností je zatím nestrhávají.

Nastavení nulových poplatků je od společnosti rozumné. Jelikož nemohou využít počátečních prostředků fondu, bude nějakou dobu trvat, než objem kapitálu dosáhne hodnoty dostačující pro investování do cenných papírů. Je dosti pravděpodobné, že to bude mít pozitivní vliv pro rozhodování o vstupu do pilíře pro nové klienty.

7.3.2 Počet klientů

Lidé se prozatím nehrnou ani do nově vzniklých účastnických fondů třetího pilíře. Tato novinka tak zůstává v pozadí, větší pozornost je věnována důchodovému spoření. Doplnkové penzijní spoření je alternativou ke starému penzijnímu připojištění. Nicméně vzhledem k tomu, že ze zákona není možné mít uzavřené penzijní připojištění a zároveň doplnkové penzijní spoření, je logické, že nových smluv je zatím málo. Třetí pilíř má přes pět miliónů účastníků, trh je nasycený. Nové doplnkové penzijní spoření by se mělo postupně také plnit, jak budou přicházet na trh mladší ročníky. Následující obrázek ukazuje počty klientů u penzijních společnostech ke konci března.

Obr. 17 Počty klientů získané penzijními společnostmi (vlastní zpracování podle Tůma, 2013)

Nejvíce klientů pro své účastnické fondy zatím získala Penzijní společnost České pojišťovny (6 000 klientů). Následně za ní je Penzijní společnost České spořitelny se čtyřmi tisíci klienty, třetí v pořadí je pak KB Penzijní společnost (3500 klientů). Naopak jen 400 klientů má v účastnických fondech Raiffeisen penzijní společnost a Conseq penzijní společnost zatím hlásí přes sto klientů, ale ta začala nabízet až v průběhu února. Je předpoklad, že významnou část klientů může získat převodem z dnešních transformovaných fondů (penzijního připojištění), je jasné, že počty nových klientů budou nízké ještě několik měsíců, protože klienti transformovaných fondů musí nejprve přejít do účastnického fondu téže penzijní společnosti a teprve poté můžou přejít k jiné penzijní společnosti. Až po uplynutí těchto lhůt lze očekávat větší počty nových smluv. Přechod klientů z transformovaných do účastnických fondů bude během na dlouhou trať, což ostatně potvrzují i zástupci penzijních společností.

O účastnické fondy třetího pilíře se zajímají spíše starší občané. Důvod je přitom jasný – možnost odchodu do předdůchodu. Mezi zájemci o nový produkt je zvýšený zájem o oblast předdůchodů, tedy další novinku spuštěnou od nového roku. Někteří klienti s dostatečnou rezervou vytvořenou v rámci penzijního připojištění projevují zájem o přesun těchto prostředků do doplňkového penzijního spoření, aby později podali žádost o výplatu předdůchodu. Především z tohoto důvodu si zatím účastníci doplňkového penzijního spoření vybírají většinou konzervativní účastnické fondy. Největší zájem je o povinný konzervativní fond. O dynamičtější fondy zatím tolik zájem není. Nové finanční produkty penzijní reformy přitom nabízejí především možnost volby agresivnější investiční strategie, která by měla přinášet vyšší zhodnocení uložených prostředků, než nabízí penzijní připojištění. (Tůma, 2013)

8 POZITIVNÍ A NEGATIVNÍ PŘÍNOSY DŮCHODOVÉ REFORMY

Na důchodovou reformu v České republice, na základě které došlo k novému uspořádání důchodového systému, je potřeba se dívat z různých úhlů. Následující tabulka znázorňuje negativa a pozitiva plynoucí z této reformy.

Tab. 17 Pozitiva a negativa důchodové reformy (vlastní zpracování)

Pozitiva	Negativa
Zmírnění dopadu stárnutí obyvatelstva na veřejné finance	Politické riziko
Vyšší míra odpovědnosti jednotlivců	Riziko inflace a riziko výkyvů na kapitálových trzích
Diverzifikace systému	Transformační náklady
Rozvoj kapitálového trhu	Riziko chudoby důchodců
Zhodnocení na kapitálových trzích	Nulová garance od státu
Dědění	Riziko managementu
Oddělení úspor klientů od majetku penzijních společností	Nevýhodnost pro ženy

8.1 Pozitiva

Zmírnění dopadu stárnutí obyvatelstva na veřejné finance

Hlavní důvodem této reformy byla neudržitelnost důchodového systému na principu průběžném financování, to znamená, že příspěvky aktivního obyvatelstva se přerozdělí a jsou hned vypláceny důchodcům. Situace se v posledních letech rapidně zhoršila, jelikož začal klesat počet pracujících na jednoho důchodce. Ani demografická prognóza nebyla v tomto směru příznivá, proto bylo potřebné realizovat důchodovou reformu. Zmírnění dopadů na veřejné finance nepřináší pozitiva ihned a není okamžitě viditelné, dokonce sebou nese transakční náklady. Podstoupení reformy je ale správným krokem na vyřešení neudržitelnosti systému.

Vyšší míra odpovědnosti jednotlivců

S reformou souvisí i zvýšení míry odpovědnosti jednotlivých občanů. Každý alespoň z části může ovlivnit, jaký důchod bude pobírat. Podílet se na vlastních dávkách pozitivně motivuje být zaměstnaný, případně aktivně si hledat práci. Jak v důchodovém spoření, tak i v doplňkovém penzijním spoření je (oproti dřívějšímu penzijnímu připojištění) možnost volby pro jednotlivce umístit prostředky i do dynamičtějších fondů, které nabízí vyšší výnosnost.

Diverzifikace systému

Reforma umožňuje občanům diverzifikovat riziko a to prostřednictvím průběžného a kapitálového systému. Pro ty, kteří se zapojí do druhého pilíře (důchodového spoření) a spoří si na svůj důchod v tomto pilíři, to znamená, že budou pobírat jak státní důchod, tak důchod z vlastních úspor. V případě, že se zapojí i do třetího pilíře (doplňkového penzijního spoření), bude jejich důchod záviset dokonce na třech zdrojích a tím dosáhnou diverzifikace důchodového zabezpečení.

Rozvoj kapitálového trhu

Dochází k rozvoji kapitálového prostředí díky reformě i jejím přesným pravidlům fungování, čímž se zvyšuje efektivita. Lidé více spoří, zvyšuje se agregátní poptávka po investicích na kapitálovém trhu.

Zhodnocení na kapitálových trzích

Druhý pilíř nabízí spořitelům vyšší zhodnocení penzijních úspor v dlouhodobém horizontu oproti průběžnému (prvnímu) pilíři. Výnosnost je spjata s rizikem, čím vyšší je možnost výnosu, tím vyšší je hrozba. Lidé se mohou volně rozhodnout pro některý z důchodových fondů podle stupně rizika nebo mohou dokonce zvolit kombinaci jednotlivých fondů.

Dědění

Možnost dědění prostředků z druhého pilíře je jedna z jeho výhod. V případě úmrtí účastníka důchodového spoření se jeho peníze neztratí a zůstávají příbuzným jako dědictví. Dědí se celý účet, na který směřovala 3+2 procenta pojistného. Vyplacená částka reflektuje samozřejmě i zhodnocení vložených prostředků. Zatímco první pilíř je založen pouze na průběžném systému, kdy nyní jednotlivci platí na důchod někomu jinému a doufají, že v budoucnu jim někdo zase zaplatí.

Oddělení úspor klientů od majetku penzijních společností

Velkou bezpečnost zaručuje oddělení úspor klientů od majetku správce a úschova majetku klientů u nezávislé banky depozitáře. Peníze, které mají lidé ve druhém pilíři, nemohou být žádným způsobem ohroženy neúspěchem hospodaření penzijní společnosti.

8.2 Negativa

Politické riziko

Všeobecně se uvádí, že tří pilířový systém by měl politické riziko omezit, ale ve skutečnosti je i tento systém vystaven politickému riziku. Toto riziko patří k nejzávažnějším. Může také dojít ke změně podmínek, případně ke zrušení druhé pilíře.

To ostatně potvrzuje tvrzení České strany sociálně demokratické, která chce v případě zvolení zrušit (omezit) druhý pilíř důchodového systému. Ta hlasitě upozorňuje na negativa spojená s tímto pilířem a veřejně varuje občany i penzijní společnosti před vstupem do druhého pilíře s tím, že jsou připraveni ho zrušit. V případě, že by došlo ke zrušení druhé pilíře, muselo by být všechno vráceno (celých pět procent), jelikož Česká republika je právní stát.

Může dojít k regulaci, která může fondy přimět investovat rizikově, nebo naopak může fondy přimět investovat do produktů s nízkým výnosem (například zakázat investice do akcií).

Riziko inflace a riziko výkyvů na kapitálových trzích

V případě zapojení se do důchodového spoření je budoucí důchod závislý na výnosnosti důchodových fondů. Může dojít k finanční krizi a to by mohlo poznamenat nejvíce dynamické fondy, kde je nejvyšší podíl akciové složky. Aby bylo minimalizováno riziko pro ty, kterým zůstává určitý počet roků do důchodu, existuje zákonná realokace prostředků (10 let před důchodovým věkem vše do vyváženého fondu a pak postupně převod do konzervativního fondu tak, že 5 let před koncem spoření je vše v konzervativním fondu).

Pokud se jedná o inflaci, tak záleží i na volbě důchodového fondu, v případě konzervativnějších investic s nižší výnosností, je pravděpodobně, že v konečném důsledku nemusí nastat reálné zhodnocení úspor (tak jak tomu například bylo u dřívějšího penzijního připojištění).

Transformační náklady

Tyto náklady souvisí se zavedením reformy a přechodem na smíšený systém. Jsou spjaty s odlivem části pojistného do penzijních společností a neustálé vyplácení důchodů z prvního pilíře.

Riziko chudoby důchodců

Dále se může stát, že člověk ke svým penězům nedostane. Čerpat peněžní prostředky z druhé pilíře lze pouze za předpokladu, člověk splní podmínky pro vznik nároku na starobní penzi. Ty jsou dvě, přičemž je věnována pozornost pouze dožití stanoveného věku (druhou podmínkou je délka pojištění). V případě, že člověk takovou podmínku nesplní, nejen že nedostane důchod, ale nedostane se také k penězům naspořeným ve druhém pilíři, protože jediný způsob, jak peníze z druhého pilíře uvolnit, je nárok na starobní penzi. V takovém případě budou peníze na účtu klienta až do jeho smrti a pak nastane dědění.

Nulová garance od státu

Důchodového spoření nenabízí garanci výnosů u důchodových fondů. Penzijní reforma sice ustavila zpřísněný dozor nad hospodařením penzijních společností, avšak nevytvořila žádný program garantovaného investování.

Riziko managementu

Představuje možnost selhání managementu penzijních společností. Může se vyskytnout, i když nedojde k nepříznivé situaci na kapitálových trzích a navzdory přísně stanoveným regulačním podmínkám. Regulační mechanismus není teda úplnou zárukou poctivého chování finančních aktérů, kteří se podílí na spravování prostředků budoucích důchodců. Na druhou stranu jsou penzijní společnosti v České republice většinou součástí nadnárodních finančních skupin jako je Allianz, ING, ČSOB a další, které jsou důvěryhodné a kterým by špatné jméno nestálo za to.

Nevýhodnost pro ženy

Penzijní systém je zásluhový, pokud tedy nevyděláváte, ani nespoříte. Pro ženy je tedy obecně méně výhodný než pro muže. To se týká i prvního pilíře. Důchod z prvního i druhého pilíře je závislý na výši výdělku v aktivním životě. Muži vydělávají v průměru více než ženy. Období, ve kterém ženy pobírají důchod, je delší jak u mužů, protože odchází dříve do důchodu a průměrně se dožívají delšího věku.

9 NÁVRH NA ZAPOJENÍ SE DO DŮCHODOVÉHO SYSTÉMU V ČR

V poslední části mé diplomové práce se chci věnovat konkrétním výpočtům, které nastíní dnešní možnosti zapojení se do důchodového systému, kterých lze využít k zajištění sebe samého po ukončení ekonomicky aktivní činnosti.

Domnívám se, že vyslovuji názor velkého počtu lidí, když tvrdím, že samotný starobní důchod od státu nepokryje životní úroveň, kterou si občané vypěstovali během svého produktivního života. Budoucnost není příznivá, co se demografie týká a spoléhat se pouze na státní systém nemusí nutně vést ke klidnému stáří. Na jednu stranu dochází k jednoznačně pozitivnímu jevu prodlužování střední délky života, což je způsobeno stále kvalitnější lékařskou péčí a zvyšování kvality života. Lidé, žijí zdravěji než dříve. Na druhé straně klesá podíl ekonomicky aktivních lidí. Proto je nutné si uvědomit důležitost individuálního spoření.

Každému z nás sice vyhovují jiné podmínky. Nicméně je obecně doporučováno diverzifikovat úspory mezi více zdrojů a nespoléhat se pouze státní důchod a využít více možností. Díky důchodové reformě lze při využití celého důchodového systému České republiky diverzifikovat důchod do tří složek.

Jednotlivé modelové příklady se budou skládat ze starobního důchodu, důchodového spoření a z doplňkového penzijního spoření (penzijního připojištění). Důležitou otázkou pro budoucí důchodce je, jakou částku potřebují mít naspořenou v době odchodu do důchodu, a zároveň je potřeba si uvědomit, kolik let je potřeba na naspoření této částky. Při rozhodování jak vysokou částku na spoření zvolit je proto potřeba zvážit současný příjem a očekávaný budoucí příjem, věk účastníka a předpokládaný odchod do starobního důchodu. U modelových příkladů kalkuluju, že muži budou pobírat po celou dobu stejnou mzdu.

Podle přístupu k riziku se určuje strategie investování. Obecně platí, že na dobu spoření delší než 10 let se doporučuje dynamická strategie. Při této strategii investování s vyšším rizikem mohou výnosy z roku na rok kolísat. V delším časovém období však zpravidla nabízejí lepší výnos. Kolísání hodnoty úspor v jednotlivých letech při dlouhé době spoření nevádí, jelikož by se mělo v čase vyrovnat. Ne každý člověk je schopen žít s představou, že přijde o své úspory. Pro takové lidi je lepší zvolit konzervativní strategii, která je bezpečnější, ale neslibuje tak vysoký zisk. Proto se v následujících kapitolách věnuji třem mo-

delovým případům různých klientů (klienti se rozhodují o vstupu do II. pilíře před koncem června).

Propočet jednotlivých částek namodeluji vždy pro muže s aplikací na tři věkové kategorie. Nejdříve zpracuji příklad pro třiačtyřicetiletého muže. Následně budu vycházet z modelu pro muže ve věku 33 let. V posledním příkladu vystupuje sedmačtyřicetiletý muž.

Pro výpočty je stanoveno:

- Důchodový věk je vypočten pomocí kalkulačky k důchodové reformě z webových stránek Ministerstva práce a sociálních věcí.
- Předpokládaný měsíční důchod vypočtený pomocí kalkulačky k důchodové reformě. Zohlednil jsem předpoklad poklesu státního důchodu, jelikož už dnes je téměř jisté, že důchody budou klesat.
- Průměrné zhodnocení fondů ve II. pilíři podle procentního rozpětí z údajů MPSV.
- V příkladech se jedná se o odhady s očekávanými výnosy, které nelze nijak zaručit.
- Výši měsíčních výplat jsem u doplňkového penzijního spoření (penzijního připojištění) vypočítal na základě průměrná doby strávené v důchodě a to je (bude) 20 let pro muže. Vzhledem k tomuto faktu budou muži pravidelnou výplatu pobírat v průběhu dvaceti let.

9.1 Modelový příklad A

Prvním modelovým příkladem je třiačtyřicetiletý muž. Základní charakteristiky jsou uvedeny níže:

Rok narození:	1989	Doba pojištění:	49 let
Hrubá mzda:	24 000 Kč	Důchodový věk:	69 let
Požadovaný důchod:	18 000 Kč	Doba spoření:	46 let

9.1.1 Důchod z I. a II. pilíře

Před zapojením do druhé pilíře je důležité, zjistit zda je vstup do tohoto pilíře pro daného klienta vůbec výhodný. Následující tabulka ukazuje výši důchodu při účasti pouze v I. pilíři a při účasti i ve druhém pilíři při různých investičních strategiích.

Tab. 18 Přehled důchodu z I. a II. pilíře (vlastní zpracování)

Důchod při účasti pouze v I. pilíři				
Státní důchod (z 28%)	6 307 Kč			
Důchod při účasti i ve II. pilíři				
Typ fondu	Státních dluhopisů	Konzervativní	Vyvážený	Dynamický
Očekávaný výnos	2,5%	3,5%	4,5%	6,5%
Státní důchod (z 25%)	5 416 Kč	5 416 Kč	5 416 Kč	5 416 Kč
Fondová složka (3%)	1 426 Kč	1 758 Kč	2 198 Kč	3 578 Kč
Fondová složka (2%)	951 Kč	1 172 Kč	1 465 Kč	2 385 Kč
Důchod celkem	7 793 Kč	8 346 Kč	9 079 Kč	11 379 Kč

Při výpočtu důchodů z II. pilíře lze vidět, že oproti státní penzi z pilíře prvního se značně liší. Při účasti ve II. pilíři by měl tento muž celkový důchod vždy vyšší než při pouhé výplatě státní penze.

Tabulka ukazuje, že pro muže je vstup do druhého pilíře výhodný i při nejméně výnosné strategii, tedy u fondu státních dluhopisů. Muž má do důchodu 46 let, což je opravdu dlouhá doba na zhodnocení prostředků. Vzhledem k době spoření mohli bychom zvolit dynamickou variantu. Pokud bychom předpokládali výnos 6,5 % ročně, rozdíl oproti důchodu z první pilíře by byl 5 072 Kč (tedy o 80 % vyšší). V případě, že by nebyl zvolen nejrizikovější fond, ale fond vyvážený výnosy jsou zajímavé i u tohoto fondu. Za předpokladu zhodnocení 4,5 % by se jeho důchod zvedl o 2 772 Kč (tedy o 44 %).

Druhý pilíř důchodového systému by měl být samozřejmě zakončen výplatou penze. Tak s tím alespoň počítá přijatý zákon o druhém důchodovém pilíři. Faktem je, že uplyne mnoho let, než začnou být nějaké penze z druhého pilíře vypláceny. Existuje reálná možnost, že v této oblasti dojde ještě k nějakým změnám. Při současné právní úpravě vyplývá, že okamžikem přiznání starobního důchodu vzniká účastníkovi nárok na výplatu penze. Účastník důchodového spoření si tedy může zvolit ze tří základních variant. I volba druhu vyplácené penze ovlivňuje výši důchodu, kterou budeme pobírat z důchodového spoření.

Předem je třeba říci, že všechny varianty penzí počítají s pravidelnou měsíční rentou, jež bude účastníkovi vyplácena po dobu několika let. Doba výplaty bude ovlivněna zvoleným typem penze. Z penze vyplácené z druhého pilíře důchodového pojištění se nebude odvádět zdravotní pojištění, sociální pojištění ani daň z příjmu.

Doživotní starobní penze nabízí účastníkovi možnost pravidelné výplaty prostředků do doby, než účastník zemře (tato penze je použita i u modelových příkladů). Výše výplaty

se vypočítává dle aktuální průměrné doby dožití. Penze se však ukončuje až smrtí účastníka. Ve srovnání s ostatními penzemi je to úplně odlišný přístup. Nevybrané prostředky z individuálního účtu, které zůstanou po smrti účastníka, se nedědí a přechází pod správu penzijní společnosti. Ve své podstatě se z nich vyplácí, ti kdo výrazně přežívají průměrnou dobu dožití.

Doživotní starobní penze se sjednanou pozůstalostní penzí na 3 roky je velice podobná výše uvedené doživotní starobní penzi, ale liší se sjednáním pozůstalostní penze na 3 roky. V případě, že nastane situace, že účastník chce po sobě něco zanechat, má možnost využít druhé varianty penzí a po 3 roky po své smrti přeposílat penzi na někoho ze svých nejbližších. Nevýhodou této penzi je, že je o něco nižší než doživotní starobní penze, jelikož se snižuje právě o 3 roky výplaty pozůstalostní penze.

Poslední možností výplaty prostředků z důchodového spoření je starobní důchod na 20 let. Již z názvu je patrné, že účastníkovi je vyplácena penze jednoduchým propočtem a to po dobu 20 let. Pokud dojde ke smrti účastníka před skončením penze, zbytek účastníkova účtu se stává předmětem dědického řízení.

9.1.2 Důchod z III. pilíře

Muž si uzavřel na závěr roku penzijní připojištění (za starých podmínek, garantované zhodnocení), kde si měsíčně posílá 500 Kč. Klient vstoupil do třetího pilíře ještě před reformou.

Pro zjednodušení výpočtu neberu v úvahu, co měl doposud naspořeno. Příspěvky zaměstnavatele ani třetích osob nemá. Odhadované zhodnocení je ve výši 2,6 % (vychází to z průměrného zhodnocení v penzijním připojištění za posledních 10 let).

Suma našetřených prostředků je odvislá nejen od délky spoření, ale i výšky vkladu. U vyššího pojistného má klient na takovém dlouhodobé horizontu při ukončení penzijního připojištění velice zajímavou sumu prostředků. Následující tabulka ukazuje sumu prostředků naspořených při rozdílné výši úložky.

Tab. 19 Přehled spoření v penzijním připojištění (vlastní zpracování)

Spoření v penzijní připojištění				
Počet let spoření	46 let			
Měsíční příspěvek	500 Kč	1 000 Kč	1 500 Kč	2 000 Kč
Celkové příspěvky účastníka	276 000 Kč	552 000 Kč	828 000 Kč	1 104 000 Kč
Celkové státní příspěvky	71 760 Kč	126 960 Kč	126 960 Kč	126 960 Kč
Výnosy	317 662 Kč	620 197 Kč	872 310 Kč	1 124 423 Kč
Celkem naspořeno	665 422 Kč	1 299 157 Kč	1 827 270 Kč	2 355 383 Kč
Jednorázové vyrovnání	617 773 Kč	1 206 128 Kč	1 696 423 Kč	2 186 719 Kč
Výše měsíční doživotní penze	2 574 Kč	5 026 Kč	7 068 Kč	9 111 Kč

Pokud je člověk mladý, jako muž z modelového příkladu, může začít odvádět zprvu nižší částky a dle změny reálné čisté mzdy či náročnosti výdajů během života může případně poupravit odváděnou výši.

Tento produkt také nabízí možnost zaplatit nižší daně tím, že si klient od základu daně z příjmů odečte část zaplacených příspěvků v daném roce. To lze provést u pojištěnce, který za jeden kalendářní rok zaplatí na pojistném více než 12 000 Kč. Nejvyšší dovolený daňový odpočet je vyčíslen na 12 000 Kč, přičemž za optimální výši příspěvku se považuje platba v hodnotě 2 000 Kč za měsíc, jelikož tak klient získá maximální státní příspěvek a daňový odpočet. Maximální možná úspora na dani z příjmu je ročně 1 800 Kč. Konkrétní výše úspory na dani z příjmu závisí na výši příjmu klienta. U tohoto klienta je daňová úspora zobrazena v následující tabulce.

Tab. 20 Daňová úspora a její důsledky (vlastní zpracování)

Daňová úspora a její důsledky				
Vklad	500 Kč	1 000 Kč	1 500 Kč	2 000 Kč
Roční daňový odpočet	0 Kč	0 Kč	6 000 Kč	12 000 Kč
Roční úspora na dani	0 Kč	0 Kč	900 Kč	1 800 Kč
Daňová úspora za 46 let	0 Kč	0 Kč	41 400 Kč	82 800 Kč

Pokud muž požádá o jednorázové vyrovnání, podlehnou výnosy 15 % dani. Nebo naopak může zažádat o doživotní rentu, kdy se jeho úspory budou postupně rozpouštět v době až do jeho smrti. Nikdo z nás ale přesně neví, jak dlouhé toto období bude. Proto se k tomuto zjištění používají úmrtnostní tabulky, které poskytují vodítko, s jakou pravděpodobností se pojištěnec dožije určitého věku. Doživotní annuita má určitě jednu nespornou výhodu, a to že plní pojistnou funkci v případě dožití vysokého věku. Je vyplácena z naspořené částky měsíčními platbami. Z této částky se platí daň pouze z výnosů a ne z příspěvků. Čili tato varianta by měla být levnější.

Lidé většinou preferují jednorázové vyrovnání před pravidelně vyplácenou částkou. Účastníci buď nestačí nakumulovat větší sumu, nebo si plně neuvědomují přednost doživotní renty, kterou jsem už vysvětlil. Pokud se klient rozhodne pro tzv. jednorázovou platbu, bývá zdaněna stejně jako v předchozím případě tj. z výnosů. Je zde rozdíl pouze v příspěvcích od zaměstnavatele, které jsou účastníkovi zdaněny sazbou 15 %. V modelových příkladech je počítáno s jednorázovým vyrovnáním.

Vzhledem k vysokým volným prostředkům a dlouhému časovému horizontu spoření by si mohl měsíčně platit alespoň 1 500 Kč (doporučoval bych zvýšení ze současných 500 Kč).

9.1.3 Shrnutí

Navržené rozložení měsíčních výdajů na soukromé spoření je zobrazeno pro variantu, kdy se muž účastní druhého a třetího pilíře. V druhém pilíři je zvolen dynamický fond, v třetím pilíři je účastníkem transformovaného fondu.

Tab. 21 Měsíční výdaje na soukromé spoření (vlastní zpracování)

Produkt	Odvedená částka
Odvody II. pilíř	480 Kč
Odvody III. pilíř	1 500 Kč
Celkem	1 980 Kč

Důležitým závěrem je, že by muž mohl dosáhnout lepší renty, než požaduje. Dlouhý horizont spoření (46 let) a dynamická strategie (u II. pilíře) by mohla přinést opravdu zajímavé zhodnocení. U hrubé mzdy 24 000 Kč, vychází odvod do II. pilíře pouze 480 Kč. Pravidelná investice 1 500 Kč do penzijního připojištění za starých podmínek, je myslím rovněž únosná, proto aby se muž nespolehal ve stáří pouze na státní důchod.

Tab. 22 Odhad měsíční renty (vlastní zpracování)

	Renta
II. pilíř	11 379 Kč
III. pilíř	7 068 Kč
Celkem	18 447 Kč
Požadovaná renta	18 000 Kč

9.2 Modelový příklad B

Druhým modelovým příkladem je tentokrát muž ve věku 33 let, jehož charakteristiky jsou uvedeny níže:

Rok narození:

1979

Doba pojištění:

47 let

Hrubá mzda:	30 000 Kč	Důchodový věk:	67 let 4 měsíce
Požadovaný důchod:	23 000 Kč	Doba spoření:	34 let

9.2.1 Důchod z I. a II. pilíře

U tohoto muže vychází státní důchod na 7 807 Kč (při zohlednění poklesu důchodu). Z výpočtu je zřejmá skutečnost, že důchod při účasti pouze v I. pilíři je nižší s porovnáním s důchodem při účasti i ve II. pilíři. Pokud by se účastnil II. pilíře, mohl by na tom ve stáří být daleko lépe a pobírat odhadovanou penzi ve výši 9 233 Kč až 11 449 Kč. V případě volby dynamického fondu by dosáhl na nejvyšší důchod. Tuto variantu bych doporučil. Klient si může dovolit kolísání hodnoty prostředků, do důchodu má velmi dlouhou dobu. V případě dlouhodobého průměrného zhodnocení dynamické varianty 6,5% by získal důchod až o 47 % vyšší než z pilíře prvního. Částka, která je potřebná odvádět na důchodové spoření (2 % z hrubé mzdy) je 600 Kč.

Tab. 23 Přehled důchodu z I. a II. pilíře (vlastní zpracování)

Důchod při účasti pouze v I. pilíři				
Státní důchod (z 28%)	7 807 Kč			
Důchod při účasti i ve II. pilíři				
Typ fondu	Státních dluhopisů	Konzervativní	Vyvážený	Dynamický
Očekávaný výnos	2,5%	3,5%	4,5%	6,5%
Státní důchod (z 25%)	6 950 Kč	6 950 Kč	6 950 Kč	6 950 Kč
Fondová složka (3%)	1 370 Kč	1 606 Kč	1 896 Kč	2 699 Kč
Fondová složka (2%)	913 Kč	1 071 Kč	1 264 Kč	1 800 Kč
Důchod celkem	9 233 Kč	9 627 Kč	10 110 Kč	11 449 Kč

9.2.2 Důchod z III. pilíře

Další možností na zajištění klienta na stáří při využití důchodového systému je vstup do III. pilíře tedy založení doplňkového penzijního spoření. Doposud neměl uzavřené ani penzijní připojištění.

V případě doplňkového penzijního spoření může nastat situace, že do fondu vložíte více peněz, než Vám pak vyplatí nebo naopak, že Vám vyplatí víc. S vyšší mírou rizika můžete své vklady zhodnotit i podstatně více, než tomu je ve starém penzijním připojištění. Toto nové doplňkové penzijní spoření již sice negarantuje výnos, ale každému střadateli na důchod umožní zvolit si jednu z několika strategií s různou mírou rizika, kterou může během

spoření měnit, případně přizpůsobovat svému věku či situaci na trhu. Klient má tak větší možnost rozhodovat do čeho své peníze investuje.

Doporučuji variantu dynamického fondu, kde je pravděpodobnost vyššího zhodnocení a díky tomu, že na zhodnocení má opravdu dlouhý časový horizont, jisté kolísání hodnoty a s ním spojené riziko, si může dovolit podstoupit. Pro výpočet je stanoven dlouhodobý průměrný výnos na 6,5 % ročně.

Účastník si sám volí, jakou částku ze svého příjmu bude každý měsíc přispívat. Pro ucelenější přehled uvádím v modelovém příkladu čtyři varianty výše úložky placené pojištěncem. Jedná se o případy, kdy bude klient přispívat na doplňkové penzijní spoření 500 Kč, 1 000 Kč, 1 500 Kč a 2 000 Kč.

Tab. 24 Přehled spoření v doplňkovém penzijním spoření (vlastní zpracování)

Spoření v doplňkovém penzijním spoření (dynamický fond)				
Počet let spoření	34 let			
Měsíční příspěvek	500 Kč	1 000 Kč	1 500 Kč	2 000 Kč
Celkové příspěvky účastníka	204 000 Kč	408 000 Kč	612 000 Kč	816 000 Kč
Celkové státní příspěvky	53 040 Kč	93 840 Kč	93 840 Kč	93 840 Kč
Výnosy	647 083 Kč	1 263 353 Kč	1 776 911 Kč	2 290 469 Kč
Celkem naspořeno	904 123 Kč	1 765 193 Kč	2 482 751 Kč	3 200 309 Kč
Daňová úspora celkem	0 Kč	0 Kč	30 600 Kč	61 200 Kč
Jednorázové vyrovnání	807 061 Kč	1 575 690 Kč	2 216 214 Kč	2 856 738 Kč
Výše měsíční doživotní penze	3 363 Kč	6 565 Kč	9 234 Kč	11 903 Kč

U doplňkového penzijního spoření navrhuji částku 2 000 Kč, aby klient kromě maximálního státního příspěvku dosáhl i 100% možnosti daňového zvýhodnění a mohl od základu daně odečíst maximální možnou částku tedy 12 000 Kč.

9.2.3 Shrnutí

Navržené rozložení měsíčních výdajů na soukromé spoření je zobrazeno pro variantu, kdy se muž účastní druhého a třetího pilíře. Pro oba pilíře je zvolen dynamický fond.

Tab. 25 Měsíční výdaje na soukromé spoření (vlastní zpracování)

Produkt	Odvedená částka
Odvody II. pilíř	600 Kč
Odvody III. pilíř	2 000 Kč
Celkem	2 600 Kč

Odhad měsíční renty je mírně nad rentou, kterou požaduje muž z modelového příkladu. Dlouhý horizont spoření (34 let) a dynamická strategie by mohla přinést opravdu zajímavé

zhodnocení. U muže, který má hrubou mzdu 30 000 Kč, vychází odvod do II. pilíře 600 Kč. Pravidelná investice 2 000 Kč do doplňkového penzijního spoření, znamená pro klienta získání maximálních výhod, které nabízí tento produkt. Získá tedy měsíční státní příspěvek ve výši 230 Kč a také maximální daňové výhody. Při délce spoření 34 let má nárok na daňový odpočet 408 000 Kč a výsledná úspora na dani může dosáhnout až 61 200 Kč.

Tab. 26 Odhad měsíční renty (vlastní zpracování)

	Renta
II. pilíř	11 449 Kč
III. pilíř	11 903 Kč
Celkem	23 352 Kč
Požadovaná renta	23 000 Kč

9.3 Modelový příklad C

Posledním modelovým příkladem je muž, který má 47 let. Další potřebné údaje jsou následující:

Rok narození:	1965	Doba pojištění:	45 let
Hrubá mzda	18 000 Kč	Důchodový věk:	65 let
Požadovaný důchod:	13 000 Kč	Doba spoření:	18 let

9.3.1 Důchod z I. a II. pilíře

V tomto případě činí u muže státní důchod 8 435 Kč. Jak můžeme z výpočtů vidět, rozdíl mezi důchodem z prvního a druhého pilíře se liší pouze o pár set korun. Nejvyšší rozdíl je mezi důchodem prvního a druhého pilíře je u dynamického fondu. Zde rozdíl dosahuje výše 623 Kč. V tomto případě vstoupit do důchodového spoření nedoporučuji.

Důvodem je jistější státní důchod než u dvou předcházejících. Rozdíl v penzi nevyvažuje podstupované investiční riziko, které by musel v případě vstupu do tohoto pilíře podstoupit. Rozdíl je 623 Kč, což je zanedbatelný vzhledem k vysokému podstoupenému investičnímu riziku.

Tab. 27 Přehled důchodu z I. a II. pilíře (vlastní zpracování)

Důchod při účasti pouze v I. pilíři				
Státní důchod (z 28%)	8 435 Kč			
Důchod při účasti i ve II. pilíři				
Typ fondu	Státních dluhopisů	Konzervativní	Vyvážený	Dynamický
Očekávaný výnos	2,5%	3,5%	4,5%	6,5%
Státní důchod (z 25%)	7 900 Kč	7 900 Kč	7 900 Kč	7 900 Kč
Fondová složka (3%)	482 Kč	527 Kč	577 Kč	695 Kč
Fondová složka (2%)	322 Kč	352 Kč	385 Kč	463 Kč
Důchod celkem	8 704 Kč	8 779 Kč	8 862 Kč	9 058 Kč

9.3.2 Důchod z III. pilíře

Muž zatím nevyužívá žádné produkty III. pilíře. Ve společnosti, kde pracuje, splňuje podmínky na oblíbený zaměstnanecký benefit, kdy zaměstnavatel přispívá zaměstnanci na jeho doplňkové penzijní spoření. Zaměstnavatel přispívá na doplňkové penzijní spoření ve výši 1000 Kč za měsíc.

Pro tohoto muže doporučuji variantu dynamického fondu, kde je pravděpodobnost vyššího zhodnocení a díky tomu, že na zhodnocení má dlouhý časový horizont (je delší než 10 let), jisté kolísání hodnoty a s ním spojené riziko, si může dovolit podstoupit. Pro výpočet je stanoven dlouhodobý průměrný výnos na 6,5% ročně.

Tab. 28 Přehled spoření v doplňkovém penzijním spoření (vlastní zpracování)

Spoření v doplňkovém penzijním spoření (dynamický fond)				
Počet let spoření	18 let			
Měsíční příspěvek	500 Kč	1 000 Kč	1 500 Kč	2 000 Kč
Celkové příspěvky účastníka	108 000 Kč	216 000 Kč	324 000 Kč	432 000 Kč
Celkové příspěvky zaměstnavatele	216 000 Kč	216 000 Kč	216 000 Kč	216 000 Kč
Státní příspěvky	28 080 Kč	49 680 Kč	49 680 Kč	49 680 Kč
Výnosy	304 181 Kč	416 149 Kč	509 456 Kč	602 763 Kč
Celkem naspořeno	656 261 Kč	897 829 Kč	1 099 136 Kč	1 300 443 Kč
Daňové zvýhodnění	0 Kč	0 Kč	1 874 272 Kč	12 000 Kč
Jednorázové vyrovnání	578 234 Kč	803 007 Kč	990 318 Kč	1 177 629 Kč
Výše měsíční doživotní penze	2 409 Kč	3 346 Kč	4 126 Kč	4 907 Kč

Pokud by chtěl muž dosáhnout požadované renty, musel by investovat měsíčně 2 000 Kč, tak by dosáhl i maximálních výhod, která nabízí doplňkové penzijní spoření.

Tím, že je zaměstnavatel aktivní v poskytování příspěvku na doplňkové penzijní spoření, daňově zvýhodňuje hospodaření svého podniku, než kdyby byla část zaměstnavatelova

příspěvku přiznána zaměstnanci formou navýšení hrubé mzdy. Obhájení této skutečnosti demonstrují na níže položené tabulce, ve které jsou srovnávány náklady společnosti při zvýšení mzdy a podpoře skrze doplňkové penzijní spoření. Zaměstnavatel vyplácí 1 000 Kč a lze vidět, jaké náklady to v jednotlivých kategoriích vyvolává. Při růstu mzdy je zaměstnavatel povinen z dané částky odvést sociální (25 %) a zdravotní (9 %) pojištění. Tím se celkový náklad vyšplhá na částku 1 340 Kč za měsíc. Za jeden rok to představuje náklady 16 080 Kč na jednoho zaměstnance.

V případě, že by zaměstnavatel přispíval zaměstnanci na doplňkové penzijní spoření ve výši 1 000 Kč, jeho náklady budou znatelně nižší, jelikož příspěvky od zaměstnavatele na tento produkt nepodléhají odvodům sociálního a zdravotního pojištění (úspora 34 % ve srovnání s výplatou běžné mzdy). V ročním horizontu jsou finanční náklady vyjádřeny v hodnotě 12 000 Kč za zaměstnance.

Když porovnáme obě alternativy, jednoznačně výhodněji vychází přispívat do penzijního systému, jelikož společnost může za jeden rok ušetřit 4 080 Kč. Zaměstnavatel si může navíc hrazené příspěvky přidat do svých daňově uznatelných nákladů a optimalizovat tak svou daňovou povinnost pomocí daňových úlev na doplňkovém penzijním spoření, a to až do celkové výše 30 000 Kč za jednoho pracovníka.

Můžeme tedy říci, že spoluúčast zaměstnavatele působí výhodně a atraktivně pro obě strany a dnes ho využívá řada společností.

Tab. 29 Možnosti zvýšení příjmu zaměstnanci a jejich důsledky pro zaměstnavatele (vlastní zpracování)

	Zvýšení hrubé mzdy 1 000 Kč	Doplňkové penzijní spoření 1 000 Kč
Sociální pojištění	250 Kč	0 Kč
Zdravotní pojištění	90 Kč	0 Kč
Měsíční náklady	1 340 Kč	1 000 Kč
Roční náklady	16 080 Kč	12 000 Kč

9.3.3 Shrnutí

Navržené rozložení měsíčních výdajů na soukromé spoření je zobrazeno pro variantu, kdy se muž účastní pouze třetího pilíře. Pro tento pilíř je zvolen dynamický fond. Druhý pilíř jsem pro tohoto klienta nezvolil z důvodu jeho nevýhodnosti.

Tab. 30 Odhad měsíční renty (vlastní zpracování)

Produkt	Odvedená částka
Odvody II. pilíř	0 Kč
Odvody III. pilíř	2 000 Kč
Celkem	2 000 Kč

Zaměřím-li se na modelaci pro tohoto klienta, vidím, že při pravidelné měsíční úložce 2 000 Kč naspořil v doplňkovém penzijním spoření 1 300 443 Kč. Po daňových úpravách mu je jednorázově vyplaceno 1 177 629 Kč, což bude pro klienta, jakožto důchodce bude při rovnoměrné spotřebě znamenat 4 907 Kč měsíčně navíc ke státnímu důchodu. Klientovi jsem navrhl měsíční úložku 2 000 Kč, aby dosáhl požadovanou rentu. Navíc má možnost každoročního odečtení 12 000 Kč od základu daně z příjmů pro fyzické osoby.

Tab. 31 Měsíční výdaje na soukromé spoření (vlastní zpracování)

	Renta
I. pilíř	8 435 Kč
III. pilíř	4 907 Kč
Celkem	13 342 Kč
Požadovaná renta	13 000 Kč

9.4 Závěrečné shrnutí a doporučení

V projektové části jsem se zabýval v modelových příkladech třemi různými věkovými kategoriemi občanů. Ve všech případech se jednalo o muže. V prvním případě se jednalo o muže, který má 23 let, další byl muž ve věku 33 let a v posledním případě se jednalo o muže ve věku 47 let. Každý z nich má jiné požadavky na budoucí důchod a také mají i rozdílné možnosti na spoření.

První částí důchodového systému je starobní důchod. Náš důchodový systém zatím postrádá vyšší podíl zásluhovosti, a to vlivem přerozdělování mezi občany s různou úrovní příjmů existuje slabá vazba mezi výší odvedeného pojistného a výší vyplaceného důchodu. Vysoká míra solidarity, kdy výše důchodu jen málo zohledňuje výši příjmů, je tak vykoupena nízkou mírou zásluhovosti, což je patrné na penzích mužů v mé práci.

Zatímco muž ve věku 23 let obdrží 26 % své hrubé mzdy, stejná procentní část připadá i muži, kterému je v mém příkladu 33 let, naopak člověku, který má 47 let bude vyplaceno 47 % jeho hrubých příjmů (je brán v úvahu pokles budoucího důchodu.). Znamená to, že není zcela dodržena vazba zásluhovosti. Člověk nedostane od fondu všechno, co do něj

vložil, a to díky principu solidarity. Nelze tedy spoléhat jen na stát a doufat, že se o nás postará. Pouze starobní důchod na zachování životní úrovně určit nebude stačit (i teď je pro mnohé důchodce nedostačující). Pro penzisty je i výhodná možnost pracovat déle. Pokud tak učiní, kromě důchodu budou pobírat mzdu a odměnou za práci jim bude dále navyšování základu důchodu o jistá procenta.

U modelu A i B byl navrhován vstup do II. pilíře z důvodu dlouhé doby odchodu do důchodu a také významných rozdílů v potenciálních důchodech, zejména při volbě dynamických fondů. Důchodové spoření by se tak vyplatilo. Klienti si musí přidat z vlastních prostředků 2 % hrubé mzdy, částka není ani v jednom případě vysoká a je pro ně únosná. Pokud by přišli o práci, odvod samozřejmě platit nemusí.

Jedině u posledního modelového příkladu bych vstup do II. pilíře nedoporučil, jelikož si myslím, že by se nevyplatil. Důchod má ze tří modelových příkladů nejbližší, má větší jistotu prvního pilíře a i při volbě dynamického fondu, není rozdíl nějak významný, aby podstoupil tak vysoké investiční riziko. Je jasné, že druhý pilíř není vhodný pro každého. Zvláště pro starší, kteří jsou těsně před důchodem a nemají dostatek času na naspoření přiměřené částky. Lidé starší 35 let měli omezený vstup a to do 30. 6. 2013, ale je možné, že jim bude umožněno vstoupit i později, jelikož stále není úplně jasné, za jakých podmínek bude druhý pilíř fungovat nebo zda vůbec bude nadále fungovat.

Pro upřesnění vidíme v Tab. 32 jednotlivé rozdíly výplaty z II. pilíře (dynamický fond) a běžného státního důchodu.

Tab. 32 Srovnání důchodu z I. a II. pilíře (vlastní zpracování)

Modelový případ	Důchod z I. pilíře	Důchod z II. pilíře	Rozdíl	Měsíční platba do II. pilíře
Muž 23 let	6 307 Kč	11 379 Kč	5 072 Kč	480 Kč
Muž 33 let	7 807 Kč	11 449 Kč	3 642 Kč	600 Kč
Muž 47 let	8 435 Kč	9 058 Kč	623 Kč	Nedoporučuji

U třetího pilíře jsem v prvním modelovém příkladu počítal s penzijním připojištěním, které bylo možné uzavřít do 30. listopadu roku 2012. Penzijní připojištění je již po mnoho let oblíbeným finančním produktem, a i když negeneruje nijak vysoké výnosy, označuji ho za stále výhodný produkt. Tím chci říci, že odečtením inflace od nominálního výnosu se dopočítám reálného výnosu, který dosahuje o něco málo vyšší úrovně než inflace. Oproti tomu je tento produkt výhodný zejména pomocí státních příspěvků a možnosti uplatnit daňové výhody. Penzijní připojištění dle mého názoru představuje bezpečný pilíř s nízkým

rizikem a zaujímá tak konzervativní složku v našem důchodovém systému. V tomto příkladu doporučuji produkt ponechat.

Doplňkové penzijní spoření je přece jenom nové a zatím nemůžeme vědět, jak se bude vyvíjet a nemůže se opřít o výsledky, které byly dosažené v minulosti. Naopak u penzijního připojištění víme, jak funguje a známe jeho vývoj v minulosti, navíc je zde garance, která zajišťuje, kladné zhodnocení našich úspor. Muž si měsíčně posílá příspěvek ve výši 500 Kč, já bych doporučil zvýšení na 1 500 Kč, aby dosáhl na požadovanou rentu. Muž je mladý a důchodu mu zbývá 47 let do důchodu. Muž dokáže i v tomto konzervativním produktu naspořit zajímavou sumu prostředků, kterou může použít pro klidnější stáří.

V dalších dvou případech už nikdo neměl uzavřeno staré penzijní připojištění. Na muži ve věku 33 let lze vidět, že při volbě dynamického fondu a při dostatečně dlouhé době na spoření dosáhne na požadovanou rentu při pravidelné úložce 2 000 Kč. V posledním modelovém příkladu jsem u třetího pilíře opět zvolil dynamický fond. Muž ve věku 47 let bude měsíčně přispívat měsíčně 2 000 Kč, také bude využívat zaměstnanecký benefit, jelikož zaměstnavatel mu bude přispívat 1 000 Kč za měsíc, za takových podmínek dosáhne požadovaného důchodu. Lze vidět, že je dobré začít situaci řešit co nejdříve. Při delší době spoření je více času na naspoření potřebné částky.

Pro upřesnění uvádím v následující tabulce kolik peněz jednotlivý klient do III. pilíře měsíčně přispívá a jaký důchod mu přinese.

Tab. 33 Přehled spoření v III. pilíři (vlastní zpracování)

Klient	Produkt	Výše měsíční úložky	Důchod z III. pilíře
Muž 23 let	Penzijní připojištění	1 500 Kč	7 068 Kč
Muž 33 let	Doplňkové penzijní spoření (dynamický fond)	2 000 Kč	11 903 Kč
Muž 47 let	Doplňkové penzijní spoření (dynamický fond)	2 000 Kč	4 907 Kč

V závěru projektové části pak uvádím návrh možného rozložení měsíčních výdajů a porovnání požadovaných příjmů každého klienta. U všech by bylo možné jejich požadavků dosáhnout. Záleží pak pro jaké varianty a možnosti se rozhodnou a jaký bude vývoj dlouhodobého zhodnocení u jednotlivých produktů a případně i vlivu dalších okolností.

Lidé by se neměli v dnešní době spoléhat v penzi pouze na státní důchod, jelikož je zde vysoká pravděpodobnost, že bude docházet k jejímu neustálému snižování. Ve své práci jsem ukázal pouze možnosti, jak využít náš důchodový systém po reformě. Spoření by nemělo být jen o jediném produktu, měli bychom se snažit využívat více produktu, které nám mohou pomoci ke zpříjemnění života v ekonomicky neaktivním věku. Při plném využití důchodového systému v České republice je možné kromě státního důchodu využít možnosti důchodového spoření a také doplňkového penzijního spoření i tyto produkty nám mohou pomoci zajistit vyšší standard. Je výhodnější začít spořit, co nejdříve. Dlouhodobé spoření tolik nezatěžuje rozpočet jednotlivce nebo rodiny, a tak zůstává dostatek prostředků na uspokojení nejrůznějších ostatních potřeb. Druhé plus dlouhodobého spoření je nižší míra rizika.

Samostatné spoření na důchod je tedy nutnost, které občany České republiky motivuje i stát. Příkladem této motivace jsou právě opatření důchodové reformy. Stát zvýšil hranici poskytnutí státního příspěvku na doplňkové penzijní spoření a v důchodovém spoření nabízí možnost převést část prostředků placených v rámci pojištění na sociální zabezpečení do soukromé společnosti, u níž má klient šanci naspořit si víc.

Pro zajištění na stáří můžeme využít mnoho dalších produktů, práce rozebírá produkty, které nabízí náš důchodový systém. Výběr produktů na spoření je velice široký a individuální, proto doporučuji poradit se s finančním radcem. Mezi další možnosti spoření dostupné široké veřejnosti patří stavební spoření, které je podporováno státem, podílové fondy, spořicí bankovní produkty a další. Základní pravidla investování jsou pro každého investora velice důležité. Pro ty, kteří tyto znalosti mají a mohou věnovat investování dostatek času, se otevírá cesta pro využití přímých investic na finančním trhu. Mohou si zde vytvořit vlastní portfolio finančních aktiv, které mohou sestavit na základě vlastního uvážení.

Finanční produkty pro investování a spoření na stáří se neustále vyvíjí, a proto sledovat aktuální trendy není vždy jednoduché. Velice efektivním způsobem, jak získat aktuální informace, je využít specializované internetové stránky. Každá investice vyžaduje dlouhodobou pozornost. Je nezbytné své investice pro zabezpečení na stáří pravidelně prověřovat a vyhodnocovat jejich stav.

ZÁVĚR

Obyvatelstvo České republiky stárne. Lidé se dožívají vyššího věku a prodlužuje se doba vyplácení důchodu. Tato diplomová práce popisuje současnou situaci a upozorňuje na to, že se nelze spoléhat pouze na státem vyplácený starobní důchod, jelikož není v silách ekonomicky aktivních občanů tvořit dostatečné finanční rezervy ve prospěch dnešních penzistů. Důchodová reforma přináší nové možnosti, které mohou občané využívat. To je důvod, proč jsem svou práci orientoval na tuto problematiku. Snažil jsem se konkrétním věkovým kategoriím navrhnout jak využít důchodový systém České republiky, tak aby nespolehali pouze na státní důchod a dosáhli na požadovanou úroveň.

V teoretické části jsem pracoval s teoretickými poznatky a čerpal z odborné literatury. Na začátku jsem se zabýval možnostmi financování důchodového systému, typy penzijních plánů, konstrukcí důchodových systémů, popsal jsem současný důchodový systém v ČR. Nastínil jsem konstrukci a výpočet důchodu, dle kterého si může jakýkoliv občan udělat obrázek o své budoucí výplatě, která ho čeká v důchodovém věku. Na závěr jsem věnoval pozornost novým produktům důchodového zabezpečení v ČR, v našem případě se jedná o důchodové spoření a doplňkové penzijní spoření.

Současný důchodový systém jsem v úvodu praktické části podrobil analýze a upozornil na příčiny krize. Důkladně jsem se věnoval hlavně demografickému faktoru. Za pomoci statistických údajů jsem se zaměřil také na projekci populačního vývoje a to na až na rok 2050. Dále jsem se věnoval analýze druhé (důchodové spoření) a třetího (penzijního připojištění a doplňkové penzijní spoření) pilíře. Zabýval jsem se pozitivy a negativy, které doposud přinesla realizovaná důchodová reforma.

Na závěr diplomové práce jsem věnoval modelaci možnosti zapojení se do důchodového systému pro tři věkové kategorie (23, 33 a 47 let) a navrhl takové zapojení, které by na jedné straně nezatížilo jejich rozpočet, ale zároveň dosáhlo na očekávaný požadavky jednotlivých klientů. Pro jednotlivé klienty jsem na základě výpočtů navrhl soubor rad a doporučení.

Na závěr lze říci, že by si každý občan měl začít spořit na důchodový věk, co nejdříve. Záleží jen na jeho finančních možnostech a očekávané výši penze v důchodu. Čím více si může dovolit občan investovat, tím více může diverzifikovat svoje portfolio a dosáhnout tak i vyššího výnosu.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

APF ČR, 2013a. *Seznam členů* [online]. 2013a [cit. 2013-05-25]. Dostupné z: <http://www.apfcr.cz/cs/o-nas/seznam-clenu/>

APF ČR, 2013b. *Vybrané ekonomické ukazatele* [online]. 2013b [cit. 2013-05-25]. Dostupné z: <http://www.apfcr.cz/cs/vybrane-ekonomicke-ukazatele/>

Česká penze.cz, 2000 - 2013. *Důchodový věk* [online]. 2000 – 2013 [cit. 2013-05-25]. Dostupné z: <http://www.ceskapenze.cz/duchod-od-statu/starobni-duchody-v-kostce/duchodovy-vek/>

ČESKO. Zákon č. 426 ze dne 6. listopadu 2011 o důchodovém spoření. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2011, částka 149, s. 5586 – 5690. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2011-426>

ČESKO. Zákon č. 427 ze dne 6. listopadu 2011 o doplňkovém penzijním spoření. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2011, částka 149, s. 5624 – 5690. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2011-427>

ČSOB, © 2013. *Třetí pilíř* [online]. © 2013 [cit. 2013-06-29]. Dostupné z: <http://www.csob.cz/cz/Produktovy-katalog/Sporeni-investovani-a-zhodnocovani-penez/Duchodova-reforma/Stranky/III-Pilir.aspx>

ČSSZ, 2013a. *Sazba pojistného* [online]. 2013a [cit. 2013-05-25]. Dostupné z: <http://www.cssz.cz/cz/pojistne-na-socialni-zabezpeceni/vyse-a-platba-pojistneho/sazba-pojistneho.htm>

ČSSZ, 2013b. *Důchodové pojištění* [online]. 2013b [cit. 2013-06-25]. Dostupné z: <http://www.cssz.cz/cz/duchodove-pojisteni/davky/starobni-duchody.htm>

ČSSZ, 2013c. *Příručka budoucího důchodce* [online]. 2013c [cit. 2013-06-25]. Dostupné z: http://www.cssz.cz/NR/rdonlyres/BE2C8116-FF17-4660-BEEF-6693A4B2E373/0/PBD2013_web.pdf příručka budoucího důchodce

ČSSZ, 2013d. *Statistika počtu klientů* [online]. 2013d [cit. 2013-06-25]. Dostupné z: <http://www.cssz.cz/cz/o-cssz/informace/statistiky/statistika-poctu-klientu>

ČSSZ, 2013e. *Důchodový účet* [online]. 2013e [cit. 2013-06-25]. Dostupné z: <http://www.cssz.cz/cz/o-cssz/informace/media/tiskove-zpravy>

ČSÚ, 2004. *Projekce obyvatelstva České republiky* [online]. 2004 [cit. 2013-05-25]. Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/t/B0001D6145/\\$File/4025rra.pdf](http://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/t/B0001D6145/$File/4025rra.pdf)

ČSÚ, © 2013. *Statistiky* [online]. © 2013 [cit. 2013-05-25]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/statistiky>

Důchodová reforma.cz, © 2013a. *II. pilíř českých důchodců* [online]. © 2013a [cit. 2013-05-25]. Dostupné z: <http://www.duchodovareforma.cz/penzijni-pripojisteni/ii-pilir-budoucich-ceskych-duchodcu>

Důchodová reforma.cz, © 2013b. *Penzijní společnosti*[online]. © 2013b [cit. 2013-05-29]. Dostupné z: <http://www.duchodovareforma.cz/penzijni-spolecnosti>

DURDISOVÁ, Jaroslava, 2005. *Sociální politika v ekonomické praxi: vybrané problémy*. Praha: Oeconomica. ISBN 80-245-0850-8.

Finace.cz, © 2013. *Dávky doplňkového penzijního spoření* [online]. © 2013 [cit. 2013-06-29]. Dostupné z: <http://www.finance.cz/duchody-a-davky/penzijni-pripojisteni/abeceda-penzijniho-pripojisteni/davky-doplncove-penzijni-sporeni/>

GREGOROVÁ, Zdeňka, 1998. *Důchodové systémy*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita. ISBN 80-210-2003-2.

GREGOROVÁ, Zdeňka a Milan GALVAS, 2005. *Sociální zabezpečení*. 2. aktualiz. a dopl. vyd. Brno: Masarykova univerzita. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, č. 358. ISBN 80-723-9176-3.

IFS, 2013. *Economic review*. [online]. 2013 [cit. 2013-05-20]. Dostupné z: http://www.ifs.org.uk/economic_review/fp184.pdf

KAHOUN, Vilém a kolektiv, 2009. *Sociální zabezpečení*. 1. vydání. Praha: Triton. ISBN 978-80-7387-346-2.

KREBS, Vojtěch a Jaroslava DURDISOVÁ, 2010. *Sociální politika*. 5. přeprac. a aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika. ISBN 978-80-7357-5854.

KUČERA, Petr, 2013. *Aktuálně.cz* [online]. 2013, [cit. 2013-07-04]. Dostupné z: <http://aktualne.centrum.cz/finance/penize/clanek.phtml?id=784190>

MF Dnes. Praha: MAFRA, 4. 7. 2013. ISSN 1210-1168.

MFCR, 2012. *Manuál k důchodové reformě* [online]. 2012 [cit. 2013-05-25]. Dostupné z: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Duch_ref_w1_Manual-2013_pdf.pdf

- MFCR, 2013a. *Makroekonomická predikce České republiky* [online]. 2013a [cit. 2013-05-29]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/prognozy/makroekonomicka-predikce/2013/makroekonomicka-predikce-duben-2013-12163>
- MFCR, 2013b. *Penzijní připojištění* [online]. 2013b [cit. 2013-05-29]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/monitoring/vyvoj-penzijnihopripojisteni/2013/zakladni-ukazatele-vyvoje-penzijnihopri-12753>
- MPSV, 2011. *Obecné informace k zákonu o důchodovém pojištění* [online]. 2011 [cit. 2013-05-25]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/11969/Analyza.pdf>
- MPSV, 2012. *Předdůchod není totéž co předčasný důchod* [online]. 2012 [cit. 2013-05-25]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/13226>
- PFCP, © 2012. *Důchodové spoření* [online]. © 2012 [cit. 2013-05-25]. Dostupné z: <http://www.pfcp.cz/duchodove-sporeni/o-produktu.html>
- Produktové listy.cz, 2013a. *Důchodové fondy 2 měsíce poté* [online]. 2013 [cit. 2013-05-25]. Dostupné z: <http://www.produktovelisty.cz/penze/clanky/451-duchodovefondy-2-mesice-pote.html>
- Produktové listy.cz, 2013b. *34 fondů třetího pilíře a jejich úplaty* [online]. 2013 [cit. 2013-05-25]. Dostupné z: <http://www.produktovelisty.cz/penze/clanky/450-34-fondu-tretiho-pilire-a-jejich-uplaty.html>
- PŘIB, Jan, 2011. *Kdy do důchodu a za kolik*. 12. aktualizované vydání. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3616-7.
- PŘIB, Jan a VOŘÍŠEK, Vladimír, 2012. *Důchodové předpisy s komentářem*. 7. aktualiz. vyd. Olomouc: Anag. Práce, mzdy, pojištění. ISBN 978-80-7263-736-2.
- SCHNEIDER, Ondřej a Jiří ŠATAVA, 2013. Dopady reforem I. důchodového pilíře po roce 1996 na starobní důchody jednotlivců. In: *Institut pro demokracii a ekonomickou analýzu* [online]. 20. 5. 2013 [cit. 2013-06-30]. Dostupné z: http://idea.cerge-ei.cz/files/IDEA_studie_4_2013.pdf
- SYROVÝ, Petr, 2012. *Jak si spořit na důchod*. Praha: Grada Publishing, a. s., 2012. ISBN 978-80-247-4479-7.
- ŠULC, Jaroslav, 2004. *Penzijní připojištění*. 2. aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada. ISBN 80-247-0772-1. Publishing. ISBN 80-247-0772-1.

ŠULC, Jaroslav, 2005. *Alternativy reformy penzijního systému v České republice*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola finanční a správní. Eupress. ISBN 80-86754-34-0.

TOMEŠ, Igor, 2010. *Úvod do teorie a metodologie sociální politiky*. Vyd. 1. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-680-3.

TŮMA, Ondřej, 2013. Důchodové a doplňkové penzijní spoření: reformní novinky zatím netáhnou. In: *Peníze.cz* [online]. 28. 3. 2013 [cit. 2013-06-30]. Dostupné z: <http://www.penize.cz/duchodove-sporeni/252206-duchodove-a-doplncove-penzijni-sporeni-reformni-novinky-zatim-netahnou>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

APF	Asociace penzijních fondů
CRS	Centrální registr smluv
ČP	Česká pojišťovna
ČR	Česká republika
ČSOB	Československá obchodní banka
ČSSD	Česká strana sociálně demokratická
ČSSZ	Česká správa sociálního zabezpečení
ČSÚ	Český statistický úřad
DS	Důchodové spoření
DPS	Doplňkové penzijní spoření
ELDP	Evidenční list důchodového pojištění
EU	Evropská unie
HDP	Hrubý domácí produkt
IFS	Institute for fiscal studies
KB	Komerční banka
Kč	Koruna česká
MF	Mladá fronta
MFCR	Ministerstvo financí České republiky
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OSSZ	Okresní správa sociálního zabezpečení
OSVČ	Osoba samostatně výdělečně činná
PAYG	Pay As You Go
PS	Penzijní společnost

SEZNAM OBRÁZKŮ

<i>Obr. 1 Úhrnná porodnost žen v ČR v letech 2000 – 2012 (vlastní zpracování podle ČSÚ, © 2013)</i>	36
<i>Obr. 2 Střední délka života obyvatel ČR v letech 2000 – 2012 (vlastní zpracování podle ČSÚ, © 2013)</i>	37
<i>Obr. 3 Věková struktura obyvatel ČR v letech 2000 – 2012 (vlastní zpracování podle ČSÚ, © 2013)</i>	37
<i>Obr. 4 Hrubá míra migrace ČR v letech 2000 – 2012 (vlastní zpracování podle ČSÚ, © 2013)</i>	39
<i>Obr. 5 Struktura populace ČR v roce 2010 a 2050 (ČSÚ, © 2013)</i>	40
<i>Obr. 6 Vývoj nezaměstnanosti v letech 2007 - 2014 (vlastní zpracování podle MFCR, 2013a)</i>	41
<i>Obr. 7 Vývoj HDP v letech 2007 -2014 (vlastní zpracování podle MFCR, 2013a)</i>	42
<i>Obr. 8 Vývoj důchodového účtu (vlastní zpracování podle ČSSZ, 2013e)</i>	44
<i>Obr. 9 Schodek průběžného I. pilíře důchodového systému (MFCR, 2012)</i>	44
<i>Obr. 10 Příjmy důchodců podle zdrojů (vlastní zpracování podle MFCR, 2012)</i>	47
<i>Obr. 11 Vývoj počtu klientů (vlastní zpracování podle MF Dnes, 2013)</i>	52
<i>Obr. 12 Rozložení investic ve II. pilíři (vlastní zpracování podle MF Dnes, 2013)</i>	53
<i>Obr. 13 Počet klientů u penzijních společností (vlastní zpracování podle MF Dnes, 2013)</i>	53
<i>Obr. 14 Přehled uzavřených smluv penzijního připojištění (vlastní zpracování podle MFCR, 2013b)</i>	57
<i>Obr. 15 Průměrné zhodnocení PS v porovnání s inflací (vlastní zpracování)</i>	60
<i>Obr. 16 Složení portfolia PS za 4. čtvrtletí 2012 v % (vlastní zpracování)</i>	62
<i>Obr. 17 Počty klientů získané penzijními společnostmi (vlastní zpracování podle Tůma, 2013)</i>	63

SEZNAM TABULEK

<i>Tab. 1 Sazby pojistného z vyměřovacího základu platné od 1. 1. 2013 (ČSSZ, 2013a) .....</i>	17
<i>Tab. 2 Redukční hranice pro výpočet důchodu v roce 2013 (ČSSZ, 2013c) .....</i>	22
<i>Tab. 3 Rozdíl mezi I. a II. pilířem (Syrový, 2012, s. 91) .....</i>	24
<i>Tab. 4 Maximální výše úplaty (Syrový, 2012, s. 97) .....</i>	25
<i>Tab. 5 Výše nákladů účastnických fondů v rámci III. pilíře (Syrový, 2012, s. 125) .....</i>	29
<i>Tab. 6 Výše státního příspěvku na doplňkové penzijní spoření (ČSOB, © 2013) .....</i>	30
<i>Tab. 7 Nezdanitelné částky základu daně (ČSOB, © 2013) .....</i>	31
<i>Tab. 8 Hlavní rozdíly mezi II. pilířem a III. pilířem (Syrový, 2012, s. 138) .....</i>	33
<i>Tab. 9 Počet důchodců a poplatníků pojistného k 31. 12. daného roku (ČSSZ, 2013d) .....</i>	38
<i>Tab. 10 Bilance důchodového a nemocenského pojištění v mld. Kč (ČSSZ, 2013e) .....</i>	43
<i>Tab. 11 Přehled ztráty peněz na důchodech kvůli změně pravidel (vlastní zpracování podle Schneider a Šatava, 2013) .....</i>	46
<i>Tab. 12 Přehled aktuálních penzijních společností v ČR (vlastní zpracování podle APF ČR, 2013a) .....</i>	48
<i>Tab. 13 Statistika penzijního připojištění v letech 2008 – 2012 (MF CR, 2013b) .....</i>	58
<i>Tab. 14 Počet klientů a podíl na trhu penzijních společností (APF ČR, 2013b) .....</i>	58
<i>Tab. 15 Průměrné výnosy penzijních společností (vlastní zpracování) .....</i>	59
<i>Tab. 16 Složení portfolia penzijních společností za 4. čtvrtletí 2012 v % (APF ČR, 2013b) .....</i>	61
<i>Tab. 17 Pozitiva a negativa důchodové reformy (vlastní zpracování) .....</i>	65
<i>Tab. 18 Přehled důchodu z I. a II. pilíře (vlastní zpracování) .....</i>	71
<i>Tab. 19 Přehled spoření v penzijním připojištění (vlastní zpracování) .....</i>	73
<i>Tab. 20 Daňová úspora a její důsledky (vlastní zpracování) .....</i>	73
<i>Tab. 21 Měsíční výdaje na soukromé spoření (vlastní zpracování) .....</i>	74
<i>Tab. 22 Odhad měsíční renty (vlastní zpracování) .....</i>	74
<i>Tab. 23 Přehled důchodu z I. a II. pilíře (vlastní zpracování) .....</i>	75
<i>Tab. 24 Přehled spoření v doplňkovém penzijním spoření (vlastní zpracování) .....</i>	76
<i>Tab. 25 Měsíční výdaje na soukromé spoření (vlastní zpracování) .....</i>	76
<i>Tab. 26 Odhad měsíční renty (vlastní zpracování) .....</i>	77
<i>Tab. 27 Přehled důchodu z I. a II. pilíře (vlastní zpracování) .....</i>	78
<i>Tab. 28 Přehled spoření v doplňkovém penzijním spoření (vlastní zpracování) .....</i>	78

<i>Tab. 29 Možnosti zvýšení příjmu zaměstnanci a jejich důsledky pro zaměstnavatele (vlastní zpracování)</i>	79
<i>Tab. 30 Odhad měsíční renty (vlastní zpracování)</i>	80
<i>Tab. 31 Měsíční výdaje na soukromé spoření (vlastní zpracování)</i>	80
<i>Tab. 32 Srovnání důchodu z I. a II. pilíře (vlastní zpracování)</i>	81
<i>Tab. 33 Přehled spoření v III. pilíři (vlastní zpracování)</i>	82
<i>Tab. 34 Důchodový věk (Česká penze.cz, 2000 – 2013)</i>	94
<i>Tab. 35 Sazebník úplaty PS důchodové spoření (Produktovelisty.cz, 2013a)</i>	95
<i>Tab. 36 Sazebník poplatků (Produktovelisty.cz, 2013a)</i>	96
<i>Tab. 37 Výnosy penzijních společností za období 2002 – 2012 (APF ČR, 2013)</i>	97
<i>Tab. 38 Sazebník úplat účastnických fondů (Produktovelist.cz, 2013b)</i>	98

SEZNAM PŘÍLOH

- P I DŮCHODOVÝ VĚK POJIŠTĚNCŮ NAROZENÝCH V LETECH 1936 – 1977
- P II SAZEBNÍK ÚPLATY PENZIJNÍCH SPOLEČNOSTÍ (DS)
- P III SAZEBNÍK POPLATKŮ PENZIJNÍCH SPOLEČNOSTÍ VE DRUHÉM PILÍŘI
- P IV VÝNOSY PENZIJNÍCH SPOLEČNOSTÍ ZA OBDOBÍ 2002 – 2012
- P V SAZEBNÍK ÚPLATY PENZIJNÍCH SPOLEČNOSTÍ (DPS)

PŘÍLOHA P I: DŮCHODOVÝ VĚK U POJIŠTĚNCŮ NAROZENÝCH V LETECH 1936 - 1977

Tab. 34 Důchodový věk (Česká penze.cz, 2000 – 2013)

Rok narození	Důchodový věk činí u					
	mužů	žen s počtem vychovaných dětí				
		0	1	2	3 a 4	5 a více
1936	60r+2m	57r	56r	55r	54r	53r
1937	60r+4m	57r	56r	55r	54r	53r
1938	60r+6m	57r	56r	55r	54r	53r
1939	60r+8m	57r+4m	56r	55r	54r	53r
1940	60r+10m	57r+8m	56r+4m	55r	54r	53r
1941	61r	58r	56r+8m	55r+4m	54r	53r
1942	61r+2m	58r+4m	57r	55r+8m	54r+4m	53r
1943	61r+4m	58r+8m	57r+4m	56r	54r+8m	53r+4m
1944	61r+6m	59r	57r+8m	56r+4m	55r	53r+8m
1945	61r+8m	59r+4m	58r	56r+8m	55r+4m	54r
1946	61r+10m	59r+8m	58r+4m	57r	55r+8m	54r+4m
1947	62r	60r	58r+8m	57r+4m	56r	54r+8m
1948	62r+2m	60r+4m	59r	57r+8m	56r+4m	55r
1949	62r+4m	60r+8m	59r+4m	58r	56r+8m	55r+4m
1950	62r+6m	61r	59r+8m	58r+4m	57r	55r+8m
1951	62r+8m	61r+4m	60r	58r+8m	57r+4m	56r
1952	62r+10m	61r+8m	60r+4m	59r	57r+8m	56r+4m
1953	63r	62r	60r+8m	59r+4m	58r	56r+8m
1954	63r+2m	62r+4m	61r	59r+8m	58r+4m	57r
1955	63r+4m	62r+8m	61r+4m	60r	58r+8m	57r+4m
1956	63r+6m	63r+2m	61r+8m	60r+4m	59r	57r+8m
1957	63r+8m	63r+8m	62r+2m	60r+8m	59r+4m	58r
1958	63r+10m	63r+10m	62r+8m	61r+2m	59r+8m	58r+4m
1959	64r	64r	63r+2m	61r+8m	60r+2m	58r+8m
1960	64r+2m	64r+2m	63r+8m	62r+2m	60r+8m	59r+2m
1961	64r+4m	64r+4m	64r+2m	62r+8m	61r+2m	59r+8m
1962	64r+6m	64r+6m	64r+6m	63r+2m	61r+8m	60r+2m
1963	64r+8m	64r+8m	64r+8m	63r+8m	62r+2m	60r+8m
1964	64r+10m	64r+10m	64r+10m	64r+2m	62r+8m	61r+2m
1965	65r	65r	65r	64r+8m	63r+2m	61r+8m
1966	65r+2m	65r+2m	65r+2m	65r+2m	63r+8m	62r+2m
1967	65r+4m	65r+4m	65r+4m	65r+4m	64r+2m	62r+8m
1968	65r+6m	65r+6m	65r+6m	65r+6m	64r+8m	63r+2m
1969	65r+8m	65r+8m	65r+8m	65r+8m	65r+2m	63r+8m
1970	65r+10m	65r+10m	65r+10m	65r+10m	65r+8m	64r+2m
1971	66r	66r	66r	66r	66r	64r+8m
1972	66r+2m	66r+2m	66r+2m	66r+2m	66r+2m	65r+2m
1973	66r+4m	66r+4m	66r+4m	66r+4m	66r+4m	65r+8m
1974	66r+6m	66r+6m	66r+6m	66r+6m	66r+6m	66r+2m
1975	66r+8m	66r+8m	66r+8m	66r+8m	66r+8m	66r+8m
1976	66r+10m	66r+10m	66r+10m	66r+10m	66r+10m	66r+10m
1977	67r	67r	67r	67r	67r	67r

PŘÍLOHA P II: SAZEBNÍK ÚPLATY PENZIJNÍCH SPOLEČNOSTÍ (DS)

Tab. 35 Sazebník úplaty PS důchodové spoření (Produktové listy.cz, 2013a)

Penzijní společnost	Důchodový fond	Výše úplaty		Riziko- vost
		Fixní úplata (v % p. a.)	Úplata za zhodnocení (v % ze zisku)	
Allianz	Důchodový fond státních dluhopisů	0,3	0	2
	Konzervativní důchodový fond	0,3	0	3
	Vyvážený důchodový fond	0,4	0	4
	Dynamický důchodový fond	0,5	0	5
Česká spořitelna	Důchodový fond státních dluhopisů	0,3	0	2
	Konzervativní důchodový fond	0,4	10	2
	Vyvážený důchodový fond	0,5	10	3
	Dynamický důchodový fond	0,6	10	5
ČSOB	Důchodový fond státních dluhopisů	0,3	0	2
	Konzervativní důchodový fond	0,4	10	2
	Vyvážený důchodový fond	0,5	10	4
	Dynamický důchodový fond	0,6	10	6
KB	Důchodový fond státních dluhopisů	0	0	3
	Konzervativní důchodový fond	0	0	2
	Vyvážený důchodový fond	0	0	4
	Dynamický důchodový fond	0	0	6
Česká pojišťovna	Důchodový fond státních dluhopisů	0	0	2
	Konzervativní důchodový fond	0	0	2
	Vyvážený důchodový fond	0	0	3
	Dynamický důchodový fond	0	0	5
Raiffeisen	Důchodový fond státních dluhopisů	0	0	2
	Konzervativní důchodový fond	0	10	3
	Vyvážený důchodový fond	0	10	4
	Dynamický důchodový fond	0	10	6

PŘÍLOHA P III: SAZEBNÍK POPLATKŮ PENZIJNÍCH SPOLEČNOSTÍ VE DRUHÉM PILÍŘI

Tab. 36 Sazebník poplatků (Produktovelisty.cz, 2013a)

Penzijní společnost	Převod k jiné PS do 5 let	Změna strategie (alokace nebo přesun mezi fondy) poprvé v roce	Změna strategie (alokace nebo přesun mezi fondy) druhá a další v roce	Mimořádný výpis důchodového spoření
Allianz PS	800 Kč	Zdarma, nevyužité změny zdarma se převádějí do dalších let	Max. 60 Kč	Max. 60 Kč
ČS PS	800 Kč	Zdarma	Změna alokace 200 Kč, přesun mezi fondy 500 Kč	28 Kč
ČSOB PS	800 Kč	Zdarma	100 Kč	"Náklady na zpracování a poštovné"
KB PS	800 Kč	Zdarma	Zdarma	100 Kč
PS ČP	800 Kč	Zdarma	500 Kč	"Ve výši účelně vynaložených nákladů"
Raiffeisen PS	800 Kč	Zdarma	500 Kč	50 Kč

**PŘÍLOHA P IV: VÝNOSY PENZIJNÍCH SPOLEČNOSTÍ ZA OBDOBÍ
2002 – 2012**

Tab. 37 Výnosy penzijních společností za období 2002 – 2012 (APF ČR, 2013)

Penzijní společnost	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
AEGON	0	0	0	0	0	4,5	3,50	2,1	2,11	1,6	2,1
Allianz	3,71	3	3	3	3,11	3,0	3,00	3,10	3,0	2,69	1,9
AXA	3,41	3,36	3,1	3,7	2,5	2,2	0,00	2	1,47	1,47	1,2
ČSOB	3	2,3	4,3	4,0	2,8	2,4	0,05	1,37	1,49	1,71	1,8
Generali	4,1	3	3,0	3,81	3,74	4,1	2,00	2,4	2,1	0,3	1,1
ING	4	4	2,5	4,2	3,6	2,5	0,04	0,1	2,1	2,1	1,8
Česká pojišťovna	3,2	3,1	3,5	3,8	3,3	2,4	0,20	1,2	2,0	1,5	2,1
Česká spořitelna	3,5	2,64	3,74	4,03	3,04	3,1	0,40	1,28	2,34	2,07	1,6
Komerční banka	4,63	3,4	3,5	4,0	3,0	2,3	0,58	0,24	2,23	2,0	1,6
Průměrné zhodnocení	3,69	3,10	3,33	3,82	3,14	2,94	1,09	1,53	2,09	1,72	1,69
Míra inflace	1,8	0,1	2,8	1,9	2,5	2,8	6,30	1	1,5	1,9	3,3

PŘÍLOHA P V: SAZEBNÍK ÚPLAT PENZIJNÍCH SPOLEČNOSTÍ (DPS)

Tab. 38 Sazebník úplat účastnických fondů (Produktovélist.cz, 2013b)

Penzijní společnost	Účastnický fond	Výše úplaty		Rizikovost
		Fixní úplata (v % p. a.)	Úplata za zhodnocení (v % ze zisku)	
Allianz	Povinný konzervativní	0,4	10	3
	Vyvážený	0,5	10	4
	Dynamický	0,6	10	5
	Selection	0,7	10	5
Axa	Povinný konzervativní	0,4	10	2
	Dluhopisový	0,8	10	3
	Smíšený	0,8	10	5
Conseq	Povinný konzervativní	0,4	10	2
	Státních dluhopisů 2023	0,8	10	3
	Státních dluhopisů 2033	0,8	10	3
	Dluhopisový	0,8	10	3
	Globální	0,8	10	6
Česká spořitelna	Povinný konzervativní	0,4	10	2
	Vyvážený	0,8	10	3
	Dynamický	0,8	10	5
Česká pojišťovna	Povinný konzervativní	0	0	1
	Spořicí	0	0	2
	Vyvážený	0	0	3
	Dynamický	0	0	4
ČSOB	Povinný konzervativní	0,4	10	2
	Garantovaný	0,8	10	2
	Vyvážený	0,8	10	4
	Dynamický	0,8	10	6
ING	Povinný konzervativní	0	10	3
	Penze 2030	0	10	3
	Penze 2040	0	10	3
	Světových akcií	0	10	6
KB	Povinný konzervativní	0	0	2
	Zajištěný	0	0	3
	Vyvážený	0	0	4
	Dynamický	0	0	6
Raiffeisen	Povinný konzervativní	0	10	2
	Chráněný	0	10	3
	Růstový	0	10	6